

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ "Ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ" • ΤΕΥΧΟΣ 47 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2020

“Μείνετε υγιείς”

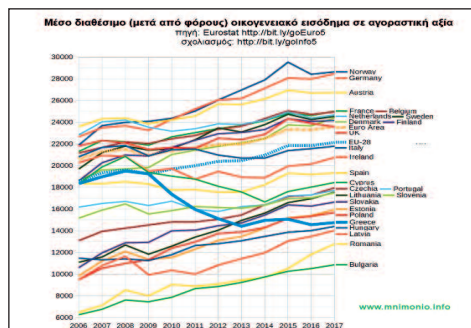
*Καλό Πάσχα
με υγεία*

Φωτο: Γ. Λαγανάς

Ristretto Del Territorio Di Mistra	Maschi d'anni						Femine d'anni							
	16		30		40		16		30		40			
	Fam	1 sin	sin	sin	sin	Vec	1 sin	sin	sin	sin	Vec	In		
Ville	16	30	40	50	60	chi	16	30	40	50	hi	tutti		
Castagna	Καστανιά	62	63	30	18	19	20	13	45	33	17	21	30	309
Vardonia	Βαρδωνιά	30	8	20	13	5	5	5	20	13	11	6	2	108
Lapesi	Λάπηση	21	18	9	4	3	5	8	18	7	4	4	10	90
Casti	Καστί	30	22	9	10	13	4	3	15	11	14	6	5	112
		143	111	68	45	40	34	29	98	64	46	37	47	619
Giorgizi	Γκιωργίτι	181	105	106	52	48	32	27	82	82	65	46	56	701
Agrotari	Αγρόταρη	24	17	4	6	10	3	6	21	6	5	7	8	93
Paleochori	Παλιχωρία	30	25	12	7	8	2	1	16	8	9	7	7	102
Longanico	Λογκανίκος	26	18	10	8	8	5	6	10	9	11	6	11	102
Cozzica	Κοτζίτσα	69	67	21	17	20	9	13	52	22	20	14	26	281
Pardali e Misogi	Παράδαλι & Μισογι	5		3					4	1	3	1	1	13
Pervolia	Περβολία	26	9	12	5	7	7	6	2	5	9	5	5	72
Rangosena	Ρανγιάσση	4	1	1	4	1			3	1	2	1	1	14
		365	242	165	99	105	59	63	187	132	123	88	115	1.378

**Οικισμοί του Ταυγέτου
από τον 18ο αιώνα -
σήμερα**

Σελ. 14-15

Κοροναϊός: Η κρίση ως ευκαιρία ή Πώς η Πέργαμος μπορεί να μας δείξει τον δρόμο

Σελ. 16-17

**Ο Πατριάρχης
στην Μπενελούξ**

Σελ. 18-19

Αυτό το τεύχος του Πολυδεύκη, στο βρίσκει μια πρωτόγνωρη για εμάς κατάσταση με την παγκόσμια επιδημία του Κοροναϊού. Βέβαια αν ανατρέξουμε στην ιστορία μόλις 60 χρόνια πριν, την ανθρωπότητα «θέρισε» η ασιατική γρίπη, όπως θα διαβάσετε στο Εδώ και Αλλού. Σήμερα, με την ιλιγγιώδη εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, μας έχει δημιουργηθεί μια αίσθηση παντοδυναμίας και άτρωτου. Και αυτό το συναντάμε και στην επιστημονική κοινότητα, ακόμη και σε εμφανείς επιστήμονες που έχουν παράξει σημαντικό έργο και έχουν τιμηθεί. Θυμήθηκα βιβλίο επιφανούς Έλληνα φυσικού, ο οποίος διατεινόταν ότι τα έχουμε εξηγήσει όλα. Παρά ταύτα η πραγματικότητα μας διαψεύδει, και τώρα συντρι-

πτικά: ένα από τα βασικά ερωτήματα που δεν έχει απαντηθεί είναι γιατί ασθενούν αυτοί που ασθενούν και άλλοι όχι. Και από την άλλη, αφού πιστεύουμε ότι όλα είναι στο χέρι μας, οι θεωρίες συνομωσίας δίνουν και παίρνουν. Δεν είμαι ειδική να απαντήσω, απλώς να πω ότι η εργαστηριακή μελέτη των ιών είναι σπουδαία εργασία και γίνεται από εκατοντάδες επιστήμονες προς όφελος της ιατρικής και της υγείας. Πέρα από τις ανθρώπινες ζωές που θα χαθούν και που ευχόμαστε να είναι οι ελάχιστες δυνατές, οι ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις καθώς και αυτές στην οικονομία μένει για να καταγραφούν, και θεωρώ ότι το αποτύπωμα θα κρατήσει. Μακάρι να βγούμε σοφότεροι και δυνατότεροι από όλο αυτό.

Σε αυτό το τεύχος έχουμε σημαντικά άρθρα: αξίζει να μελετήσετε το άρθρο σχετικά με τις ευκαιρίες που μπορούμε να εκμεταλλευτούμε από την κατάσταση που μας οδηγεί η απομόνωση του κοροναϊού, του Δημ. Πελεκάνου. Επίσης ο Πολυδεύκης δημοσιεύει αρχαιακά στοιχεία για την πληθυσμιακή εξέλιξη της περιοχής μας, μια αξιόλογη εργασία του Νίκου Σαντά. Η Κάρεν-Καλίσα Χιώτη, από το Λουξεμβούργο, μας έστειλε άρθρο για την επίσκεψη του Πατριάρχη Βαρθολομαίου σε Ολλανδία, Βέλγιο και Λουξεμβούργο στα πλαίσια των εορτών του Χρυσού Ιωβηλαίου της Ιεράς Μητροπόλεως Βελγίου και Εξαρχίας Κάτω Χωρών και Λουξεμβούργου και μας καταγράφει τη διαδρομή της ορθοδοξίας στις χώ-

ρες αυτές. Επίσης ο Γ. Λαγανάς συνεχίζει τις ιστορίες από τα παλιά με αφηγήσεις των Παναγιώτη Ξυδιά και Γιάννη Ρεξίνη

Ευχόμαστε γρήγορη ανάκαμψη όλης της ανθρωπότητας και να παραμένετε ασφαλείς και υγιείς. Θα κλείσουμε με τον επίλογο του μνήματος του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου, στις 18/3/2020.

"Και αυτή η δοκιμασία θα περάσει. Θα φύγουν τα σύννεφα, και ο Ήλιος της Δικαιοσύνης θα εξαλείψει τη θανατηφόρα επίδραση του ιού. Όμως η ζωή μας θα έχει αλλάξει. Και η δοκιμασία είναι μία ευκαιρία να αλλάξει προς το καλύτερο. Προς την κατεύθυνση της εδραίωσης της αγάπης και της αλληλεγγύης".

Καλό Πάσχα

Έντυπη Εφημερίδα «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ιδιοκτήτης: Πολιτιστικός Σύλλογος Καστορείου
«ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ταχυδρομική Διεύθυνση:

Καστόρειο Λακωνίας, τ.κ. 23059
τηλ.: 6973208890, 6944377514
<http://kastori.gr>, <http://polydefkis.gr>
e-mail: info@polydefkis.gr

Εκδότης: Η Πρόεδρος Ευγενία Λαμπή

Συντακτική Επιτροπή

Βαρβάρα Κεμερίδου, Γιάννης Αρφάνης, Ελένη Βλαχογιάννη,
Θεοδώρα Δαρειώτη-Πελεκάνου, Ευγενία Λαμπή,
Δημήτριος Πελεκάνος, Καίτη Σμυρνού,
Αγγελική Βαριαδάκη-Παρασκευοπούλου, Γιώργος Σκαφιδάς,
Γαρυφαλιά Ρουμελιώτη..

Αγροτικά, Αθλητικά: Γιώργος Σκαφιδάς

Επιστημονικά: Ευγενία Λαμπή,

Κοινωνικά: Ελένη Βλαχογιάννη, Καίτη Σμυρνού

Περιβαλλοντικά: Γιάννης Αρφάνης

Πολιτιστικά - Λαογραφικά: Βαρβάρα Κεμερίδου,
Θεοδώρα Δαρειώτη-Πελεκάνου

Φωτογραφικό υλικό: Βασίλης Λαγανάς, Κω/νος Χ. Λαγανάς
Γιάννης Αρφάνης, Γιώργος Λαγανάς, Θ. Ανδριανός
Π. Γεώργαρης, Καίτη Σμυρνού, Ηλίας Γρηγοράκης

Χορηγίες: Καίτη Σμυρνού

Καστανιώτικα: Γιώργος Λαγανάς

Ανταποκριτές

Καστόρι - Βόρειοι Δήμοι: Θεόδωρος Αλαφόγιαννης,
Παναγιώτης Λαμπράκης, Θανάσης Δημητρακόπουλος,
Νίκος Λαγανάς

ΗΠΑ, Βοστώνη: Eugenia Markos,

Νέα Υόρκη: Panagiotis Pantazis, Αλάσκα: Maria Bascous

Αυστραλία: Angela Vasilas, M. Gylopidis

Παραγωγή - Εκτύπωση: Stilvopress, 25ης Μαρτίου 124,
Περιστερί, τηλ.: 210 57 81 638, e-mail: stilvopress@gmail.com

Καστανιώτικα

Την ώρα που γράφονται οι γραμμές αυτές, όλος ο πλανήτης είναι σε πόλεμο με έναν άορατο ιό.

Είναι μια πανδημία που εξ αιτίας της, ο φόβος και ο τρόμος της αρρώστιας έχει καθίσει πάνω στον πλανήτη.

Όμως και πριν εκατό χρόνια, ένας άλλος ιός είχε σπείρει τον φόβο και τον όλεθρο στον πλανήτη, ήταν η Ισπανική γρίπη. Τότε είχε πλήξει και το χωριό μας η επιδημία και πάρα πολλοί Καστανιώτες πέθαναν από την αρρώστια. Η κατάσταση ήταν τραγική και πολυμελείς οικογένειες θρήνησαν μέλη τους. Ας ελπίσουμε ότι η σημερινή πανδημία θα τελειώσει με ελάχιστες απώλειες.

Ένα σημαντικό στοιχείο της κοινωνικής ζωής είναι και τα τραγούδια. Μια προσπάθεια για καταγραφή, έχει γίνει πριν από 25 χρόνια στα πλαίσια της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης από μαθητές του Γυμνασίου και Λυκείου Καστορείου.

Ένας πατριώτης μας που χρόνια τώρα καταγράφει και ηχητικά τα τραγούδια του τόπου μας είναι ο φίλος Γιάννης Αρφάνης. Χρόνια τώρα με υπομονή και επιμονή έχει καταφέρει να έχει μια πλούσια συλλογή όχι μόνο από τραγούδια αλλά και από μοιρολόγια, είδος που τώρα έχει σχεδόν εκλείψει. Προτείνω στον Σύλλογό

μας να προχωρήσει σε εκδηλώσεις στο χωριό αλλά και στην Αθήνα όπου ζωντανά θα τραγουδηθούν τα τραγούδια του χωριού μας. Το δε υλικό από τις εκδηλώσεις να δώσει τροφή για την έκδοση ενός βιβλίου και γιατί όχι και ενός CD με εκτελέσεις παλιές.

Όπως θα έχετε διαβάσει ο Καστανιώτης έχει εγκαινιάσει έναν κύκλο συνομιλιών με πατριώτες μας που έχουν γνώσεις της ιστορίας της Καστανιάς με τίτλο «Ιστορίες από τα παλιά». Μου έχει κάνει εντύπωση η βία που υπήρχε στην περιοχή πριν εκατό, εκατόν πενήντα χρόνια, ήταν δε τόσο οξυμένα τα πάθη που έφταναν με ευκολία στο έγκλημα. Ολόκληρο αστυνομικό μυθιστόρημα θα μπορούσε να γράψει κάποιος.

Ο Καστανιώτης σαν την Κασσάνδρα σε κάθε τεύχος φωνάζει να επαγρυπνούμε γιατί οι «επενδυτές» θα μας γεμίσουν με ανεμογεννήτριες. Ήδη οι εικοσιτέσσερις στη Βασιονιά έγιναν είκοσι εννιά, αλλά το προχώρησαν και έχουν σχεδιάσει να βάλουν και στον Άγιο Γιάννη στην Ξεροβούνα. Το επόμενο βήμα είναι να βάλουν στην Τίκλα και στον Άγιο Λιά. Πατριώτες μην εφραυμάζουμε.

Γεια σας πατριώτες

Ο Καστανιώτης
gld@otenet.gr

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΛΛΑΝΑ

Ο επίτιμος αρεοπαγίτης κ. Ευάγγελος Ανδριανός μας έστειλε την παρακάτω επιστολή από τέσσερις συμπατριώτες μας προς τον Δήμαρχο της Σπάρτης, σχετικά με τα αρχαία της Πελλάνας.

Προς το περιοδικό ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ
Καστόρειον 24 Φεβρουαρίου 2020
Κύριε Διευθυντά,
στον κ. Πέτρο Δούκα, Δήμαρχο Σπάρτης στείλαμε οι υπογράφωντες, την κατωτέρω επιστολή σχετικά με τον αρχαιολογικό χώρο Πελλάνας. Μέχρι τώρα δεν υπάρχει καμία πληροφορία περί ενεργειών του Δήμου Σπάρτης ή άλλης αρμόδιας υπηρεσίας για την προστασία και την ανάδειξη του σπουδαιότερου αυτού αρχαιολογικού χώρου.

Σας παραθέτουμε το κείμενο της επιστολής αυτής και σας παρακαλούμε να τη δημοσιεύσετε προς ενίσχυση της προσπάθειας αναδείξεως του θέματος αυτού που έχει ιδιαίτερη σημασία.

Προς τον κ. Πέτρο Δούκα
Δήμαρχο Σπάρτης
Καστόρειο 4 Οκτωβρίου 2019
Αξιότιμη κύριε Δήμαρχε

Σας συχαίρουμε για την εκλογή σας και σας ευχόμεθα κάθε επιτυχία στο έργο σας. Δραπτόμεθα της ευκαιρίας να σας ενημερώσουμε, ως απλοί δημότες του Δήμου Σπάρτης και κάτοικοι Καστορείου, για ένα ζήτημα που απασχολεί ολόκληρη την περιοχή του τόπου Πελλάνας επί πολλές δεκαετίες και να σας εκθέσουμε την άποψή μας, ότι είναι αναγκαία η παρέμβασή σας για το ζήτημα αυτό.

Σας είναι γνωστό ότι το σημερινό χωριό Πελλάνα, περίπου είκοσι χιλιόμετρα βορείως της Σπάρτης και πλησίον της δεξιάς όχθης του Ευρώτα, είναι κτισμένο στη θέση ακριβώς της αρχαίας Πελλάνας Λακεδαιμόνας.

Εκεί υπάρχουν δύο μοναδικοί στο είδος τους βασιλικοί λαξευτοί Μυκηνναϊκοί τάφοι, μεγαλύτεροι από τους αντίστοιχους κτιστούς θολωτούς τάφους των Μυκηνών και της Πύλου. Τρίτος παρόμοιος βασιλικός τάφος, ίσως ασύλητος, έχει καταχωθεί από την Αρχαιολογική Υπηρεσία για λόγους προστασίας του.

Υπάρχει η θεωρία ότι η Μυκηνναϊκή Σπάρτη, που περιγράφεται από τον Όμηρο, ήταν ακριβώς στη θέση της Πελλάνας. Υπέρ της θεωρίας αυτής συνηγορούν, πέραν της υπάρξεως των βασιλικών τάφων, η ύπαρξη Ακρόπολης προστατευόμενης από κυκλώπειο τείχος, άλλοι τάφοι κιβωπιόσχημοι, υπόγειο υδραγωγείο για την ύδρευση του Ανακτόρου- Μεγάρου και άλλες εγκαταστάσεις, αναγκαίες για τη λειτουργία του όλου συγκροτήματος ως Διοικητικού Κέντρου. Κινητά ανασκαφικά ευρήματα από τον χώρο αυτό έχουν συγκεντρωθεί στο Μουσείο Σπάρτης και άλλα έχουν αποθηκευτεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες σε διάφορες θέσεις του Δήμου. Δεν υπάρχει σε όλη τη Λακωνία άλλος τόπος που να συγκρίνεται με την Πελλάνα ως προς το πλήθος αυτού του είδους των ευρημάτων. Μάλιστα, απόδειξη αυτής της σπουδαίας σημασίας αρχαιολογικής αποκαλύψεως είναι και το γεγονός ότι οι μελετητές του κατασκευασθέντος οδικού άξονα Λεύκτρου- Σπάρτης, όρισαν την είσοδο/έξοδο στον κάμπο Πελλάνας.

Οι πρώτες ανασκαφές στον αρχαιολογικό χώρο πραγματοποιήθηκαν περί τα τέλη του 19ου αιώνα, ενώ η τελευταία προσπάθεια αναδείξεως του

Προς το περιοδικό ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ
Καστόρειον 24 Φεβρουαρίου 2020
Κύριε Διευθυντά,
Στον κ.Πέτρο Δούκα, Δήμαρχο Σπάρτης στείλαμε οι υπογράφωντες, την κατωτέρω επιστολή, σχετικά με τον αρχαιολογικό χώρο της Πελλάνας. Μέχρι τώρα δεν υπάρχει καμία πληροφορία περί ενεργειών του Δήμου Σπάρτης ή άλλης αρμόδιας Υπηρεσίας για την προστασία και την ανάδειξη του σπουδαιότερου αυτού αρχαιολογικού χώρου.
Σας παραθέτουμε το κείμενο της επιστολής αυτής και σας παρακαλούμε να τη δημοσιεύσετε προς ενίσχυση της προσπάθειας αναδείξεως του θέματος αυτού που έχει ιδιαίτερη σημασία.

Προς τον κ.Πέτρο Δούκα
Δήμαρχο Σπάρτης
Καστόρειον 4 Οκτωβρίου 2019
Αξιότιμη κύριε Δήμαρχε

Σας συχαίρουμε για την εκλογή σας και σας ευχόμεθα κάθε επιτυχία στο έργο σας.
Δραπτόμεθα της ευκαιρίας να σας ενημερώσουμε, ως απλοί δημότες του Δήμου Σπάρτης και κάτοικοι Καστορείου, για ένα ζήτημα που απασχολεί ολόκληρη την περιοχή του τόπου Πελλάνας επί πολλές δεκαετίες και να σας εκθέσουμε την άποψή μας ότι είναι αναγκαία η παρέμβασή σας για το ζήτημα αυτό.
Σας είναι γνωστό ότι το σημερινό χωριό Πελλάνα, περίπου είκοσι χιλιόμετρα βορείως της Σπάρτης και πλησίον της δεξιάς όχθης του Ευρώτα, είναι κτισμένο στη θέση ακριβώς της αρχαίας Πελλάνας-Λακεδαιμόνας.
Εκεί υπάρχουν δύο μοναδικοί στο είδος τους βασιλικοί λαξευτοί Μυκηνναϊκοί τάφοι, μεγαλύτεροι από τους αντίστοιχους κτιστούς θολωτούς τάφους των Μυκηνών και της Πύλου. Τρίτος παρόμοιος βασιλικός τάφος, ίσως ασύλητος, έχει καταχωθεί από την Αρχαιολογική Υπηρεσία για λόγους προστασίας του.
Υπάρχει η θεωρία ότι η Μυκηνναϊκή Σπάρτη, που περιγράφεται από τον Όμηρο, ήταν ακριβώς στη θέση της Πελλάνας. Υπέρ της θεωρίας αυτής συνηγορούν, πέραν της υπάρξεως των βασιλικών τάφων, η ύπαρξη Ακρόπολης προστατευόμενης από κυκλώπειο τείχος, άλλοι τάφοι κιβωπιόσχημοι, υπόγειο υδραγωγείο για την ύδρευση του Ανακτόρου-Μεγάρου και άλλες εγκαταστάσεις, αναγκαίες για τη λειτουργία του όλου συγκροτήματος ως Διοικητικού Κέντρου. Κινητά ανασκαφικά ευρήματα από το χώρο αυτόν έχουν συγκεντρωθεί στο Μουσείο Σπάρτης και άλλα έχουν αποθηκευτεί από τις αρμόδιες Υπηρεσίες σε διάφορες θέσεις του Δήμου. Δεν υπάρχει σε όλη τη Λακωνία άλλος τόπος που να συγκρίνεται με την Πελλάνα ως προς το πλήθος αυτού του είδους των ευρημάτων. Μάλιστα, απόδειξη αυτής της σπουδαίας σημασίας αρχαιολογικής αποκαλύψεως είναι και το γεγονός ότι οι μελετητές του κατασκευασθέντος οδικού άξονα Λεύκτρου-Σπάρτης, όρισαν την είσοδο/έξοδο στον κάμπο Πελλάνας.

Οι πρώτες ανασκαφές στον αρχαιολογικό αυτό χώρο πραγματοποιήθηκαν περί τα τέλη του 19ου αιώνα, ενώ η τελευταία προσπάθεια αναδείξεως του χώρου ξεκίνησε στη δεκαετία του 1990 υπό την ευθύνη του καθηγητή Θ.Σπυρόπουλου χωρίς να ολοκληρωθεί, ίσως γιατί, καθώς φημιολογείται, υπάρχει διάσταση απόψεων μεταξύ του καθηγητή Σπυρόπουλου και των αρχαιολόγων του Υπουργείου Πολιτισμού, η οποία πρέπει να επιλυθεί με βάση και τα ευρήματα που ήλθαν στο φως εγγύτατα της Πελλάνας κατά τη διάνοξη της όδου Λακωνίας-Λεύκτρου-Σπάρτης. Έτσι, αυτά που έμειναν ασφαλή επί τρεις χιλιάδες χρόνια και πλέον στα βάθη της Γης, τώρα που τα έφερε στην επιφάνεια η αρχαιολογική σκαπάνη, καταστρέφονται ή έχουν στην ουσία εγκαταλειφθεί στο έλεος των αρχαιοκαπιτών και στις επιδρομές των αγρίων ζώων και ιδίως των αγριοχοίρων που είναι πολυπληθείς στην περιοχή και ανασκαύουν και καταστρέφουν τα πάντα. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί εύλογη αγωνία για την τύχη των θησαυρών αυτών, όχι μόνο στους κατοίκους της περιοχής, αλλά και σε όλους όσους διεθνώς εκτιμούν την Ιστορία της Χώρας μας και ενδιαφέρονται γι' αυτήν.

Είμαστε βέβαιοι ότι αντιλαμβάνεστε πλήρως την Εθνική, Πολιτιστική, αλλά και οικονομική σημασία της συντηρήσεως ενός μοναδικού Ιστορικού Συμπλέγματος που αποτελούν οι τρεις περίοδοι της Ιστορίας μας, η «Μυκηνναϊκή» με την Πελλάνα, η «Κλασική» με τη Σπάρτη και η «Βυζαντινή» με το Μυστρά, που καλύπτει την Ελληνική Ιστορία μέχρι των παρυφών της Προϊστορίας και που ευρίσκεται εξ ολοκλήρου μέσα στο Δήμο Σπάρτης, τα όρια του οποίου περιλαμβάνονται μέσα σε ένα καταπληκτικό φυσικό περιβάλλον.

Οποιαδήποτε προβλήματα, οικονομικά, γραφειοκρατικά, υπηρεσιακά κ.λπ., άρουν ενόπλιον του οφέλους από την αξιοποίηση της αρχαιολογικής τοποθεσίας της Πελλάνας. Την αξιοποίηση αυτή είστε ο πλέον ενδεδειγμένος να επιδιώξετε και να επιτύχετε.

Εάν κρίνετε ότι μπορούμε να συμβάλουμε στην επίδοσή σας αυτή, θα είναι τιμή μας να προσφέρουμε, ότι μας είναι δυνατόν για την ενίσχυση της προσπάθειάς σας.

Κωνσταντίνος Αλεξάκος
Ε.Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω
τηλ.6937232718
Ευάγγελος Ανδριανός
Ε.Αρεοπαγίτης
τηλ.69456753464
Για την αντιγραφή
Ε.Α.Α.Α.Α.
Ευάγγελος Ανδριανός

χώρου ξεκίνησε στη δεκαετία του 1990 υπό την ευθύνη του καθηγητή Θ. Σπυρόπουλου χωρίς να ολοκληρωθεί, ίσως γιατί, καθώς φημιολογείται, υπάρχει διάσταση απόψεων μεταξύ του καθηγητή Σπυρόπουλου και των αρχαιολόγων του Υπουργείου Πολιτισμού, η οποία πρέπει να επιλυθεί με βάση και τα ευρήματα που ήλθαν στο φως εγγύτατα της Πελλάνας κατά τη διάνοξη της οδού Αθηνών-Λεύκτρου-Σπάρτης.

Έτσι, αυτά που έμειναν ασφαλή επί τρεις χιλιάδες χρόνια και πλέον στα βάθη της Γης, τώρα που τα έφερε στην επιφάνεια η αρχαιολογική σκαπάνη, καταστρέφονται ή έχουν στην ουσία εγκαταλειφθεί στο έλεος των αρχαιοκαπιτών και στις επιδρομές των αγρίων ζώων και ιδίως των αγριοχοίρων που είναι πολυπληθείς στην περιοχή και ανασκαύουν και καταστρέφουν τα πάντα. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί εύλογη αγωνία για την τύχη των θησαυρών αυτών, όχι μόνο στους κατοίκους της περιοχής, αλλά και σε όλους όσους διεθνώς εκτιμούν την Ιστορία της Χώρας μας και ενδιαφέρονται γι' αυτήν.

Είμαστε βέβαιοι ότι αντιλαμβάνεστε πλήρως την Εθνική, Πολιτιστική, αλλά και Οικονομική σημασία της συντηρήσεως ενός μοναδικού Ιστορικού Συμπλέγματος που αποτελούν οι τρεις περίοδοι της Ιστορίας μας, η «Μυκηνναϊκή» με την Πελλάνα, η «Κλασική» με τη Σπάρτη και η «Βυζαντινή» με τον Μυστρά, που καλύπτει την Ελληνική Ιστορία μέχρι των παρυφών της Προϊστορίας και που ευρίσκεται εξ ολοκλήρου μέσα στο Δήμο Σπάρτης, τα όρια του οποίου περιλαμβάνονται μέσα σε ένα καταπληκτικό φυσικό περιβάλλον.

Οποιαδήποτε προβλήματα, οικονομικά, γραφειοκρατικά, υπηρεσιακά κ.λπ., ωχρουν ενόπλιον του οφέλους από την αξιοποίηση της αρχαιολογικής τοποθεσίας της Πελλάνας. Την αξιοποίηση αυτή είστε ο πλέον ενδεδειγμένος να επιδιώξετε και να επιτύχετε.

Εάν κρίνετε ότι μπορούμε να συμβάλουμε στην επιδίωξή σας αυτή, θα είναι τιμή μας να προσφέρουμε, ότι μας είναι δυνατόν για την ενίσχυση της προσπάθειάς σας.

Κωνσταντίνος Αλεξάκος
Ε. Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω
τηλ. 6937232718

Νικόλαος Ανδριανόπουλος
Ομότιμος καθηγητής ΕΜΠ
τηλ. 6951830865

Ευάγγελος Ανδριανός
Ε. Αρεοπαγίτης
τηλ. 6945653464

Θεοφάνης Γεωργιάτσος
ε. Διευθυντής Υπουργείου
Υγείας-Προνοίας
τηλ. 6947286152

Για την αντιγραφή
(Υπογραφή)
Ευάγγελος Ανδριανός

Η Μουτζουροδευτέρα που δεν έγινε

Από το τέλος του Ιανουαρίου η Καρναβαλική Επιτροπή πραγματοποίησε αρκετές συνεδριάσεις προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι εορταστικές εκδηλώσεις στο τριήμερο των Απόκριω με τον καλύτερο δυνατό τρόπο εξασφαλίζοντας για μια ακόμη φορά την επιτυχία τους.

Η παιδική γιορτή και στη συνέχεια ο γύρος του χωριού το Σάββατο το βράδυ, μαζί με την κορυφαία εκδήλωση για το Καστόρειο και όλη την περιοχή του Δήμου Σπάρτης το Καρναβάλι της Μουτζουροδευτέρας, είχαν οργανωθεί και ήταν έτοιμα να πραγματοποιηθούν. Η άφιξη όμως του ιού του COVID-19 στη χώρα μας υποχρέωσε την Κυβέρνηση να λάβει την ενδεειγ-

μένη, όπως αποδείχτηκε αργότερα, απόφαση να καταργηθούν όλες οι καρναβαλικές εκδηλώσεις, προκειμένου να αποφευχθεί ο συνωστισμός που διευκολύνει την εξάπλωσή του. Δύσκολες αποφάσεις και ακόμα πιο δύσκολο να εφαρμοσθούν από τους ανύποπτους μέχρι εκείνες τις στιγμές συμπολίτες μας. Το κέφι για ψυχαγωγία και η προετοιμασμένη ψυχολογία για ξεφάντωμα ήταν αρκετά έντονα συναισθήματα, που παρότρυναν το Σάββατο το βράδυ, γύρω από την αναμμένη φωτιά στην πλατεία του χωριού, αρκετά παιδιά με τους γονείς τους να πετάζουν αερόστατα, που πρόσφερε η κυρία Ρένα Δαγριτζίκου.

Το ίδιο συνέβη και την Καθαρά

Δευτέρα, όταν αρκετοί συμπατριώτες μας μασκαρεύτηκαν, χόρεψαν και σατίρισαν τη νέα κατάσταση που απλωνόταν στη χώρα μας. Η κατάργηση των Καρναβαλικών εκδηλώσεων τε-

λικά ήταν μόνο η αρχή. Με τον χρόνο να περνά και με τα εφαρμοζόμενα νέα μέτρα προστασίας και περιορισμού της εξάπλωσης του νέου ιού, αρχίσαμε όλοι να αντιλαμβανόμαστε ότι άλλαξε ο κόσμος μας.

Ας ελπίσουμε ότι βγαίνοντας από αυτό το τούνελ της ανασφάλειας με το καλό, θα είμαστε περισσότερο σοφοί στο ότι τίποτε δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένο σε ότι αφορά στην υγεία μας, στην ασφάλειά μας, στα σταθερά στη ζωή μας και στα όσα μέχρι σήμερα θεωρούσαμε δεδομένα.

E.B.

Καστανιώτικο αντάμωμα στον ετήσιο χορό του Πολιτιστικού Συλλόγου Καστορείου «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Στις 8 Φεβρουαρίου 2020 πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία ο ετήσιος χορός και η κοπή της πίτας του Συλλόγου μας στη γνωστή ταβέρνα «Ελαφοκνηγός» στο Ψυχικό Αττικής. Οι στην Αττική διαμένοντες Καστανιώτες, φίλοι του χωριού μας αλλά και συμπατριώτες μας από το Καστόρειο βρεθήκαμε όλοι μαζί, ανταλλάξαμε ευχές και διασκεδάσαμε υπό τους ήχους ζωντανής μουσικής μέχρι τις πρωινές ώρες.

Το κέφι ήταν ιδιαίτερα μεγάλο και όλοι κατά γενική ομολογία απολαύσαμε μια υπέροχη βραδιά. Η πρόεδρος του Συλλόγου κ. Ευγενία Λαμπή απύθυνε καιρτισμό και καλωσόρισε όλους τους παρευρισκομένους μεταξύ των οποίων και τον Πρόεδρο του Τοπικού Συμβουλίου Καστορείου κ. Βασίλειο Λαγανά, τον Πρόεδρο του Συνδέσμου «των εν Αττική Λακεδαιμονίων» κ. Δημήτριο Καστάνη, τον Πρόεδρο του Συλλόγου Φίλων του Βουνού

«ΛΟΥΣΙΝΑ» και Προέδρου του ΕΟΣ Σπάρτης κ. Ντίνο Λαγανά, τον Γιάννη Βέργαδο Πρόεδρο του Πολιτιστικού Συλλόγου Αγόριανης και ευχαρίστησε τους συμμετέχοντες στην εκδήλωση αλλά και τους δωροθέτες, που κάθε χρόνο σπρίζουν με την παρουσία τους την εκδήλωση και τη διενέργεια της λαχειοφόρου αγοράς και κατ' επέκταση τον Σύλλογό μας.

Συγκινητική η προσφορά δώρων από όλους τους εμποροπαγγελματίες του Καστορείου: Χρήστος Πάντος, Ευλουργικές Εργασίες, Μαρία Σμυρνιού-Γιακουμάκη(Αρτοποιείο), Παναγιώτης Χρ. Θεοδωρακόπουλος(Βενζίνες -πετρέλαιο), Κώστας Λαμπής, Θανάσης Δημητρακόπουλος (Υποδήματα-Ενδύματα), Αφοί Λαφογιάννη-North Cafe, Μαίρη Σταυροπούλου (Κομμωτήριο), Κων/νος Ρουμελιώτης (Super-Market), Γιάννης Μερκεκούλιας, ταβέρνα, Νεκτάριος Μανιάτης (Αρτοποιείο), Βασίλης Γαρυφάλλης, Καφενείο. Αντώνης Κούμαρης (Super-Market), Μπάμπης Μπασκουρέλος (Φαρμακείο), Αφοί Παρασκευόπουλοι(Super-Market), το Ζαχαροπλαστείο «Λι-

κούδης», Νίκος Λαγανάς (Super-Market), Παντελής Λαμπράκης, Βενζίνες -Πετρέλαιο), Βασίλης Λαγανάς, Τέλης Καράγιαννης, Ελαιοτριβείο. Το ίδιο συγκινητική ήταν και η προσφορά δώρων από Θάνο Τζωρτζάκη, την Ελένη Κωνσταντίνου Καράγιαννη(κατάστημα στα Άνω Ιλίσια-Ζωγράφου), την Ελένη Παντελή Καράγιαννη (κατάστημα στο Γουδή-Ζωγράφου), την Μαρία Κάρκουλα (Φαρμακείο στου Ζωγράφου), την Αγγελική Παρασκευοπούλου, την Καίτη Παρασκευοπούλου-Πολίτη, τον Γιάννη Σμυρνιώ, το Οινοποιείο ΤΑΪΓΕΤΟΣ του θεοδωρακάκου, την Αι-

κατερίνη Κεμερίδου, την Κατερίνα Αρφάνη, τον Ευστράτιο Γιαννίτσα Κτηνιατρικό Κέντρο, το Κέντρο ΣΑΟΛΙΝ «ΟΥΡΑΝΙΟΣ ΔΡΑΚΟΣ και τον Σύνδεσμο των εν Αττική Λακεδαιμονίων. Η εκδήλωση

μετά από ξέφρενο γλέντι έκλεισε με την ευχή όλων να ξαναβρεθούμε με το καλό και την επόμενη χρονιά.

E.B.

Φωτο: Β. Λαγανάς

Διηγήσεις του παππού Δημητρακάκη

Από την έκδοση του ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ με ενθυμήματα και διηγήσεις του Δ. Γ. Δημητρακάκη

Αποσπάσματα από τις διηγήσεις του Δημ. Γ. Δημητρακάκη από το Καστρί Β. Λακεδαιμόνος, ο οποίος εθίπευσε στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και στο Κοινοβούλιο, στα χρόνια του Όθωνα κυρίως.

Το κεμέρι του Κολοκοτρώνη

Υπήρχε πρόληψις τῶν Κλεφτῶν ὅτι ἦτον εὐτύχημα εἰς ἓνα κλέφτην ὅστις ὅταν ἐφονεύετο (καί συνήθως ἐπὶ Τουρκοκρατίας οἱ πάντες σχεδόν ἐφονεύοντο) ἔφερεν εἰς τὸ κεμέρι του (ἐσωτερικὴν δερματίνην ζώνην) χρήματα, καὶ τὰ εὗρισκον οἱ φονεύοντες αὐτόν, ἢ ἐκεῖνοι εἰς τὴν οἰκίαν τῶν ὁποίων ἀπέθνησκον καὶ ἡ πρόληψις αὕτη ἐστηρίζετο εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι, ἐνῶ ἀφ' ἐνός ὁ ἔχων χρήματα ἐλογίζετο μετὰ θάνατον ὅτι κατὰ τὸ στάδιόν του ἐπῆνεγκε πολλά κατορθώματα, ἀφ' ἐτέρου αἱ ἁμαρτίαι του ἐσυγχωροῦντο, καθόσον ὁ εὗρισκων τὰ χρήματα εἴτε ἐχθρός εἴτε φίλος ἦτο, πάντοτε θά ἐδέετο εἰς τὸν Θεόν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς του.

Ὑπὸ τῆς προλήψεως ταύτης κατείχετο φαίνεται καὶ ὁ Γερο-Κολοκοτρώνης μέχρι τοῦ θανάτου του. Διότι κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ κεντρικοῦ ταμίου Φωτίου, ὁ Κολοκοτρώνης ἅμα ἀφικθεὶς τὸ 1835 εἰς Ἀθήνας τῷ παρήγγειλεν ἵνα διδῆ εἰς αὐτόν ἀντὶ παντός ἄλλου νομίσματος διὰ τὴν μισθοδοσίαν του δουπίας Ἰσπανικὰς ἢ Πορτογαλικὰς, καὶ τοῦτο ἔπραξεν ὁ ταμίας αὐτός, ὅστις ἔλεγεν ὅτι ἔφθασε νὰ δώσῃ εἰς τὸν Κολοκοτρώνην μέχρι τοῦ 1843 ὅτε ἀπεβίωσε περὶ τὰς 180 δουπίας. Τοῦτο γνωρίζων ὁ Γενναῖος Κολοκοτρώνης καὶ μὴ εὐρών εἰς τὸ κεμέρι τοῦ πατρὸς του τὰς δουπίας, ἐπίστευσεν ὅτι τὰς ἀφείλεν ἡ παλλακίς του (ἡ κολογραῖα), ἥτις μόνη εὗρέθη εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ὕπνου τοῦ Γερο-Κολοκοτρώνου, καθ' ἣν στιγμὴν περὶ τὰς 2 μετὰ μεσονύκτιον προσεβλήθη οὗτος ὑπὸ κεραυνοβόλου ἀποπληξίας, καὶ εἰς τὴν ὑποψίαν περὶ τῆς ὑπεξαίρεσεως ταύτης ὑπὸ τῆς καλογραίας ἐδικαιολόγη ὁ Γενναῖος τὴν μὴ ἐκτέλεσιν τῆς διαθήκης τοῦ πατρὸς του ὡς πρὸς τὸ μέρος τὸ ἀφορῶν τὰ πρὸς τὸν Πά-

νον Κολοκοτρώνην (υἱὸν τῆς καλογραίας) κληροδοτήματα τοῦ πατρὸς του.

Ο χορός τῆς βασίλισσας

Ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει τοῦ 1863 οὕτω καὶ ἐκεῖνη τοῦ 1843 τοπικὸν στοιχεῖον ἐπάλαιον ὑπὲρ τῆς καθιερώσεως μιᾶς Βουλῆς, ἀλλὰ τότε τῇ ἐπεμβάσει τῶν πρέσβων Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἐπεβλήθη ἡ καθιέρωσις καὶ τῆς Γερουσίας, οὐχ ἦτον ὅμως τὸ Σύνταγμα ὥρισεν ὡς προηγουμένην τὴν Βουλὴν.

Τὸ 1844 συνελθούσης τὸ πρῶτον Βουλῆς ἐν τῷ δοθέντι τὸν 9βριον χορῷ, ἡ Βασίλισσα κατὰ τὸν κυκλόχορον (πόγκαν) ἐκάλεσε πρῶτον τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας κατόπιν τὸν τῆς Βουλῆς προσωρινόν τὸν Στρατηγὸν Νικηταρᾶν, ὅστις οὐδεμίαν προσοχὴν ἔδωκεν εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτό, οὔτε ἄλλον τινὰ ἀπποχόλησε τὸ τοιοῦτο. Κατόπιν ἐξελέχθη ὀριστικὸς Πρόεδρος ὁ Στρατηγὸς Κανέλλος Δεληγιάννης. Οὗτος κατὰ τὸν δοθέντα τὴν 25ην Ἰανουαρίου 1845 χορὸν ἰδὼν ὅτι ἐκλήθη πρό αὐτοῦ ὁ τῆς Γερουσίας Πρόεδρος Γ. Κουντουριώτης, ἀπῆλθεν ἀμέσως ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα. Τοῦτο ἐξέπληξε τοὺς ξένους καὶ ἐλύπησε σφόδρα τὸν πρωθυπουργὸν Κωλέττην, παρώργισε δὲ μεγάλως τοὺς Βασιλεῖς καὶ ἰδίως τὴν Βασίλισσαν, ἥτις οὐδέποτε ἐσυγχώρησε τὸν Δεληγιάννην διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην, ἣν ἐθεώρησε προσβολὴν ἀπευθυνθεῖσαν ἀμέσως εἰς τὸ πρόσωπόν της. Τὴν ἐπαύριον τοῦ χοροῦ ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς Βουλῆς ὑπεκινήθη τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀπὸ μέρους τῆς Ὑπουργικῆς Φάλαγγος προτιθεμένης ν' ἀποδοκιμάσῃ τὴν διαγωγὴν ταύτην τοῦ προέδρου της, καθόσον ἡ Ὑπουργικὴ Φάλαγξ ἐν τῇ Βουλῇ περιεῖχε πᾶσαν σχεδὸν τὴν ὕλην τοῦ αὐτοχθονικοῦ κόμματος, ἐπειδὴ δὲ οἱ συγκρο-

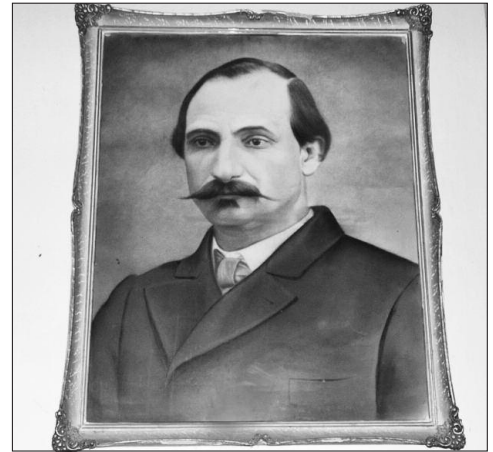
τοῦντες τὸ κόμμα αὐτὸ ἦσαν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὅπου δὲν εἶχον εἰσαχθῆ καθόλου οἱ Εὐρωπαϊκοὶ τρόποι ἐν οἷς καὶ οἱ ἐκ τούτων χοροὶ, κατὰ τὴν 10 Ὁβρίου 1844 ὁ χορὸς εὗρέθη ἄνευ χορευτῶν ἀφοῦ οἱ τὸ τῶν νεήλυδων κόμμα ἀποτελοῦντες καὶ ἰδίως οἱ Φαναριῶται καίτοι κληθέντες δὲν ὑπήγον εἰς αὐτόν τὸν χορὸν, παρήγγειλαν μάλιστα ἐμμέσως τῇ Βασιλίσει ὅτι ὕστερον ἀπὸ τὴν ὁποίαν δίδει προστασίαν εἰς τὸ αὐτοχθονικὸν κόμμα ἄς διασκεδάσῃ καὶ τὰς ἐορτὰς της μετὰ τὴν λερωμένην φουστανέλλαν χορεύουσα τὸ μαῦρο γεμενὶ καὶ τὸν τζάμικον. Ἐκ τούτου ἐρεθισθέντες οἱ εἰς τὸ κρατοῦν κόμμα, ἀνίκητοντες ἐκάλεσαν ἀμέσως χοροδιδασκάλους καὶ πάντες οἱ νεώτεροι τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν ἐγυμνάσθησαν μετὰ τῶν συζύγων τῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν χορῶν, οἱ δὲ πρεσβύτεροι ἐγύμνασαν τὰς κόρας τῶν καὶ οὕτω ἐν τῷ χορῷ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1845 εὗρέθησαν αὐτόχθονες χορευταὶ ἄρκετοί. Τὴν δὲ 25ην Ἰανουαρίου οὔτε ἐκλήθησαν κἄν οἱ νεήλυδες, ἀλλὰ συμβάσας τὴν ἐσπέραν ἐκεῖνην τῆς πρὸς τὴν Βασίλισσαν περιφρονήσεως τοῦ Δεληγιάννη, οἱ νεήλυδες ἐκλεύαζον τὴν Ἀμαλίαν δι' ὅτι ἔπαθεν ἀπὸ τοὺς νέους συνεταιροὺς της, ὑποθαλουσῆς καὶ παρὰ τῇ Βασιλίσει τὴν κατὰ τῶν αὐτοχθόνων ἀποστροφὴν καὶ τῆς Πλουσκώβ, Μεγάλης Κυρίας τῶν τιμῶν, ἥτις εἶχε πολλὴν ἀδυναμίαν εἰς τὴν πρὸς τὴν 7 Ἰβρίου περιτριγυρίζουσαν τὰ ἀνάκτορα Φαναριωτικὴν ἀριστοκρατίαν. Διὰ τὸν λόγον λοιπὸν τοῦτον ἡ πλειοψηφία τῆς Βουλῆς ἐσκόπει νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν Βασίλισσαν. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Δεληγιάννης ἐφοβήθη καὶ ἀντὶ ἀπολογούμενος νὰ εἶπῃ τὸ ἐκ τοῦ Συντάγματος χορηγούμενον αὐτῷ ἰσχυρὸν δικαιολόγημα, ὑπέικων εἰς ἐσφαλμένας συμβουλὰς ἐδικαιολογήθη ὅτι ἔφυγε πιεσθεὶς

ἀπὸ σωματικῆν ἀνάγκην, ὅπερ καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ κινήματός του ἐμπόδενε, καὶ πρὸς τοὺς Βασιλεῖς κατέστη ἀπεχθεὶς, ἡ δὲ πλειοψηφία τῆς Βουλῆς ἠναγκάσθη νὰ τὸν ἀποβάλῃ ἀπὸ τὸ κόμμα της. Ἡ περίστασις αὕτη ἐζημίωσε τὸ ἔθνος διότι ὁ Κανέλλος Δεληγιάννης ἦτον εἰς τῶν ὀλίγων ἐπισήμων ἀγωνιστῶν ὅστις ὄχι μόνον ἦτο σφόδρα πατριώτης ἀλλὰ δὲν ὑπέβλεπε καὶ τὴν νεολαίαν, ἐπομένως κατὰ τὰς μετὰ ταῦτα δυσχερεῖς τοῦ ἔθνους περιστάσεις ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ λυσιτελεστέρον ὡς εἰς τῶν διὰ τὴν ἐπισημοποίησιν τοῦ ἀναγκαίων πρωθυπουργῶν ὅπως ἐκλήθησαν οἱ ὁμότιμοι αὐτοῦ Τζαβέλλας, Κριεζῆς, Κανάρης, Κολοκοτρώνης καὶ ἄλλοι.

Ἡ μνησικακία τῆς βασίλισσας

Ἡ Βασίλισσα μνησικακοῦσα διὰ τὸ μεταξὺ αὐτῆς καὶ κ. Δεληγιάννη συμβάν τῆς 25ης Ἰανουαρίου 1845, διέταξε τὸν 1847 τὸν Πρωθυπουργὸν Τζαβέλλαν ἵνα μεταθέσῃ τὸν Δεληγιάννην ἀπὸ τὴν θέσιν τοῦ Νομοεπιθεωρητοῦ λαμβάνοντος μνησιαῖον μισθὸν 420 δρχ. «κατὰ μῆνα», εἰς ἐκεῖνην τοῦ Ὑποστρατήγου τῆς Φάλαγγος κατὰ δὲ τὸ καταστατικὸν τοῦ 1838 περὶ τῆς ἐνεργοῦ Φάλαγγος ὥφειλεν ὁ Δεληγιάννης ἢ νὰ λάβῃ Γραμματίον δραχμῶν 10.800 ἐξοφλούμενον διὰ πλειοδοσίας εἰς γαίας ἐθνικὰς καὶ σύνταξιν μνησιαῖαν δρχ. 110 κατὰ μῆνα ἢ νὰ λαμβάνῃ ἀντιμισθίαν 250 δρχ. κατὰ μῆνα, καὶ νὰ τεθῆ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ τετράρχου τῶν ἐνεργειῶν Φαλαγγιτῶν νεωτέρου αὐτοῦ Ὑποστρατήγου Χατζηπέτρου καὶ μηδὲ ἄλλως ἔχοντος τὴν ἐπισημοποίησιν τοῦ Δεληγιάννη, καὶ νὰ μεταβιῇ χάριν ὑπηρεσίας ὅπου ἤθελε τὸν διατάξῃ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἢ ὁ Τετράρχης του.

Ἐπιμέλεια: Θεοδώρα Πελεκάνου

Βουλευτὴς Γ. Α. ΔΗΜΗΤΡΑΚΑΚΗΣ

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΕΞΙΝΗΣ ΜΙΛΑΕΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ

Του Γ. Λαγανά

Στο σημερινό φύλλο του Πολυδεύκη φιλοξενούμε το κυρ Γιάννη Ρεξίνη.

Ορφανός από πατέρα, μεγάλωσε με τον αδελφό του Θανάση στο Καμάρι.

Ευθυτενής, με στέρεο λόγο, είχαμε μια συνομιλία ποταμό που μου φώτισε πολλές πτυχές της ιστορίας του χωριού. Η κουβέντα μας πέρα από τα παλιά, επεκτάθηκε και στα σύγχρονα προβλήματα του χωριού που τα γνωρίζει καλά αλλά αυτό είναι μια άλλη ιστορία.

Έμαθε την τέχνη του ξυλουργού κοντά στον Βασίλη τον Κορτζή αλλά και στον στρατό. Του δόθηκε η ευκαιρία να μείνει και να εργαστεί στην Αθήνα αλλά επέστρεψε στο χωριό όπου άνοιξε ξυλουργείο και ακόμα και σήμερα θα τον βρεις πάντα εκεί. Ο πατέρας του επέστρεψε από τη Μικρά Ασία με προβλήματα νεφροπάθειας και από ένα ιατρικό λάθος βρήκε τον θάνατο. Η μητέρα του, θεία Γεωργία έμεινε χήρα στα είκοσι τέσσερα με δυο παιδιά και έκανε αγώνα να τα αναθρέψει.

Ας αρχίσουμε κ. Γιάννη με την ιστορία του χωριού, τι γνωρίζεις;

Στην εποχή της Τουρκοκρατίας οι Καστανιώτες ζούσαν στην περιοχή Βρύσες (Βρυσιώτικα), εδώ κάτω ζούσαν μόνο λίγοι κολλήγοι στη δούλεψη των Τούρκων και οι φόρο εισπράκτορες που έπαιρναν τις προσόδους για λογαριασμό του οθωμανικού κράτους. Σιγά-σιγά το χωριό επεκτάθηκε προς την περιοχή του Λάτα, την περιοχή Μπουρσάκα και στον Αγιώργη, εκκλησιά δεν έφτιαξαν στα Βρυσιώτικα, γιατί το έδαφος βυθιζόταν.

Έκαναν εκκλησιά στου Λάτα, τον Προφήτη Ηλία που ήταν η μητρόπολη του χωριού. Άλλες εκκλησιές που έκαναν στο βουνό ήταν ο Άγιος Δημήτριος που ήταν και το νεκροταφείο στην Μπουρσάκα, η Παναγία, ο Άγιος Γεώργιος, η Αγία Τριάδα κάτω από το κτήμα του Σπαράγγη, ο Σταυρούλης πάνω από τη Λουσίνα και ο Άγιος Γιάννης ο νη-

στευτής που ήταν αντρικό μοναστήρι.

Εδώ ζούσαν οι οικογένειες Αλεβίζου, Σουλιμάνη, Κοντολέων, Μουτή που μετά την απελευθέρωση κατέβηκαν κάτω.

Σε αυτούς έστειλε γράμμα ο Νικήτας Σταματελόπουλος (Νικηταράς) που έλεγε: «Σας περιμένω στο άλογο καβάλα στο στρατόπεδο του Γεωργιτσιού για να αντιμετωπίσουμε τον οχτρό (Ιμπραήμ)». Έγινε μεγάλη μάχη στη χαντάκα του Αγίου Νικόλα τότε.

Αλλά πάλι οι ίδιοι είχαν πάρει μέρος στη μάχη του Βαλτετσιού ακολουθώντας τον Κρεββατά. Επιστρέφοντας από το Βαλτέτσι

ήτανε μοναστήρι και μόναζαν μοναχοί. Έχω γράψει για αυτό το είχα δώσει για δημοσίευση αλλά παράπεσε φαίνεται.

Πότε έγινε η δεξαμενή και το Καμάρι όπως το γνωρίζουμε;

Το νερό ερχότανε από τον Αγιάνη με αυλάκι φτιαγμένο με κουρασάνι. Αλλά βυθιζότανε σε πολλά σημεία. Οι Καμαριώτες έτρεχαν δεξιά και αριστερά από διάφορες βρύσες να φέρουν νερό στο σπίτι. Η μανούλα μου μας έστελνε με τον αδελφό μου τον Θανάση να κουβαλάμε νερό για το σπίτι από τον Άγιο Μάμμα, ιδίως από τη Βάγια, αλλά και

δέποζε ο Ρεξινέικος πύργος που τον είχε τελευταία ο Σάββας ο Ρεξίνης. Σε αυτόν είχε έρθει ο Κρεββατάς και ζήτησε από τους Καστανιώτες του βουνού να τον ακολουθήσουν στο Βαλτέτσι αλλά και στα Δερβενάκια. Τον πύργο δεν τον κατάστρεψε ο Ιμπραήμ γιατί ήθελε να τον έχει για κατάλυμα όταν επέστρεφε πάλι.

Το όνομα Ρεξίνης από πού βγαίνει;

Η οικογένειά μας λεγότανε Νικολοπούλου, με καταγωγή από τη Λογγάστρα. Ένας προπάππος μας φυγόδικος βρέθηκε στα Επάνησα, όταν επέστρεφε ήρθε φορώντας ένα αρχοντικό γερμανικό καπέλο «Ρεξ». Είχε και το τραγούδι «το ρεξίνι που φορώ σαν μπαίνω στο χορό για τα μάτια που αγαπώ» και του έμεινε πως φοράει το ρεξίνι, έτσι πήρε το όνομα Ρεξίνης.

Για πες μου την ιστορία με τον Τρικούπη.

Επί πρωθυπουργίας Τρικούπη, επιτροπή από Καστανιώτες με επικεφαλής τον Δήμαρχο Λεοναρδόπουλο και με τη μεσολάβηση του ανώτερου δικαστικού του Αρείου Πάγου, με καταγωγή από την Καστανιά, συναντήθηκε με τον πρωθυπουργό. Τον Χαρίλαο Τρικούπη τον βρήκε αντιπροσωπεία των Καστανιωτών στο γραφείο του να τρώει ντοματοσαλάτα και τους προξένησε μεγάλη εντύπωση, για τον λιτό βίο του.

Αποτέλεσμα όμως της συνάντησης, ήταν να δοθούν κονδύλια και έτσι έγινε το Μαρμαρογέφυρο, έργο σπουδαίο για το χωριό, για να πηγαίνουν στον κάμπο.

Όμως μια τόσο ενδιαφέρουσα συζήτηση ποταμός, δεν χωράει σε μια σελίδα του περιοδικού.

Στο επόμενο τεύχος θα συνεχίσουμε με το πώς χτίστηκε η εκκλησιά του χωριού, για τους Καστανιώτες στους Βαλκανικούς πολέμους, για το πρώον πώς έγινε και πώς ήρθε στο χωριό.

Γιώργης Λαγανάς
gld@otenet.gr

φορτωμένοι λάφουρα στην Σκορτινού τους επιτέθηκαν αυτοί με τα αρματολίκια και σκότωσαν αρκετούς δικούς μας, βουνίσιους.

Για να μιλήσουμε για το Καμάρι που είναι η γειτονιά και των δύο μας.

Το Καμάρι ήταν μια όμορφη γειτονιά από εδώ περνούσε ο δρόμος για το βουνό, από εδώ και ο δρόμος για τις πηγές του Αγιάνη. Ερχόντουσαν παρέες από το χωριό αλλά και αλλά μέρη, όπου γλεντούσαν με οργανοπαίχτες που ήταν αρκετοί και κάνανε γιουβέτσια και πηγαίναν εκεί και γινόντουσαν χοροί. Στις 23 Αυγούστου γινότανε μεγάλο πανηγύρι στο εκκλησάκι του πίσω Αγιάνη. Εκεί παλιά

από μια βρύση στα Κλωναίκα και από το ποτάμι.

Το 1936 επί Μεταξά άρχισε να γίνεται το υδραγωγείο. Πήραν ένα μέρος από τον κήπο μας και έγινε η δεξαμενή. Μέχρι να τελειώσει το έργο όλη η γειτονιά έτρεχε να φέρει νερό από το ποτάμι αλλά και από τη «Βάγια» στον Άγιο Μάμμα. Το έργο τέλειωσε το 1946 επι προεδρίας του Παναγιώτη Νικητάκη. Έγινε και η διαμόρφωση με βρύσες με τιμεντένια κορίτα μεγάλη, να πλένουν οι γυναίκες τα ρούχα. Όταν τελειωσε το έργο έγινε τρικούβεργο γλέντι. Ο Θανάσης ο Κάτσιος είχε πάρει ένα μεγάλο κωνί του μούστου και φώναζε «τσούριξε το νερό» και τα κρασιά έρρεαν.

Στη γειτονιά μας το «Καμάρι»

Ο 7ος Καστόρειος Ορεινός Ημιμαραθώνιος Ταΰγétου

Για 7η φορά πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 22 Δεκεμβρίου 2019 με μεγάλη επιτυχία ο Καστόρειος Ορεινός Ημιμαραθώνιος αγώνας στα Καστανιώτικα μονοπάτια του Ταΰγétου. Οι δηλώσεις συμμετοχής αθλητών από όλα τα μέρη της Ελλάδος έφθασαν τις 850.

Η μεγάλη αυτή αθλητική δραμική εκδήλωση, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, περιλάμβανε ημιμαραθώνιο αγώνα ορεινής διαδρομής μήκους 22.400

1 ώρα 57' 24" και από τις γυναίκες την Χαραλαμποπούλου Μαρία σε χρόνο 2 ώρες 47' 52". Στον αγώνα των 5.500 χλμ, συμμετείχαν 170 δρομείς και τερμάτισαν 165. Από τους άνδρες πρώτος τερμάτισε ο Μιχαλάκης Αλέξανδρος σε χρόνο 24 λεπτά και 32" και από τις γυναίκες πρώτη η Κοκκορού Αθανασία του Κων/νου και της Δήμητρας Παπαδοπούλου σε χρόνο 29 λεπτά και 36".

Νικητές του αγώνα ήταν όλοι

μετείχαν και τερμάτισαν στον αγώνα των 5.500 χλμ η Κοκκορού Αθανασία πρώτη, ο Θανάσης Φασουλόπουλος και τα δύο του παιδιά ο Πάνος και η Γωγώ που κατέλαβαν την 4η και 5η θέση αντίστοιχα, ο Βουλευτής Λακωνίας κ. Νεοκλής Κρητικός, ο Γιώργος Οικονομάκης, ο Παναγιώτης Ερμήλιος και στον ημιμαραθώνιο ο Γιάννης Δημόπουλος και άλλοι που πιθανόν διέφυγαν της προσοχής μας.

Στους αθλητές-δρομείς αλλά

Την παραμονή του αγώνα στην κατάμεστη από κόσμο Αίθουσα «ΜΠΙΑΚΗ» πραγματοποιήθηκε ομιλία, το «Ορεινό Τρέξιμο», με ομιλητές τον ιατρό Καρδιολόγο κ. Γιάννη Μιχελόγκωνα, τον κ. Γιάννη Δημόπουλο, τον Πρόεδρο του Συλλόγου «ΛΟΥΣΙΝΑ» κ. Ντίνο Λαγανά και την Μαρία-Στέλλα Ξενάκη, Συγγραφέα. Συντονιστής της εκδήλωσης ήταν ο δημοσιογράφος κ. Τάκης Καρβουνιάρης. Συνδιοργανωτές του αγώνα υπήρξαν η Τοπική Κοινότητα Καστορείου, ο Δήμος Σπάρτης, το Ν.Π. Αθλητικού Οργανισμού του Δήμου Σπάρτης, η Περιφέρεια Πελοποννήσου, ο Σύλλογος φίλων του Ταΰγétου «ΛΟΥΣΙΝΑ», ο Πολιτιστικός Σύλλογος Καστορείου «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ», ο Κυνηγετικός Σύλλογος Βορείων Δήμων, ο Εμποροεπαγγελματικός Σύλλογος Καστορείου «ΚΑΣΤΩΡ», η ΛΕΦΩΣ Σπάρτης, η Ελληνική Ομάδα Διάσωσης, ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος Σπάρτης, ο ΕΤΟΙΜΟΚΛΗΣ, και ο Σύλλογος «Σπαρτιάτες Δρομείς».

Χορηγοί στον αγώνα οι: ΤΣΙΚΑΚΗΣ-ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ Αφοι Παναγιωτόπουλοι, Α.Σ.Ε.Ε.Α.Σ. ΧΥΜΟΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ, οι Αφοι Λάμπου, Α.Σ.Ε.Ε. ΑΜΥΚΛΩΝ ΛΑΚΩΝΙΑ, Ειρήνη Δαγριτζίκου, ο Νίκος Κ. Λαγανάς, Ελαιοτριβείο Τέλη Καράγιαννη, Ασφαλιστικό Γραφείο Κώστα Κουτσουμπού, τα super market Αντώνη Κούμαρη, Νίκου Λαγανά και Κώστα Ρουμελιώτη.

Πριν την έναρξη του αγώνα ο Πρόεδρος του χωριού κ. Βασίλης Λαγανάς καλωσόρισε τους αθλητές, τους ευχήθηκε καλό αγώνα και ευχαρίστησε τους χορηγούς. Την εκκίνηση του αγώνα κήρυξε ο Δήμαρχος Σπάρτης κ. Πέτρος Δούκας, αφού πρώτα καλωσόρισε τους αθλητές και τους ευχήθηκε και αυτός καλό αγώνα.

Την αθλητική εκδήλωση παρακολούθησαν πολλοί συμπολίτες μας, οι συνοδοί των αθλητών, ο Αντιπεριφερειάρχης Λακωνίας κ. Θεόδωρος Βερούτης και ο Δημοτικός Σύμβουλος Σπάρτης κ. Γιώργος Κουρεμπής.

E. B.

Φωτο: Β. Λαγανάς

χλμ., τον αγώνα «Διάσχισης του ποταμού Κάστορα» μήκους 5.500 χλμ. και τον αγώνα 1.000 μ. για τους μικρούς αθλητές μας.

Σημείο εκκίνησης του αγώνα αλλά και τερματισμού η πλατεία της Κωμόπολής μας, η οποία ήταν κατάμεστη από συμπατριώτες μας και συνοδούς των αθλητών. Σημεία αναφοράς της διαδρομής και ανεφοδιασμού των αθλητών σε νερό, ισοτονικό, σαφίδες και αλμυρά ο Άγιος Μάμας (υψ. 500μ), Θέση Λάτα (υψ. 980μ.), Λουσίνα (υψ. 1.117μ.), θέση Άμμους, θέση Άγιος Νικόλαος (ύψ. 1.407μ.), και στην επιστροφή θέση Λάττα και Άγιος Μάμας.

Οι συμμετέχοντες στον ημιμαραθώνιο ανήλθαν στους 350 δρομείς και τερμάτισαν 337 με πρώτο από τους άνδρες τον Θεόδωρακόκη Δημήτριο σε χρόνο

όσοι κατάφεραν να τερματίσουν μέσα στα χρονικά όρια που είχε θέσει η επιτροπή και σε όλους απονεμήθηκε ειδικό μετάλλιο. Στους τρεις πρώτους τερματίσαντες άνδρες και γυναίκες των δύο κύριων αγώνων απονεμήθηκαν κύπελλα. Είδαμε ότι συμ-

και στους συνοδούς τους, το φιλόξενο χωριό μας, πρόσφερε το πρωί τσάι του βουνού με παξιμάδι και κατά τη λήξη του αγώνα νόστιμη φασολάδα, που μαγείρεψαν ο Πρόεδρος Ντίνος Λαγανάς και μέλη του Συλλόγου Φίλων του Βουνού «ΛΟΥΣΙΝΑ».

Ευχαριστίες

Με το ξεκίνημα της νέας σχολικής χρονιάς θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας σε ανθρώπους που βοήθησαν και βοηθούν το σχολείο μας στο έργο του με τις παροχές τους σε έργα υποδομής και είδη εξοπλισμού.

Συγκεκριμένα ευχαριστούμε :

-Τον κ. Ιωάννη και κα. Αικατερίνη Σταυρόπουλο του Βασιλείου για την προσφορά ενός φωτοτυπικού μηχανήματος αξίας 700€.

-Την ΑΔΜΗΕ που στα πλαίσια της αντικατάστασης των πυλώνων υψηλής τάσης κατασκεύασε στο σχολείο μας μια πόρτα και ένα υπόστεγο 30 τ.μ.

- Τον κ. Πανάγο Βασιλείου που μας έβαψε αφιλοκερδώς το νέο υπόστεγο.

ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠ/ΚΩΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
Ο Δ/ΝΤΗΣ
ΠΑΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Προφήτης Ηλίας

Αξίζει να κάνει κανείς μια βόλτα μέχρι την εκκλησία του Προφήτη Ηλία και να θαυμάσει από εκεί την ομορφιά του χωριού μας. Το μέρος είναι από τα πιο ωραία αξιοθέατα που διαθέτει ο

κλυσίας έχει πλακοστρωθεί. Απομένει να γίνει η περιφραγή του πλατώματος και η ευρεπής διαμόρφωση του χώρου κάτω και γύρο από τον πυλώνα. Το κόστος και τις εργασίες της ευχάριστης αυτής παρέμβασης στο χώρο ανέλαβε και πραγματοποίησε η ΔΕΗ κατόπιν ενεργειών του προηγούμενου τοπικού Συμβουλίου, ως αντισταθμιστικό ωφέλιμο για την ύπαρξη του υπερμεγέθους πυλώνα μεγάλης τάσης. Η ύπαρξη του πυλώνα στο συγκεκριμένο χώρο σήμερα κρίνεται έως και εγκληματική στο περιβάλλον. Να θυμίσουμε ότι η

τοπος μας. Ο ανηφορικός δρόμος που οδηγεί στην εκκλησία έχειτσιμεντοστρωθεί σε όλο του το μήκος και περιπατιέται με σχετική άνεση και ο χώρος περίξ της εκ-

τοποθέτηση των πυλώνων υψηλής τάσης στο χωριό μας έγινε πριν 60 χρόνια με αναγκαστική απαλλοτρίωση από τη ΔΕΗ.

E. B.

Υδρευση και Άρδευση στο Καστόρι

Πολλά τα προβλήματα στο χωριό μας που απασχολούν το Τ.Σ. Καστορείου. Το θέμα της επάρκειας νερού για όλο το χρόνο και της ποιότητας αυτού, ο έγκαιρος καθαρισμός των υδραυλάκων άρδευσης στο χωριό και στον κάμπο, η εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού για τα λύματα του χωριού ζητούν άμεσα τη λύση τους. Όλα αυτά θέματα αρμοδιότητας της ΔΕΥΑΣ, η οποία προς το παρόν ζήτησε εσπευσμένα γραπτές γνώμες και προτάσεις επί επικείμενης μεγάλης αύξησης του κόστους του νερού ύδρευσης. Σημειωτέον ότι για την αύξηση δεν δόθηκε καθόλου χρόνος στο Τ.Σ. για να διαβουλευθεί σε συνέλευση με τους συμπολίτες. Το Τ.Σ. Καστορείου αφουγκραζόμενο και την άποψη των συμπολιτών μας, ομόφωνα, είναι αντίθετο με την αύξηση του κόστους του νερού. Την θέση του αυτή υποστήριξε με επιχειρήματα και προτάσεις σε απαντητικό έγγραφο προς την ΔΕΥΑΣ. Το θέμα αυτό παρακολουθείται με ιδιαίτερο ενδιαφέρον γιατί αφορά όλους μας.

E.B.

Ενημέρωση από το Ινστιτούτο Σπάρτης για δράσεις και ενέργειες

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Σπάρτης ανέλαβε την πρωτοβουλία να προσκαλέσει στις 19 Φεβρουαρίου 2020 τους Πολιτιστικούς και Αθλητικούς Συλλόγους, τις εθελοντικές ομάδες και πρόσωπα που εμπλέκονται σε ανάλογα θέματα και δρώμενα του Δήμου Σπάρτης στην 1η συνάντηση των συλλογικών φορέων του Δήμου Σπάρτης στην αίθουσα εκδηλώσεων του Π.Ε. Λακωνίας. Στόχος της συνάντησης ήταν η ενημέρωση περί χρηματοδοτικών ευκαιριών, η ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των φορέων, δράσεις με στόχο την δημιουργία πολιτιστικών προϊόντων με τοπικό χαρακτήρα, ανασκό-

πηση και αξιολόγηση της ωφελιμότητας και βιωσιμότητας των πολιτιστικών πεπραγμένων του Δήμου, παρουσίαση θέσεων και ενός νέου τρόπου κοινής αποδοτικής οργάνωσής του και τέλος διαμόρφωση πρότασης πολιτιστικής πολιτικής για την καλύτερη δυνατή ανάδειξη των δημιουργικών δράσεων πολιτισμού και αθλητισμού των συλλογικών φορέων του Δήμου. Στη συνάντηση, που παραβρέθηκαν εκπρόσωποι όλων των πολιτιστικών, περιβαλλοντολογικών και αθλητικών συλλόγων του Δήμου Σπάρτης, τέθηκαν από το Ινστιτούτο προτάσεις επί των αναφερομένων θεμάτων και ακολούθησε συζήτηση κατά την οποία τέθηκαν ερωτήσεις και δόθηκαν απαντήσεις. Γενικά από όλους η συνάντηση αυτή χαρακτηρίστηκε ιδιαίτερα χρήσιμη, αρκετά ενημερωτική και με θετική άποψη για τις συνέργειες των συλλογικών φορέων.

E.B.

Αγαπητοί φίλοι και μέλη του «Πολυδεύκη»
Θέλω να σας γνωρίσω ότι ο Σύλλογός μας έχει λογαριασμό στην ALPHA BANK με αριθμό 112-002101-399452.

IBAN: GR90 0140 1120 1120 0210 1399 452

Δικαιούχοι: Ευγενία Λαμπή, Πρόεδρος,
Αικατερίνη Σμυρνιού, Ταμίας.

Σας προτείνουμε να καταθέσετε τη συνδρομή σας, τη διαφήμισή σας ή τη χορηγία σας σ' αυτόν το λογαριασμό αναγράφοντας στο έντυπο κατάθεσης το όνομά σας.

Μην στέλνετε επιταγές στο όνομα Πολυδεύκης διότι δεν μπορούν να εισπραχθούν.

Σας ευχαριστώ θερμά
Καίτη Σμυρνιού

Τράπεζα αίματος Καστορείου - Η εξαμηνιαία δωρεά ζωής των αιμοδοτών μας

Οι αιμοδότες του Καστορείου και της γύρω περιοχής, εμφορούμενοι από το πνεύμα αλληλεγγύης και προσφοράς στον συνάνθρωπο, ανταποκρίθηκαν αμέσως στο εξαμηνιαίο κάλεσμα για την προσφορά αίματος, στις 19 Φεβρουαρίου 2020, υπέρ της Τράπεζας αίματος Καστορείου που τηρείται στο Νοσοκομείο Σπάρτης. Το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό του Ιατρικού Κέντρου Καστορείου και ο υπεύθυνος της Τράπεζας Φαρμακοποιός κ. Μπάμπης Μπασκουρέλος συνέδραμαν το προσωπικό της Κινητής Μονάδας Αιμοδοσίας. Στην αιμοδοσία που διενεργήθηκε στην αίθουσα Μπακή-ΚΑΠΗ ο αριθμός των αιμοδοτών ήταν αρκετά μεγάλος για τα δεδομένα του πληθυσμού μας. Είμαστε όλοι ευγνώμονες σε όλους τους συμμετέχοντες στη διαδικασία και τους ευχαριστούμε για αυτή την προσφορά τους. **E.B.**

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

- Η Γεωργία Βλάχου του Δημητρίου έλαβε το πτυχίο της από τη Σχολή Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου στην Καλαμάτα.
- Η Αγγαΐα με το ποίημα αφιέρωμα στον Νικηφόρο Βρεττάκο και με θέμα από στίχο του «Μου πήρανε τον ήλιο μου αλλά εγώ θα τον βρω» κέρδισε το πρώτο βραβείο στον Παγκόσμιο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό της Ένωσης Λογοτεχνών Βορείου Ελλάδος.
- Ο φωτογράφος σύμβολο της Σπάρτης και κοσμήτορας της Πνευματικής Εστίας Σπάρτης, Νίκος Γεωργιάδης, ανακηρύχθηκε επίτιμος πρόεδρος της πνευματικής εστίας, στις 4 Δεκεμβρίου 2019. **E.B.**
- Ο πατριώτης μας Παναγιώτης Ερμήλιος είναι επί 15 χρόνια επόπτης και κριτής μαζί με το Γιάννη Αρφάνη στο Σπάρταθλον, επίσης ιδρυτικό μέλος των Spartan RUNNER Σπάρτης και μέλος του ΕΟΛ-ΣΜΑΥ Λαϊκού μαζικού υπεραποστάσεων καθώς και ιδρυτικό μέλος του Μουσείου Μαραθωνοδρόμων Μαραθώνα. Συμμετείχε στο χορό του Πολυδεύκη με την κ. Κορομπίλη η οποία έχει πάνω από 10 χρόνια στον εθελοντισμό και στο Σπάρταθλον. **E.A.**

Κυψέλες

Ομόφωνη απόφαση, λήφθηκε από το Τ.Σ. Καστορείου προκειμένου να γίνει έντυπη σύσταση στους μελισσοκόμους της περιοχής μας να τοποθετούν τις κυψέλες τους σε θέσεις που να τηρούνται οι νόμιμες αποστάσεις από δρόμους και κατοικημένες περιοχές. Επίσης να γίνει έγκαιρη έντυπη ενημέρωση για θέματα που αφορούν στην πυροπροστασία και ειδικότερα στον καθαρισμό ξερών χόρτων επί των ιδιοκτησιών, κοπή κλαδιών και θάμνων που επικρέμονται στους δρόμους και επιπλέον εμποδίζουν την ασφαλή διέλευση πεζών και τροχοφόρων οχημάτων.

Επισημάνσεις για τον Ημιμαραθώνιο

Η διοργάνωση του Καστορείου Ορεινού Ημιμαραθωνίου αγώνα στο χωριό μας είναι μια πολύ σημαντική επίτευξη οποία προβάλλει το χωριό μας σε όλο τον Ελλαδικό χώρο. Πέρα από την οικονομική βοήθεια από το Ν.Π.&Π του Δήμου Σπάρτης και τη βοήθεια χορηγών στηρίζεται αποκλειστικά στον εθελοντισμό. Χωρίς την εθελοντική προσφορά των κατοίκων δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί. Φέτος αντιμετωπίσαμε πρόβλημα στην επαρκή στελέχωση των σταθμών ανεφοδιασμού. Ζητούμε από τους νέους μας και γενικά τους συμπολίτες μας, τουλάχιστον την ημέρα της διοργάνωσης του αγώνα, την παρουσία τους και τη βοήθειά τους, οπουδήποτε μπορούν να προσφέρουν, ώστε να υπάρξει συνέχεια πραγματοποίησης του αγώνα στο μέλλον. Ευγνώμονες είμαστε σε όλους όσους βοηθούν στον καθαρισμό των μονοπατιών και στη σηματοδότησή τους, στην Παρασκευή εδεσμάτων και στο σερβίρισμά τους και τους ευχαριστούμε θερμά όλοι οι διοργανωτές. **E.B.**

Εικόνες από τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά

• Εορταστική παιδική εκδήλωση πραγματοποιήσε το Τοπικό Συμβούλιο Καστορείου με τη στήριξη του Νομικού Προσώπου Πολιτισμού και Περιβάλλοντος του Δήμου Σπάρτης στις 30 Δεκεμβρίου 2019. Τα παιδιά έψαλαν τα κάλαντα, κεράστηκαν αναψυκτικά και γλυκίσματα, παρακολούθησαν επίκαιρη ταινία και βγήκαν στην πλατεία όπου πέταξαν μικρά φανάρια-αερόστατα, προσφορά του Πολιτιστικού Συλλόγου Καστορείου «Ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ». Τον νυχτερινό ουρανό φώτισαν πολύχρωμα βεγγαλικά και φιγούρα του Αι Βασίλη τους μοίρασε μικρά δώρα (παιχνιδάκια και βιβλία). Ομολογουμένως ήταν μια ευχάριστη εκδήλωση που καταχάρηκαν τα παιδιά.

• Με μεγάλη ευλάβεια, θρησκευτική κατανύξη και παρουσία πλήθους κόσμου εορτάσθηκε στην εκκλησία μας στις 6 Ιανουαρίου η εορτή των Θεοφανείων. Μετά τη Θεία Λειτουργία και την τελετή της Βάπτισης του Κυρίου ακολούθησε ο αγιασμός των υδάτων στον Άγιο Μάμα.

• Οι τοπικοί φορείς έκοψαν τις πίτες τους και ευχήθηκαν καλή χρονιά.

Στην όμορφη αίθουσα του πολιτιστικού κέντρου ΜΠΑΚΗ ΚΑΠΗ στην πλατεία Καστορείου οι τοπικοί φορείς κάλεσαν τους κατοίκους και έκοψαν τις πίτες τους ανταλλάσσοντας ευχές για μια καλή χρονιά. Στις 19 Ιανουαρίου 2020 το Φιλόπρωχο

Ταμείο της Ενορίας μας προηγήθηκε των άλλων. Ακολούθησε στις 26 του μήνα το Τοπικό Συμβούλιο του Καστορείου και τέλος στις 16 Φεβρουαρίου ο Σύλλογος φίλων του Βουνού «ΛΟΥΣΙΝΑ» έκοψε τη δική του πίτα. Και στις τρεις εκδηλώσεις, οι οποίες πλαισιώθηκαν από πολύ κόσμο, ο π. Νεκτάριος ευλόγησε τις πίτες που κόπηκαν με την καθιερωμένη διαδικασία και σερβιρίστηκαν μαζί με καφέ και τσάι στους παρευρισκόμενους.

• Στις 26 Δεκεμβρίου 2020 συγγενείς και φίλοι του αείμνηστου Τάκη Κραμποβίτη βρεθήκαμε στο γραφείο του στην πλατεία του χωριού και σαν μνημόσυνο στη μνήμη του ζωντανέψαμε εικόνες και στιγμές που ζήσαμε μαζί του. Ωσάν να ήταν μαζί μας, θυμηθήκαμε και επαναλάβουμε ατάκες του, μνημονεύσαμε την ανθρωπιά του και την αγάπη του για το χωριό μας, την ευστροφία και ετοιμολογία του, αλλά και τις σοφές του κουβέντες που του δίδαξε η ζωή. Ωσει πάντα παρών στις καρδιές όλων μας. **E.B.**

Για ένα λησμονημένο γμτο!

Γράφει η Άβα Μπουλούμπαση

Στα χρόνια της ...χολέρας μας λείπει ο έρωτας. Όχι ο γνωστός, με τις ανασφάλειες, τις κοφτές ανάσες και τις πεταλούδες στο στομάχι! Αλλά ο ΕΡΩΤΑΣ, ο έρωτας για όλα βρε παιδί μου, ο έρωτας για τη ζωή και τους ανθρώπους μας... Ξέρω, ξέρω, μελό συναισθηματισμοί με τον κορωνοϊό να απειλεί την

τραγουδάνε και να χειροκροτούν στα μπαλκόνια.

Όχι γιατί κάποιος το διάταξε, αλλά γι' αυτό το γμτ που μας κάνει ανθρώπους, αυτό το γμτ το λησμονημένο μέσα στην καθημερινή βιασύνη και τον αγώνα για τον επιούσιο... Κοίτα τώρα τι μας κάνει ο κ. COVID. Καλώντας να μείνουμε σπίτι, μας ανοίγει διάπλατα τις πόρτες όχι μόνο στον δικό μας, αλλά και στον Άλλον. Τον γιατρό και τον νοσηλευτή, τον ντελιβερά και την κοπέλα του σούπερ μάρκετ, τον πρόσφυγα της Μόριας, τον άστεγο του διπλανού πάρκου.

κανονικότητα μας, θα πεις. Εμείς οι γέροι, καταντάμε βαρετοί και υπερβολικοί. Να γιατί έγινε μόδα πια να δίνουμε τροφή σε καινούρια ανέκδοτα. Σκοτώνουν τ' άλογα όταν γεράσουν, λένε κάποιιοι, για να ξεμπερδεύουμε, έτσι για το καλό της αγέλης...

Αλλά να, εκεί που όλα σου φαίνονται μαύρα, να κι η Φωτεινή να τραγουδάει από το σπίτι της «*Κάνε κουράγιο καρδιά μου*», να κι η έκκληση από το εξορκισμένο fb «όποιος/α χρειάζεται βοήθεια να με πάρει τηλεφώνω», να και κάτι ωραίοι τρελοί να τρέχουν για βοήθεια στους φρατέλλι, να και άνθρωποι να

Μήπως θα 'πρεπε να του εκφράσουμε και μια ορισμένη ευγνωμοσύνη, για τα παράπλευρα οφέλη του;

Όχι, δεν λέω να ξεχάσουμε όλα τα φοβερά και άδικα που συμβαίνουν δίπλα μας! Έχουμε το τεφετεράκι μας ανοιχτό, για μετά, όταν περάσει η φουρτούνα. Αλλά τώρα... κάνε κουράγιο καρδιά μου! Καθάρισε σχολαστικά με το αντισηπτικό εγωισμούς και περιχαρακωσπ, κι έλα, να μείνουμε άνθρωποι.

Κάνε κουράγιο καρδιά μου! Φοβάμαι να μην τσακίσεις!

Αναδημοσίευση από το <https://ipolizei.gr>

Ένα επιστημονικό άρθρο για τους γούλους των σπηλιών

Οι Claudio Di Russo, Giannis Kofinas-Kallergis, Sotiris Alexiou και Mauro Rampini δημοσίευσαν με θέμα «NEW RECORDS OF DOLICHOPODA (ORTHOPTERA, RHAPHIDOPHORIDAE) FROM PELOPONNISOS, GREECE», στο περιοδικό PARNASSIANA ARCHIVES 7: 55-63, του Νοεμβρίου 2019. Μεταξύ των άλλων τοποθεσιών περιλαμβάνεται και ο δικός μας Ταυγέτος. Και βέβαια αυτό οφείλεται στη βοήθεια του Γιάννη Αρφάνη.

Στο τέλος του άρθρου οι συγγραφείς εκφράζουν τις ιδιαίτερες ευχαριστίες στους συμπατριώτες του Καστορείου και ιδιαίτερα στον Γιάννη Αρφάνη, για τη φιλοξενία τους στην περιοχή του Ταυγέτου.

Η φωτογραφία είναι από τη σπηλιά του Σκρέτη, όπως δημοσιεύεται στο άρθρο.

Ε.Λ.

Ομογενής, με ρίζες από τη Βορδόνια, ομοσπονδιακή δικαστής ορκίστηκε στον Λευκό Οίκο παρουσία του αντιπροέδρου Πενς

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ. Στον Λευκό Οίκο πραγματοποιήθηκε η ορκωμοσία της ομογενούς Ελένης Ρούμελ ως ομοσπονδιακή δικαστής.

Η ορκωμοσία της έλαβε χώρα τη Δευτέρα σε μια σεμνή τελετή, παρουσία της οικογένειάς της, του Αμερικανού αντιπροέδρου Μάικ Πενς στο γραφείο του οποίου εργάζεται από το 2018, αλλά και της οικογένειας Μανάτου. Ο Αντι και η Τίνα Μανάτου είναι νοοί της Ελληνοαμερικανίδας δικαστού.

Η καταγωγή της από την πλευρά της μητέρας της είναι από τα Καρδάμυλα της Χίου και από τον πατέρα της από το χωριό Βορδόνια της Σπάρτης.

Η Ελένη Μαρία Ρούμελ γεννήθηκε στην Ουάσιγκτον. Σπούδασε Νομικά στο πανεπιστήμιο Tulane και στο Wake Forest ενώ παρακολούθησε και πρόγραμμα στο πανεπιστήμιο Flinders της Αυστραλίας.

Εργάστηκε σε πολλές εταιρείες και οργανισμούς, ιδρύματα και μη κυβερνητικές οργανώσεις, μεταξύ αυτών στη Nelson Mullins Riley & Scarborough. Επίσης, εργάστηκε ως δικηγόρος και για τον δικαστή Ουίλιαμ Πόλεϊ (William H. Pauley) στο δικαστήριο της νότιας περιφέρειας Νέας Υόρκης. Από το 2012 έως το 2018 εργάστηκε ως δικηγόρος στο γραφείο της Βουλής των Αντιπροσώπων ενώ από το 2018 έως σήμερα είναι στο γραφείο του Αντιπροέδρου της Αμερικής Μάικ Πενς ως αναπληρώτρια δικηγόρος. Στο

Το 2019 ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ ανακοίνωσε την πρόθεσή του να την διορίσει ως δικηγόρο στο ομοσπονδιακό δικαστήριο. Τον Ιούνιο η υποψηφιότητά της εστάλη στη Γερουσία.

Από τη νέα της θέση η Ελένη Ρούμελ θα χειρίζεται υποθέσεις για την αμερικανική κυβέρνηση.

Ακόμα μια Ελληνίδα στην ίδια θέση ήταν η Πόλα Ξινή (Paula Xinis) την οποία είχε προτείνει για τη θέση το 2015 ο Μπαράκ Ομπάμα.

Πηγή: <https://www.ekirikas.com/%ce%bc%ce%b9%ce%b1%ce%b5%ce%bb%ce%bb%ce%b7%ce%bd%ce%af%ce%b4%ce%b1-%ce%b4%ce%b9%ce%ba%ce%b1%cf%83%cf%84%ce%ae%cf%82%ce%bc%ce%ad%cf%83%ce%b1-%cf%83%cf%84%ce%bf-%ce%bb%ce%b5%cf%85%ce%ba%cf%8c-%ce%bf/>

Στη Μελβούρνη

Έγινε και πάλι φέτος, την Κυριακή 16 Φεβρουαρίου, με πολλή επιτυχία, η ετήσια εκδρομή του Συλλόγου Καστοριτών, στους χώρους της Ιεράς Μονής Παναγίας Καμαριανής

Παραβρέθηκαν περισσότεροι από 130 συμπατριώτες και πέρασαν μια θαυμάσια ημέρα. Ανταμώθηκαν, συζήτησαν, θυμήθηκαν τα παλιά, και τελικά έφυγαν όλοι ενθουσιασμένοι με την ευχή να ξαναγίνει πάλι του χρόνου και να ξανασιμίζουμε και πάλι. Γιατί η εκδρομή αυτή λειτουργεί και σαν ευκαιρία συνάντησης, δεδομένου ότι η διαμονή μας είναι σε διάφορα προάστεια απο-

μακρυσμένα μεταξύ τους και δύσκολα μπορούμε να ανταμώσουμε. Και του χρόνου λοιπόν.

Μάκης Γυλοπίδης

Από την Αδελαΐδα

Είμαι η Σταυρούλα Πάντου του Γεωργίου και της Γιαννούλας Λαγανά. Το χωριό μου είναι το Καστόρειο. Έφυγα από την πατρίδα μας το '53. Είμαι στην Αυστραλία 66 χρόνια. Σήμερα που σας γράφω είμαι 95 χρόνων και τρεις μήνες. Έχω γράψει ποιήματα της ξενιτιάς και πολλά άλλα που είναι πολύ καλά. Σας αγαπάω όλους και ιδιαίτερα τα ανίψια μου τα Λαγανάκια. Σας εύχομαι καλά Χριστούγεννα και χαρούμενος ο καινούργιος χρόνος 2020.

Σας φιλάω όλους σας

Σταυρούλα Πάντου

Ο καλός μας χρόνος και η οικογένειά του

Τον καιρό εκείνον, πολλούς αιώνες πριν, ήταν δύο δίδυμα αδέρφια. Είχαν πολύ διαφορετικό χαρακτήρα όταν μεγάλωσαν. Ο ένας ήταν βρωμόστομος, τεμπέλης, βλάστημος. Δεν είχε προκοπή, δεν είχε οικογένεια. Χάθηκε για πάντα!

Ο άλλος ήταν καλός, χαρούμενος, ευτυχισμένος. Είχε παντρευτεί και είχε με τη γυναίκα του δημιουργήσει μεγάλη οικογένεια, 15 αγόρια και ένα κορίτσι.

Αυτή είναι η οικογένεια του καλού μας χρόνου. Ο πατέρας είναι ο καλός μας χαρούμενος χρόνος. Η μητέρα είναι η καλή χαρούμενη ημέρα. Τα 12 παλικάρια είναι οι 12 καλοί μας μήνες: Ο Γενάρης, ο Φλεβάρης ή Κουτσοφλέβαρας, ο Μάρτης και οι υπόλοιποι...

Τα άλλα τέσσερα είναι οι τέσσερις εποχές. Ο καλός μας ο χειμώνας είναι σκοτεινός, κρύος, ασπρομάλλης και πολύ μεγάλος κατουρλής.

Φεύγοντας ο χειμώνας, μας έρχεται η μοναχοκόρη μας, η καλή μας η άνοιξη, η χαρούμενη, η λουλουδάτη, η καταπράσινη όμορφη άνοιξη.

Φεύγοντας η καλή μας άνοιξη, μας έρχεται το καλό μας ζεστό καλοκαίρι. Ο ερωτιάρης ήταν η φωτιά και έτρεχε στη θάλασσα να δροισιστεί!

Φεύγοντας το καλοκαίρι, μας έρχεται ο καλός μας ο φθινόπωρος. Ήταν καλός πλούσιος. Τα δέντρα του γεμάτα φρούτα. Έτρωγε, έδινε και πούλαγε. Σαν περνούσε λίγος καιρός και ξανά πήγαινε, φρούτα δεν έβρισκε, θύμωνε, κιτρινίζε τα φύλλα και τα πετούσε όλα κάτω.

Τέλος λοιπόν αυτή είναι η οικογένεια του καλού μας χρόνου.

Σταυρούλα Πάντου

Ελλάδα μας του 1821

Στα λεβεντόπαιδα της Πατρίδας μας, στους Ήρωες της Ελλάδας μας του 1821

Αναστενάζει όλη η Ελλάδα μας και τα νησιά μας, βογκάνε τα τόσα χρόνια στη σκλαβιά τα ιερά μας χώματα που οι Τούρκοι τα πατάνε και φόρους μας ζητάνε. Μα όλα τα λεβεντόπαιδα το βλέπουν και δακρύζουν στρίβουνε το μουστάκι τους, με πείσμα μουρμουρίζουν. Πατρίδα σου το υποσχόμεθα να σε λευτερώσουμε και ακόμα αν χρειαστεί το αίμα μας θα δώσουμε. Είχαν την πίστη στον Θεό και θάρρος στην καρδιά τους θάνατο δεν φοβήθηκαν, πρώτα την λευτεριά τους. Στην Άγια Λαύρα ορκίστηκαν όλα τα παλικάρια και στις άλλες εκκλησίες, να αφήσουνε τα σπίτια τους να πολεμήσουνε για λευτεριά σε όλη την Ελλάδα. Σαν σπίθα ξεκίνησε, μετά έγινε δάδα, φτερά και γερή καρδιά είχανε και το θαύμα έγινε, οι ήρωες λευτερώσανε την Ελλάδα μας. Και εκεί ψηλά που βρίσκονται καίρεται η ψυχή τους που άφησαν πίσω λευτεριά για το μικρό παιδί τους. Και εμείς που ζούμε ελεύθεροι όλοι μας τους τιμούμε, στεφάνια καταθέτουμε και δεν τους λησμονούμε. Το 1821 αξέχαστο έτος για εμάς ας φωνάξουμε όλοι μαζί Ζήτω το έθνος, Ζήτω η λευτεριά, ζήτω η πατρίδα μας η Ελλάδα και τέλος, Ζήτω και η θετή μας πατρίδα η Αυστραλία.

Σταυρούλα Πάντου

Η κ. Πάντου έστειλε τέσσερα ποιήματα, τα υπόλοιπα θα δημοσιευτούν σε επόμενο τεύχος.

Παραμένω ενεργός πολίτης

Επιστολή του τέως Προέδρου του Τοπικού Συμβουλίου Καστορείου Γ. Ι. Οικονομάκη

Ύστερα από παρότρυνση πολλών φίλων, εδώ και πολύ καιρό, κατάφερα επιτέλους αυτό που ζητήσατε να κάνω, μια σύντομη αναφορά σ' αυτά που έγιναν και σ' αυτά που δεν έγιναν στη θητεία μου ως Πρόεδρος της Κοινότητας Καστορείου.

Επιχειρησιακό, Τεχνικό & Πρόγραμμα Δράσεων "2014-2019. "

Υλοποιήθηκαν:

- Καθαρισμός, απολύμανση, απεντόμωση Κτιρίου Σπυροπούλου στην κεντρική πλατεία Καστορείου.

- Επισκευή συντριβανιού στην κεντρική πλατεία Καστορείου και τοποθέτηση νέων φωτιστικών.

- Συντήρηση- καθαρισμός, τοποθέτηση προβολέων τύπου led και ιστών με ελληνικές σημαίες στο Μνημείο των Πεσόντων Ηρώων Καστορείου.

- Κάλυψη επικίνδυνου υδραύλακα πλησίον σχολείων Καστορείου.

- Τσιμεντοστρώσεις χωμάτων τμημάτων εντός οικισμών Καστορείου και Καστρίου.

- Κατασκευή τοιχίων αντιστήριξης.

- Πλακόστρωση φθαρμένων πεζοδρομίων της Παιδικής Χαράς και πρόταση συνέχισης με τον ίδιο τρόπο και των υπόλοιπων φθαρμένων τμημάτων πεζοδρομίων.

- Επισκευή φθαρμένου τμήματος και τσιμεντόστρωση στο νεκροταφείο Καστορείου.

- Φωτισμός μονοπατιού στο εκκλησάκι της Μισοσπορίτισσας. (Δωρεά υλικών κ. Σκουρμπέλου Ελένης)

- Φωτισμός Ποταμού Κάστορα (Δωρεά υλικών Γιαννίτσα Στρατή, Κουτρομπή Γεωργίου και εγκατάσταση Λαγανά Κωνσταντίνου του Νικολάου).

- Φωτισμός Άγιου Μάμα.

- Φωτισμός στο Καμάρι.

- Τσιμεντόστρωση τμήματος δρόμου προς προφήτη Ηλία και ανάπλαση- πλακόστρωση προαύλιου χώρου (Δωρεά Αδμπέ α. ε.)

- Ασφαλτόστρωση 3 χμ. από οικία Μιχαλόπουλου Γεωργίου έως Μαρμαρογέφυρο. (Προσωπική παρέμβαση στο Υπουργείο υποδομών).

- Ασφαλτόστρωση έναντι Κέντρου Υγείας Καστορείου.

- Τοποθέτηση αγωγού άρδευσης 380 μ. στον κεντρικό υδραύλακα άρδευσης στα Ντεμίρια & Κουτσούρουμπα και βελτίωση υφιστάμενων αρδευτικών δικτύων.

- Τοποθέτηση αρδευτικού αγωγού στη θέση Κουτσουρούμπα- λύση χρόνιων αιτημάτων καλλιεργητών.

- Καθαρισμός- συντήρηση αντιπυρικών ζωνών, συντήρηση αγροτοδασικής οδοποιίας.

Έργα προς υλοποίηση.

- Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδοποιίας 3 χμ. Μάντρες- Ντεμίρια ύψους 328.825 ευρώ. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης (Δημοπρατήθηκε).

- Συντήρηση αθλητικών εγκαταστάσεων & κατασκευή νέου γηπέδου ποδοσφαίρου 5x5 στον προαύλιο χώρο Γυμνασίου- Λυκείου. Προϋπολογισμός 175.000 ευρώ.

- Αντικατάσταση παλαιών και τοποθέτηση νέων πιστοποιημένων οργάνων στην Παιδική Χαρά Καστορείου.

Δράσεις-Εκδηλώσεις

- Διοργάνωση & καθιέρωση δωρεάν για έξι συνεχόμενα χρόνια του Καστορείου Ορεινού Ημιμαραθώνιου Ταϊγέτου.

- Διοργάνωση με τη Λέσχη μοτοσυκλέτας Σπάρτης 1ου Αγώνα scramble.

- Διοργάνωση της πρώτης Γιορτής Γαστρονομίας με τοπικά παραδοσιακά φαγητά στις όχθες του Ποταμού Κάστορα.

- Επαναφορά και καθιέρωση

του Μνημοσύνου Πρινοκοκκά και των πεσόντων συμπολεμιστών του (Μάχη Καστρίου, 1460 μ.Χ.).

- Φιλοξενία συστημάτων Προσκόπων και Οδηγών καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

- Παροχή Δωρεάν εξετάσεων από την Κινητή Μονάδα Πρόληψης και Διάγνωσης του Ελληνικού Τμήματος Ογκολογίας.

- Φιλοξενία και γυρίσματα στις ομορφιές του τόπου μας, από τις φημισμένες τηλεοπτικές εκπομπές 60' λεπτά Ελλάδα & Master Chef.

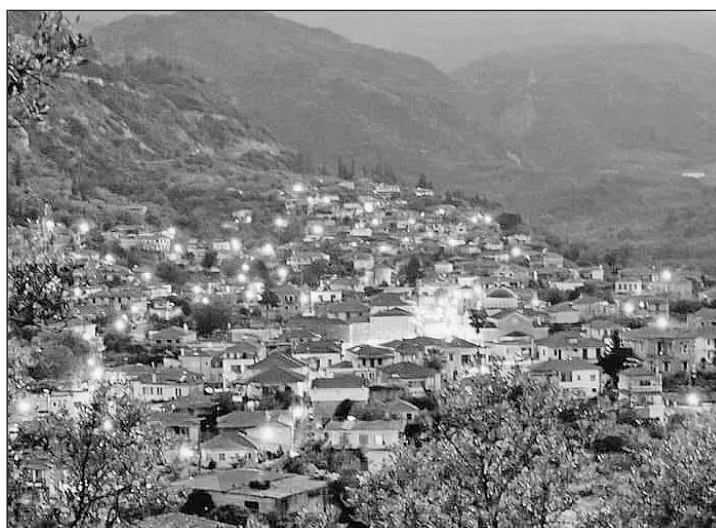
Πρότεina με αποφάσεις γενικής συνέλευσης κατοίκων, αλλά και του Τοπικού Συμβουλίου άπειρα έργα και υποδομές για την ανάπτυξη του τόπου μας, που δυστυχώς όμως ούτε καν μελετήθηκαν. Είχα άριστη συνεργασία με τις υπηρεσίες, τους φορείς και συλλόγους του τόπου και όχι μόνο.

Εύχομαι καλή δύναμη στο νέο Τοπικό Συμβούλιο, στη Δημοτική & Περιφερειακή Αρχή. Θέλω να ξέρετε ειλικρινά ότι έκανα τα αδύνατα δυνατά για τον τόπο μου!

Σας ευχαριστώ πολύ όλους που με στηρίζατε και αναγνωρίζετε την προσπάθειά μου. Όσοι δεν... δεν πειράζει, καλή καρδιά.

Το έχω ξαναπεί. Παραμένω ενεργός πολίτης γιατί αυτός ο τόπος αξίζει πολλά!

Γεώργιος Ι. Οικονομάκης

Η εξέλιξη του πληθυσμού των οικισμών του Ταυγέτου από τον 18ο αιώνα μέχρι σήμερα

Γράφει ο Νικ. Σαντάς

Απογραφές με τη σύγχρονη έννοια του όρου άρχισαν να πραγματοποιούνται σε μερικές ευρωπαϊκές χώρες ήδη από τον 18ο αιώνα και γενικεύθηκαν τον 19ο αιώνα.

Η πρώτη καθολική απογραφή του πληθυσμού της Πελοποννήσου πραγματοποιήθηκε από τους Ενετούς το 1700. Η δεύτερη απογραφή διεξήχθη το 1829 από τη Γαλλική Εκστρατεία του Μοριά (Mission scientifique de Moree 1828-1833). Στην Ελλάδα έκτοτε πραγματοποιήθηκαν συνολικά 26 καθολικές απογραφές ή καταγραφές πληθυσμού. Οι απογραφές αυτές στο παρελθόν είτε επαναλαμβάνονταν σε άνισα χρονικά διαστήματα, είτε ήταν μειωμένης αξιοπιστίας λόγω της μεγάλης διάρκειάς τους (έως έξι μήνες) και των μεθόδων συλλογής των στοιχείων. Στοιχεία διαθέτουμε για όλες τις απογραφές που έχουν γίνει μέχρι σήμερα, αν και η έκταση και ο πλούτος των δημοσιευμάτων ποικίλει. Η πληρέστερη κάλυψη έγινε στις απογραφές του 1920 και 1928, ενώ αντιθέτως η επεξεργασία δεν ολοκληρώθηκε στις απογραφές του 1889, 1896 και 1940. Το 1839 ήταν η πρώτη χρονιά που δημοσιεύθηκαν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως τα αποτελέσματα της απογραφής, ενώ το 1853 και 1856 ο πληθυσμός δημοσιεύθηκε κατά νομούς, επαρχίες και δήμους. Το 1951 θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά η διενέργεια απογραφών, κάθε δέκα χρόνια.

Η έρευνα αυτή εξετάζει τα αρχεία της καταγραφής Grimani του 1700, τη δημοσίευση της Γαλλικής Εκστρατείας του 1829 και στη συνέχεια τις συνοπτικές απογραφές του 1856 και 1861, των ετών 1879, 1889, 1896, 1907, 1920, 1928, 1940 και τις δεκαετίς απογραφές από το 1951 μέχρι την τελευταία του 2011. Τέλος, ειδικά για το Καστόρειο, παραθέτω πληροφορίες που άντλησα από δύο εκλογικούς καταλόγους, του 1844 και 1873 διαθέσιμους στα Γενικά Αρχεία του Κράτους.

Η πρώτη Ενετική απογραφή του 1700

Οι Οθωμανοί έγιναν κυρίαρχοι της Πελοποννήσου το 1460. Δεν την κατέλαβαν όμως αμέσως. Είχαν προηγηθεί πολλές επιθέσεις μέχρι το 1458 που πλέον κατέλαβαν το ένα τρίτο και το 1460 όταν πια εξάλειψαν το Δεσποτάτο του Μοριά (1349-1460). Η Βενετία είχε μακροχρόνια παρουσία στη Χερσόνησο, όπου ήδη από την 4η Σταυροφορία (1203-1204) κατείχε τα φρούρια Μεθώνης, Κορώνης το Ναύπλιο και το Άργος. Συνέχισε να τα κατέχει και μετά την πτώση του Βυζαντινού Δεσποτάτου το 1460: Μεθώνη, Κορώνη και Άργος μέχρι το 1500 και Ναύπλιο με τον εμπορικό σταθμό Μονεμβασίας ως το 1540.

Το 1683, η Οθωμανική Αυτοκρατορία εμπλέκεται σε πόλεμο με την Αυστροουγγαρία στον οποίο και πτάνεται το 1697, οπότε και αναγκάζεται να συνθηκολογήσει. Το αποτέλεσμα ήταν η συνθήκη του Κάρλοβιτς του 1699 μεταξύ Αυτοκρατορίας και της Ιεράς Συμμαχίας (συμμαχίας ευρωπαϊκών δυνάμεων που περιελάμβανε την Αψβουργική Αυτοκρατορία, την Πολωνολιθουανική Κοινοπολιτεία, τη Δημοκρατία της Βενετίας και τη Ρωσική Αυτοκρατορία). Μεταξύ

των όρων της Συνθήκης περιλαμβάνονταν και η επίσημη παράδοση του Μοριά που οι Ενετοί κατείχαν ήδη από το 1685.

Οι Ενετοί χώρισαν την χερσόνησο σε τέσσερις επαρχίες (provincie): της Ρωμανίας (Romania) με πρωτεύουσα το Ναύπλιο (Naroli di Romania), Μεσσηνίας (Messenia) με πρωτεύουσα το Ναβαρίνο (Navarino), της Αχαΐας (Acchia) με πρωτεύουσα την Πάτρα (Patrasso) και της Λακωνίας (Laconia) με πρωτεύουσα τη Μονεμβασιά (Malvasia). Η Λακωνία σε δεύτερο βαθμό ήταν χωρισμένη στα τεριτόρια (territorii): Malvasia, Crisaffa, Mistra, Elos, Alta Maina, Bassa Maina. Ο Παναγιωτόπουλος, παρατηρεί ότι, ανεξάρτητα από τη δημογραφική ανάπτυξη και την οικονομική ή γεωγραφική σημασία των provincie και των territori, η διοικητική οργάνωση βασιζόταν στις παράλιες πόλεις, ενώ το κέντρο της Πελοποννήσου δεν αποτελούσε ενότητα.

Το 1698 ορίζεται γενικός προνοητής ο Francesco Grimani (1698-1701) ο οποίος και αποφασίζει το 1700, να συντάξει μια λεπτομερή έκθεση για τον συνολικό πληθυσμό της Πελοποννήσου που θα εξυπηρετούσε την καλύτερη διοίκηση της νέας κτήσης. Η έκθεση είναι μοναδική στις λεπτομέρειες και το γεωγραφικό της πλάτος, αναφέροντας τον αριθμό των ανδρών και των γυναικών ανά ηλικιακή κατηγορία. Η διείσδυση της διοίκησης των Ενετών ήταν τέτοια, που φαίνεται να απογράφηκαν μέχρι και οι πιο μικροί οικισμοί. Χαρακτηριστικά σε σύνολο 1.532 καταγεγραμμένων πόλεων ή χωριών και 113 μοναστηριών, 47 χωριά είχαν έως δύο οικογένειες.

Η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στη δημογραφική σύνθεση των οικισμών του Ταυγέτου.

Σύμφωνα λοιπόν με τον απολογισμό της απογραφής Grimani (1700) τα χωριά είχαν ως εξής:

Ristretto Del Territorio Di Mistra		Maschi d'anni					Femine d'anni								
Ville		16		30		40		50		16		30		40	
		Fam 16	16	30	30	40	40	50	50	16	16	30	30	40	40
Castagna	Καστανιά	62	63	30	18	19	20	13	45	33	17	21	30	309	
Vordonia	Βορδόνια	30	8	20	13	5	5	5	20	13	11	6	2	108	
Lopesi	Λόπεσι	21	18	9	4	3	5	8	18	7	4	4	10	90	
Castri	Καστρί	30	22	9	10	13	4	3	15	11	14	6	5	112	
		143	111	68	45	40	34	29	98	64	46	37	47	619	
Giorgizzi	Γεωργίτσι	181	105	106	52	48	32	27	82	82	65	46	56	701	
Agoniani	Αγοριανή	24	17	4	6	10	3	6	21	6	5	7	8	93	
Paliochori	Παλιοχώρι	30	25	12	7	8	2	1	16	8	9	7	7	102	
Longanico	Λογκανικός	26	18	10	8	8	5	6	10	9	11	6	11	102	
Cotizza	Κοτίτσα	69	67	21	17	20	9	13	52	22	20	14	26	281	
Pardali e Misogli	Παρδάλι & Μισογλι	5			3			4	1		3	1	1	13	
Perivolia	Περιβόλια	26	9	12	5	7	7	6	2	5	9	5	5	72	
Rongosena	Ρογκόζενσ	4	1		1	4	1		3		1	2	1	14	
		365	242	165	99	105	59	63	187	132	123	88	115	1.378	

Ο Grimani στην έκθεση του προς τη Γερουσία μετά το πέρας της απογραφής αναφέρει: "Ο πληθυσμός [της Πελοποννήσου] αποτελείται από 176.844 ψυχές και 43.366 οικογένειες, χωρισμένοι σε 93.888

άνδρες και 82.956 γυναίκες". Σύμφωνα λοιπόν με αυτό το αποτέλεσμα, η αναλογία ανδρών-γυναικών ήταν 113 άνδρες για κάθε 100 γυναίκες. Ο μέσος όρος μελών ανά οικογένεια ήταν 4,08. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η οικογένεια στην Πελοπόννησο το 18ο αιώνα ήταν ολιγομελής. Αυτό δεν εκπλήσσει δεδομένων των συνθηκών και της υψηλής θνησιμότητας που έπληττε τον πληθυσμό. Εκ των 1.532 οικισμών που απογράφηκαν, μόνο 15 είχαν πληθυσμό άνω των 1.000 κατοίκων, συνεπώς μιλάμε για μια καθαρά αγροτική κοινωνία.

Σύμφωνα με αυτή την απογραφή το τεριτόριο Μυστρά είχε 13.027 κατοίκους. Τα χωριά της περιφέρειας του τ. Δήμου Καστορείου, αριθμούσαν σε 143 οικογένειες και 619 κατοίκους, 327 άνδρες και 292 γυναίκες. Τα χωριά του τ. Δήμου Πελλάνας αριθμούσαν σε 365 οικογένειες και 1.378 κατοίκους, 733 άνδρες και 645 γυναίκες. Συνολικά το 15% του συνολικού πληθυσμού του τεριτόριου ζούσε στις 2 αυτές περιφέρειες. Ο μέσος όρος μελών ανά οικογένεια ήταν 4,3 στον τ. Δήμο Καστορείου και 3,8 στον τ. Δήμο Πελλάνας. Όπως ίσως αναμενόταν οι οικισμοί με μεγαλύτερο υψόμετρο άρα πιο ασφαλείς σε επιδρομές, ήταν και πολυπληθέστεροι. Ενώ λοιπόν η Βορδώνια και το Καστρί με υψόμετρο 450-540μ. είχαν 200 κατοίκους, το Γεωργίτσι με 908μ. υψόμετρο είχε 701 κατοίκους, και ο Λογκανικός με την Κοτίτζα σε 758μ. υψόμετρο, 383 κατοίκους. Αυτή η τάση συνεχίστηκε όπως θα δούμε αργότερα σε όλη τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας και τα πρώτα χρόνια του νέου Ελληνικού Κράτους. Η Κοτίτζα φαίνεται πως καταστράφηκε ολοσχερώς στα Ορλωφικά, την αποτυχημένη επανάσταση των Ελλήνων το 1770, οπότε η καταγραφή της έχει μια πρόσθετη ιστορική αξία.

Ενδιαφέρον στοιχείο είναι η διακύμανση της αναλογίας αρρένων σε ορισμένες ηλικιακές ομάδες. Ενώ βλέπουμε 353 άρρενες στην κατηγορία 0-16 έναντι 285 γυναικών (24% περισσότεροι), η επόμενη ομάδα 16-30 έχει 233 άρρενες και 196 γυναίκες (19% περισσότεροι). Αυτό μας οδηγεί στην υπόθεση ότι τουλάχιστον εν μέρει δεν έχουν δηλωθεί σωστά οι ηλικίες με τους άνδρες της ομάδας 16-30 να δηλώνουν μικρότερη ηλικία για να αποφύγουν ενδεχόμενη στρατιωτική θητεία. Συνολικά σε όλες τις κατηγορίες εμφανίζονται 13% περισσότεροι άνδρες από γυναίκες που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι γυναίκες μάλλον καταγράφονταν ελλιπώς. Γυναίκες μόνες, χήρες που ζούσαν με τις οικογένειες των παιδιών τους ή έξω από τον κύκλο της αναπαραγωγής καταγράφονταν πλημμελώς, πράγμα που μας πληροφορεί έμμεσα για τη θέση των γυναικών στην πελοποννησιακή κοινωνία των αρχών του 18ου αι. Είναι χαρακτηριστικό ότι ενώ οι άνδρες έχουν ξεχωριστή ηλικιακή ομάδα 50-60, οι γυναίκες άνω των 50 θεωρούνταν "ηλικιωμένες". Η ελλιπής καταγραφή των γυναικών όπως θα δούμε, συνεχίστηκε καθ' όλο το 19ο αιώνα και τις αρχές του 20ου.

Καταγραφή Γαλλικής Εκστρατείας του Μοριά, 1829

Ο δεύτερος μεγάλος κατάλογος της Πελοποννήσου καταρτίστηκε από τη Γαλλική Εκστρατεία του Μοριά (Expédition Scientifique de Morée, 1829), απεσταλμένων του βασιλιά Κάρολου Ι, που ως κύριο σκοπό είχε την απομάκρυνση των στρατευμάτων του Ιμπραήμ από την Πελοπόννησο και την εφαρμογή της συνθήκης ειρήνης του Λονδίνου του 1827. Σε αυτή την καταγραφή βασίστηκε και η πρώτη απογραφή του Καποδίστρια. Μακράν ο πιο πολυάριθμος κατάλογος, κατέγραψε τον αριθμό των νοικοκυριών για "επιστημονικούς" σκοπούς.

Αυτή η καταγραφή μας δίνει στοιχεία για τον συνολικό πληθυσμό ανδρών και γυναικών ανεξαρτήτως ηλικίας, καθώς και τον αριθμό των οικογενειών ανά κοινότητα. Σύμφωνα με τα στοιχεία, το 1829 στην Επαρχία Μυστρά κατοικούσαν 6.943 οικογένειες. Εξ αυτών μόνο οι 5.467 απογράφηκαν, οπότε για να καθοριστεί το σύνολο των κατοίκων της Επαρχίας, χρησιμοποιήθηκε ο πολλαπλασιαστής 4.75 (άτομα ανά οικογένεια) που υπολόγισαν οι Ενετοί πριν 129 χρόνια, για να εξαχθεί ο αριθμός των κατοίκων των 1.476 οικογενειών. Ο υπολογισμός αυτός τους έδωσε 30.742 και προσθέτοντας 260, τον πληθυσμό δώδεκα μοναστηριών, το σύνολο υπολογίστηκε σε 31.202 άτομα. Σύμφωνα με τον Β. Παναγιωτόπουλο (Πληθυσμός και οικισμοί της Πελοποννήσου 13ος-18ος αιώνας) η πυκνότητα του πληθυσμού της Πελοποννήσου το 1829 σε σύνολο 336.366, ήταν 19 κάτοικοι ανά τ.χιλ. Κατά την απογραφή του 1700 η πυκνότητα ήταν 8.4 κάτοικοι ανά τ.χιλ. Ενώ το 1940 ο πληθυσμός φτάνει 1.169.559 (56 κάτοικοι ανά τ.χιλ.)

Αυτή η καταγραφή υπολόγισε τους κατοίκους του τ. Δήμου Καστορείου σε 1.725 (4.6 άτομα ανά οικογένεια) και τους κατοίκους του τ. Δήμου Πελλάνας σε 1.685 (3.4 άτομα ανά οικογένεια). Ένα ενδιαφέρον στοιχείο είναι η σύνθεση του πληθυσμού του τ. Δήμου Πελλάνας που τόσο το 1700 όσο και το 1829 αριθμούσε 20-22% περισσότερους άντρες από γυναίκες (88 άνδρες το 1700, 151 το 1829). Ειδικά στον Λογκανικό, υπήρχαν 75% περισσότεροι άνδρες από γυναίκες. Ίσως να συνδέεται με την κτηνοτροφική δραστηριότητα στα ορεινά από άνδρες-βοσκούς. Ο αριθμός μελών ανά οικογένεια φαίνεται να διατηρείται από την καταγραφή του 1700 για τις περιφέρειες και των δύο τ. Δήμων, όμως σε απόλυτους αριθμούς στην περιφέρεια του τ. Δήμου Καστορείου τριπλασιάζονται, ενώ στον τ. Δήμο Πελλάνας αυξάνεται 20%.

Expédition de Morée (1829)				
Eparchie De Mystra				
Κοινότητα	Familles	Hommes	Femmes	Individues
Kastania	199	428	476	904
Vordonia	135	313	291	604
Kastri	40	118	99	217
	374	859	866	1.725
Georgitsi	302	485	475	960
Agoriani	48	110	93	203
Alevrou	43	104	74	178
Longaniko	76	164	94	258
Perivolia	24	55	31	86
	493	918	767	1.685

Ο έκτος Βενετοτουρκικός πόλεμος (1684-1699) που είχε προηγηθεί της απογραφής του 1700, προκάλεσε μεγάλες απώλειες στον ντόπιο πληθυσμό καθώς και στην αποχώρηση των Μουσουλμάνων. Οι αναφορές των Ενετών διοικητών μιλούσαν συχνά για εγκαταλειμμένα χωριά και για φοβερή έλλειψη χεριών στη γεωργία. Αυτές οι αλλαγές εξηγούν εν μέρει και τη χαμηλότερη πληθυσμιακή εκτίμηση του 1700. Δεν αποκλείεται η αύξηση του πληθυσμού τα επόμενα χρόνια να επήλθε από την εσωτερική μετανάστευση Κρητών, Αρβανιτών, Θηβαίων που οι Ενετοί προέτρεψαν προκειμένου να αυξηθεί ο πληθυσμός και να βελτιωθεί η οικονομία της χερσονήσου.

Η συνέχεια στο επόμενο τεύχος

Κοροναϊός: Η κρίση ως ευκαιρία ή Πώς η Πέργαμος μπορεί να μας δείξει τον δρόμο

Σύμφωνα με τη μαρτυρία του Σπλινίου (Historia naturalis 13.21), η περγαμνή οφείλει την κατασκευή της στην προσωρινή διακοπή εισαγωγής του παπύρου από την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου τον 2ο αιώνα π.Χ. λόγω σχετικής απαγόρευσης από τον Πτολεμαίο Επιφανή (205-182 π.Χ.). Η εξάρτηση από την Αίγυπτο ως αποκλειστική πηγή εισαγωγής του παπύρου φέρεται να οδήγησε τον ηγεμόνα της Πέργαμου Ευμένη (μάλλον τον Ευμένη Β', έτη βασιλείας 197-160 π.Χ.) στην απόφαση να προωθήσει την παραγωγή περγαμνής ως υποκατάστατο του παπύρου. Η απόφαση αυτή των Περγαμνών ήταν αποφασιστική για το μέλλον της γραφής. Οι περγαμνές αντικατέστησαν σταδιακά τη χρήση άλλων μέσων για τη γραφή (παπύρων ή διφθέρας) και κατέστησαν την Πέργαμο βασικό κέντρο της τότε- νέας τεχνολογίας.

Φυσιολογικά θα αναρωτηθεί κάποιος τι σχέση μπορεί να έχει η Καστανιά με την Πέργαμο;

Είναι δυνατόν η σημερινή κατάσταση της απομόνωσης της χώρας, αλλά και του χωριού, λόγω της πανδημίας του κοροναϊού να αποβεί προς όφελος του τόπου;

Ιστορικό

Η χώρα εδώ και πάνω από 10 χρόνια ταλανίζεται από την οικονομική κρίση που την οδήγησε στις τελευταίες θέσεις -από πλευράς εισοδήματος- της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Την πορεία αυτή ακολούθησε αναγκαστικά και το χωριό, έστω και με χρονοκαθυστερήση.

Ως σήμερα όμως οι προσπάθειες ανάταξης αποδείχθηκαν ατελέσφορες. Η προσδοκώμενη άνοδος του εισοδήματος, ακόμα και πριν την επιδημία, φαινόταν αναιμική. Τώρα δείχνει ακατόρθωτη, αν δεν έχουμε και πσωγύρισμα.

Όμως η επιδημία του κοροναϊού ίσως δείχνει και ένα δρόμο για να ξεπεραστεί και η οικονομική κρίση, τόσο της χώρας όσο και κοινοτήτων σαν το χωριό μας. Και αυτό δείχνει να είναι η εκμετάλλευση των νέων τεχνολογιών:

ίντερντ, τηλεδιασκέψεις, τηλεπωλήσεις, εκμετάλλευση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για άμεση πληροφόρηση κ.λπ.

Ήδη μεγάλος αριθμός εργαζομένων τόσο του δημόσιου όσο και, κυρίως, του ιδιωτικού τομέα θα χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες για να δουλεύουν από το σπίτι. Και αυτό, χωρίς την επιδημία, θα αργούσε να γίνει.

Η ευκαιρία του χωριού

Η αύξηση αγορών λάπτοπ και τάμπλετ εκ μέρους μεγάλων εταιρειών με τα οποία εφοδιάζουν τους εργαζομένους τους για να

θήσει κανείς και τον Jack Ma δημιουργό του μεγάλου ιντερνετικού καταστήματος www.alibaba.com, με σημερινή περιουσία πάνω από 50 δις. δολάρια, σε μια του ομιλία στο Νταβός το 1918 (https://www.facebook.com/search/top/?q=dimitrios%20pelekanos%20ack%20ma&era=SEARCH_BOX).

Σε αυτό το νέο διαμορφούμενο περιβάλλον ποια μπορεί να είναι η θέση και η αντίδραση του χωριού;

Μερικές σκέψεις

Όλα τα παραπάνω συνηγορούν πως ήδη οι καταναλωτές στρέ-

γία. Αν είστε μια μικρή οικονομική μονάδα χωρίς ίντερντ μπορείτε να πουλήσετε μόνο στο χωριό σας ή στη μικρή σας πόλη».

Επομένως, αν ο Jack Ma έχει κάποιο δίκιο, θα πρέπει να δούμε τι μπορεί να κάνει το χωριό σ' αυτό τον τομέα.

1. Κοινό σάιτ "Kastoreio.gr" με subdomain υπάρχοντα (blog kastoreio, lusina.gr, polydeuces.gr, parathrhths.gr, κ.λπ.) και κανάλια σε όλα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, κ.λπ.) με ειδήσεις και πληροφορίες από τον τόπο μας, αλλά και δημιουργία ηλεκτρονικής έκθεσης τοπικών προϊόντων και, σε επόμενο στάδιο, ηλεκτρονικού καταστήματος (e-shop).

Παραδείγματα που μπορούμε να αντιγράψουμε είναι το ηλεκτρονικό κατάστημα του Αγίου Όρους (www.monastiriaka.gr), γαιδαράκος (www.gaidarakos.gr), και πλήθος άλλων.

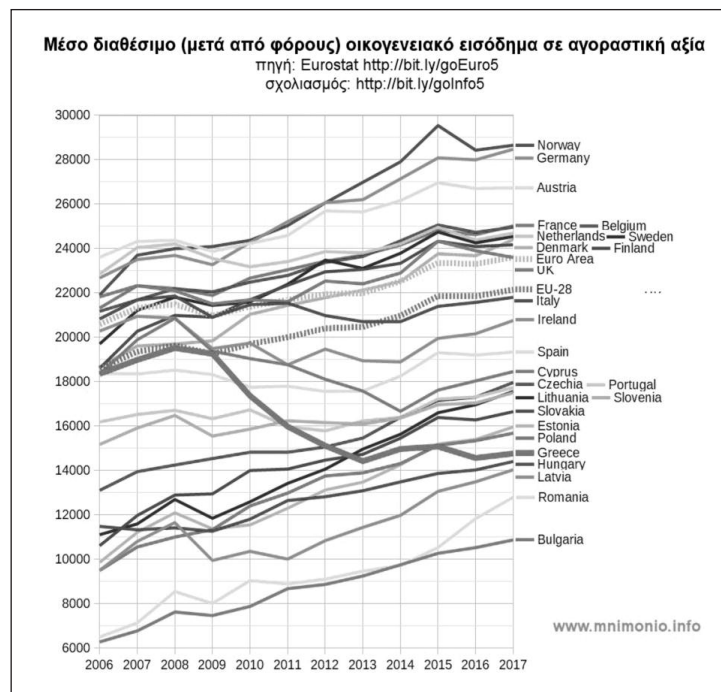
Γιατί, όμως, σάιτ και όχι blog; Γιατί το σάιτ έχει πολύ περισσότερες λειτουργίες και δυνατότητες.

Γιατί κοινό σάιτ; Για οικονομία εργασίας και πόρων και μη διασποράς επισκεπτών.

Γιατί kastoreio (ή κάτι παρεμφερές); Επειδή ήδη το χωριό διαθέτει ένα brand name (που λένε και οι μανάτζερς) και ένα σημαντικό παγκόσμιο δίκτυο εν δυνάμει συνεργατών, τους αποδήμους συμπατριώτες μας.

Η δημιουργία όμως απλώς και μόνο σάιτ με ηλεκτρονική έκθεση προϊόντων και υπηρεσιών και ηλεκτρονικό κατάστημα σ' αυτό, δεν εξασφαλίζει τίποτα. Ένα σάιτ στον παγκόσμιο ιστό είναι ένας κόκκος άμμου στη Σαχάρα. Για να έχουμε μια σχετική γνώση της ιντερνετικής πραγματικότητας απλώς να λάβουμε υπόψη πως στην ιντερνετική μηχανή-αρχείο waybackmachine (archive.org) είναι καταχωρημένες, τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, περισσότερες από 418 δισεκατομμύρια (billion) ιστοσελίδες (web pages).

Στο Google, και όλες τις σχετικές μηχανές αναζήτησης στο ίντερντ,

Από τον πίνακα προκύπτει η μεγάλη υποχώρηση της Ελλάδας σε σύγκριση με τις λοιπές χώρες-μέλη της ΕΕ τα τελευταία χρόνια.

εργάζονται από το σπίτι (www.techblog.gr/14-03-2020), η αναγκαστική στροφή αγοραστών στα ηλεκτρονικά καταστήματα, από το φόβο του συνωστισμού και της επαφής, ακόμα και η αποκλειστική χρήση του ίντερντ για στοιχήματα (ΟΠΑΠ, εταιρείες στοιχηματισμού κ.λπ.) δείχνει πως η ανάγκη μετατρέπεται ήδη σε ευκαιρία.

Κατά το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg ο κοροναϊός θα αλλάξει τον τρόπο που ταξιδεύουμε και κάνουμε αγορές.

Αξίζει, επίσης, να παρακολου-

φονται στις αγορές από απόσταση. Τους παρέχουν ασφάλεια, δυνατότητα σύγκρισης προϊόντων, ευκολία κ.λπ.

Μπορεί μια πολύ μικρή κοινωνία όπως η Καστανιά να σταθεί σε ένα τέτοιο περιβάλλον;

Θα προσπαθήσουμε να δείξουμε μερικούς τρόπους που πιθανόν θα βοηθήσουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Ας ξαναδούμε τι υποστηρίζει ο Jack Ma, που προαναφέραμε: «Με ένα κινητό τηλέφωνο μπορείτε, με ένα κλικ, να αγοράσετε κάτι από την Κένυα ή από τη Νορβη-

όσο πιο ψηλά στην κατάταξη βρίσκεται μια ιστοσελίδα τόσο περισσότερες πιθανότητες να εμφανίζεται στις αναζητήσεις των χρηστών έχει. Η κατάταξη των ιστοσελίδων γίνεται κυρίως ανάλογα με τις επισκέψεις που δέχονται (επισκεψιμότητα). Έτσι στην αύξηση της επισκεψιμότητας θα βοηθήσουν:

- α) Οι τοπικές, και όχι μόνο, ειδήσεις
- β) Ο ορισμός από πολλούς ως αρχικής σελίδας για τις μηχανές αναζήτησης (Google κ.λπ.) σε ΗΥ και smartphon του σάιτ

μπορεί να σκεφτεί κάποιος) θα μπορούσαμε να δούμε και μερικές άλλες δράσεις:

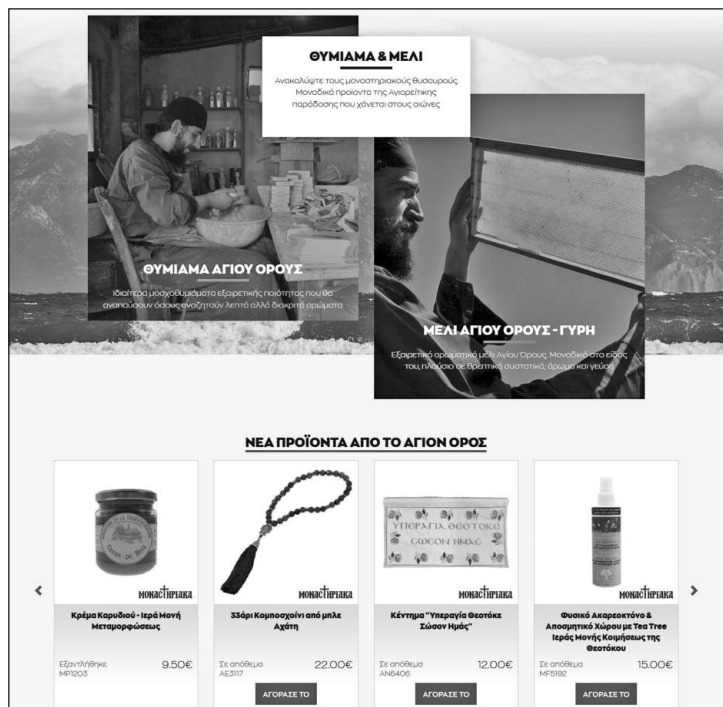
- 2. Το χωριό, όπως και σχεδόν κάθε ελληνικό χωριό, διαθέτει αρκετές ανεκμετάλλευτες πηγές πλούτου.
 - Ανθρώπους με γνώση, γνώριμίες και θέληση να προσφέρουν, συνταξιούχους κυρίως, που θα μπορούσαν να δραστηριοποιηθούν
 - Απόδημους που αγαπάνε τον τόπο τους και θα ήθελαν να προσφέρουν, όχι λεφτά αλλά γνώση και προτάσεις.

στον κάποια από αυτά, χρειάζεται, αλλά δεν είναι αναγκαία συνθήκη:

- Συντονισμός δράσεων των συλλόγων
- Τύπωμα ενημερωτικού φυλλαδίου για την Καστανιά, την ιστορία της, το παρόν και τους ανθρώπους της, και διανομή του σε εκδηλώσεις όπως Ημιμαραθώνιος, ή παντός είδους γιορτές και εκδηλώσεις,
- Δημιουργία cd με βίντεο – π.χ. δανέζικης tv, Πανάγου Γεώργιου και άλλων συμπατριωτών-, φωτό κ.λπ. (πρόταση του

Ο αναγνώστης θα παρατηρήσει πως δεν γίνεται ουδεμία πρόταση για προϊόντα ή υπηρεσίες που θα πρέπει να προβάλλονται-πωλούνται. Δεν είναι αρμοδιότητά μας αυτό.

Παρόλα αυτά πρέπει να σημειωθεί πως η πανδημία επέβαλε στις χώρες να κλείσουν τα σύνορά τους στους ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΣΤΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ! Αυτό σημαίνει πως τουρισμός και υπηρεσίες του ληπτούνται βαριά. Πλέον τα 30 εκατ. τουρίστες και τα 20 δισ. ευρώ που ανέμενε η χώρα θεωρούνται ακατόρθωτα. Η πώ-

Η αρχική σελίδα του ηλεκτρονικού καταστήματος μοναστηριών του Αγίου Όρους

γ) Η προβολή του με συνεχή διαφήμιση στον ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ (π.χ. μόνιμα στην τελευταία σελίδα), και άλλα έντυπα (π.χ. ΤΟ ΕΞΙΠΡΕΣ ΤΟΥ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ)

δ) Ηλεκτρονικά μηνύματα σε όσους συμπατριώτες μπορούμε

ε) Λογαριασμοί του σάιτ σε facebook, instagram, twitter, youtube, κ.λπ. μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Το κόστος όλων αυτών των δράσεων είναι 0 (μηδέν ευρώ).

Παράλληλα με τη δημιουργία αυτής της ενημερωτικής Πύλης στο διαδίκτυο με ηλεκτρονική έκθεση προϊόντων και υπηρεσιών και ηλεκτρονικό κατάστημα, προβολή επαγγελματιών, συλλογές βίντεο και φωτογραφιών, συλλογές τραγουδιών, πληροφορίες για χρηματοδοτήσεις (ΕΣΠΑ κ.λπ. - οι τομείς είναι απεριόριστοι, ό,τι

Εκτός από το ανθρώπινο δυναμικό η Καστανιά διαθέτει και άλλους αναξιοποίητους τομείς:

- Θρησκευτικό τουρισμό
 - Αθλητικό τουρισμό -εκμετάλλευση γηπέδου
- Τα πάρα πάνω θα μπορούσαν να συνδυαστούν με:
- Εκθετήριο προϊόντων ιδιωτών επιχειρηματία ή μη (πρόταση του Γ. Λαγανά) σε φυσική μορφή. Αν το δημιουργήσει ιδιώτης προφανώς θα αναλάβει και το κόστος. Αν το δημιουργήσει κάποιος φορέας (σύλλογος, τοπική κοινότητα κ.λπ.) το κόστος είναι μηδέν.
 - Αξιοποίηση υπαρχουσών μελετών (υπάρχουν ήδη από φοιτητές του Πολυτεχνείου κ.ά.) ή επιδίωξη για σύνταξη νέων
 - Αναζήτηση χρηματοδοτήσεων, croud funding

Για να γίνουν αυτά, ή τουλάχισ-

Προϊόντα που διατίθενται μέσω του ηλεκτρονικού καταστήματος του www.gaidarakos.gr

Γιάννη Αρφάνη -που όμως έχει κόστος). Προτιμότερη ίσως η συγκεντρωση όλων σε ένα λογαριασμό στο youtube και για λόγους κόστους (μηδενικό) και για λόγους πρόσβασης από -θεωρητικά- απεριόριστο αριθμό ανθρώπων.

Το πραγματικό κόστος για όλα τα πάρα πάνω δεν ξεπερνά τα 300-400 ευρώ (το κόστος για την εκτύπωση περίπου 5.000 τετρασέλιδων ενημερωτικών φυλλαδίων)

Όλα αυτά μαζί και με οποιαδήποτε ιδέα θα έχει να συνεισφέρει κάθε Καστανιώτης μπορούν να συζητηθούν σε μια ανοικτή συζήτηση μεταξύ φορέων και κατοίκων-παραγωγών του χωριού. Μια συζήτηση που μπορεί να ξεκινήσει και τώρα με τα μέσα που επιτρέπουν οι καιροί.

Για να γίνει αυτό προφανώς κάποιος φορέας (σύλλογος, τοπική κοινότητα κ.ά.) θα πρέπει να αναλάβει σχετική πρωτοβουλία.

Αν κανείς δεν φανεί διατεθειμένος γι' αυτό, μένει στον ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ να υλοποιήσει ό,τι είναι εφικτό.

ση του ΑΕΠ θα είναι ισχυρή, ίσως όση και στην αρχή της κρίσης.

Η Καστανιά, μικρογραφία του μοντέλου ανάπτυξης της χώρας (κέντρο υπηρεσιών κ.λπ.) έχει να αντιμετωπίσει τώρα -εκτός της απομόνωσης από την «ενδοχώρα» της που επέφερε ο νέος αυτοκινητόδρομος- και παρόμοιο πρόβλημα: οι καρναβαλικές εκδηλώσεις ματαιώθηκαν, τα περισσότερα καταστήματα έκλεισαν, προβλεπόμενες παρόμοιες εκδηλώσεις φαίνεται να έχουν την ίδια τύχη με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τους επαγγελματίες του χωριού. Σε αντίθεση ο τομέας της παραγωγής -όσης κλίμακας και αν είναι- πιθανόν να ωφεληθεί από τις παρενέργειες της πανδημίας και των κλειστών συνόρων.

Θα λάβουμε όλοι αυτό το μήνυμα;

Τέλος είναι προφανές πως ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ θα βοηθήσει οποιαδήποτε σχετική προσπάθεια παρέχοντας κυρίως τεχνογνωσία στους ενδιαφερόμενους.

Δ. Πελεκάνος

Χρυσό Ιωβηλαίο της Ιεράς Μητροπόλεως Βελγίου και Εξαρχίας Κάτω Χωρών και Λουξεμβούργου με την παρουσία του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου

Φέτος το 2019, συμπληρώθηκαν πενήντα χρόνια από την ίδρυση της Ιεράς Μητροπόλεως Βελγίου και Εξαρχίας Κάτω Χωρών και Λουξεμβούργου από την Αγία και Ιερά Σύνοδο του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Η λαμπρή αυτή επέτειος κορυφώθηκε τον Νοέμβριο με την επίσκεψη στις Χώρες της Μπενελούξ του Οικουμενικού Πατριάρχη, κ.κ. Βαρθολομαίου.

Η πρώτη ορθόδοξη ενορία στο Βέλγιο ιδρύθηκε το 1900. Οι ενορίτες ήταν προπάντων Έλληνες έμποροι και ναυτικοί, οι οποίοι είχαν εγκατασταθεί

ταξύ των οποίων πολλοί πρόσφυγες από την Μικρά Ασία, μετά τη Μικρασιατική καταστροφή. Οι μετανάστες αυτοί που είχαν χάσει τα σπίτια και τα υπάρχοντά τους, προσπάθησαν να λάβουν δύναμη από την εκκλησία, η οποία ήταν η μόνη που μπορούσε να αναπληρώσει την απουσία της πατρίδας.

Το 1926 η Αδελφότης των Ελληνίδων Κυριών αγόρασε ένα κτήριο στο κέντρο των Βρυξελλών και το ισόγειο διαμορφώθηκε σε εκκλησία, αφιερωμένη στους Αρχιστρατήγους Μιχαήλ και Γαβριήλ.

τριαρχείου ιδρύθηκε η Ιερά Μητρόπολις Βελγίου και Εξαρχίας Κάτω Χωρών και Λουξεμβούργου. Ως πρώτος Μητροπολίτης Βελγίου ενθρονίστηκε ο Μητροπολίτης Σελευκείας Αιμιλιανός, πρώην Πρωτοσύγκελος στο Πατριαρχείο. Η Μητρόπολις είχε τότε 13 ενορίες.

Το 1974 ο πρωτοσύγκελος Παντελεήμων Κοντογιάννης εκλέχτηκε ως βοηθός επίσκοπος και το 1982 ως Μητροπολίτης Βελγίου. Έπειτα τα πράγματα άλλαξαν σταδιακά για την Ορθόδοξη Εκκλησία του Βελγίου. Ο μητροπολίτης δούλεψε πυρετωδώς για την αναγνώριση

θεσμικών και άλλων οργάνων, ιδρύθηκαν νέες ορθόδοξες ενορίες, και στους ενοριακούς ναούς οι ακολουθίες τελούνταν τόσο στην ελληνική όσο στις τοπικές και άλλες γλώσσες, π.χ. στα ρουμανικά και σερβικά.

Το 2013 ο Μητροπολίτης Παντελεήμων παραιτήθηκε λόγω υγείας, και ως νέος Μητροπολίτης εκλέχτηκε ο Επίσκοπος Σινώπης Αθηνάγορας Peckstadt. Ήταν η πρώτη φορά, που η Αγία και Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου επέλεξε μη ελληνικής καταγωγής μητροπολίτη. Εκτός αυτού ο Μητροπολίτης Αθηνάγορας είναι πρόεδρος της Ορθόδοξου Επισκοπικής Συνέλευσης της Μπενελούξ και το 2014 έγινε μέλος της Αγίας και Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Χάρη στην επίσημη αναγνώρισή της, η Ορθόδοξη Εκκλησία του Βελγίου έχει πάρει μία ισότιμη θέση με τις άλλες θρησκείες, και έκτοτε είναι παρούσα σε όλα τα επίσημα γεγονότα του κράτους. Διατηρεί έναν εποικοδομητικό διάλογο με την κυβέρνηση καθώς με τις άλλες θρησκείες και εταιρούς. Στο Βέλγιο υπάρχουν σήμερα 28 ελληνικές ενορίες, και εξ αυτών ο Μητροπολιτικός Ναός, αφιερωμένος στους Παμμεγίστους Ταξίαρχες.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι πατήρ Γεώργιος Χιώτης, ιερέας στο Καστόρι από το 1970 έως το 1981, ήταν ιερατικός προϊστάμενος στην ενορία του Αγίου Νικολάου Βρυξελλών μέχρι το θάνατό του το 2004.

Μετά την Μικρασιατική καταστροφή το 1922 έφτασαν αρκετοί Έλληνες της Κωνσταντινούπολης, Σμύρνης και άλλων πόλεων της Ελλάδας στην Ολ-

Ιερός Ναός Αγ. Νικολάου - Λουξεμβούργο

στην Αμβέρσα. Η ενορία ανήκε, όπως όλες οι ελληνικές ενορίες της Διασποράς, στη δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Μέχρι την έναρξη του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου η πλειοψηφία των ορθόδοξων μεταναστών ήταν φτωχοί εργαζόμενοι μικρής μόρφωσης, οι οποίοι για οικονομικούς λόγους ανεζήτησαν εργασία στη Δύση. Ακολούθησαν μεταναστευτικά κύματα Ελλήνων ορθόδοξων με άλλα κοινωνικά και μορφωτικά υπόβαθρα, με-

Στα μέσα της δεκαετίας του '50 έφτασαν οι πρώτοι ξένοι εργάτες στα βελγικά ανθρακωρυχεία και μεταξύ αυτών περίπου 30.000 Έλληνες. Για να ανταποκριθεί στις θρησκευτικές τους ανάγκες, το Οικουμενικό Πατριαρχείο έστειλε τέσσερις ιερείς, απόφοιτους της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης. Ένας από αυτούς ήταν ο ιερομόναχος Παντελεήμων Κοντογιάννης, ο μετέπειτα Μητροπολίτης Βελγίου.

Την 12ην Αυγούστου 1969 με απόφαση της Αγίας και Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πα-

της Ορθόδοξης Εκκλησίας από τις βελγικές αρχές, γεγονός που πραγματοποιήθηκε το 1985, και η δικαστική απόφαση για την εφαρμογή της αναγνώρισης, υπογράφηκε το 1988. Εξαιτίας της αναγνώρισης, πολλαπλασιάστηκαν οι φροντίδες και οι αποστολές της Ιεράς Μητροπόλεως. Με την πάροδο του χρόνου και την αύξηση των Ελλήνων στο Βέλγιο, προπάντων στις Βρυξέλλες, όπου κατοικούν οι περισσότεροι από τους πολλούς ορθόδοξους υπαλλήλους των ευρωπαϊκών

λανδία. Καθώς δεν είχαν δική τους εκκλησία, προσκαλούσαν ιερέα από το Βέλγιο για την τέλεση των ιερών ακολουθιών. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ιδρύθηκε Σύλλογος Ελλήνων, ο οποίος πέτυχε να λάβει δωρεάν οικόπεδο από τις δημοτικές αρχές του Ρότερνταμ.

Το 1954 άρχισαν οι εργασίες κατασκευής του νέου ναού, ο οποίος αφιερώθηκε στον Άγιο Νικόλαο, και ο θεμέλιος λίθος τοποθετήθηκε παρουσία του τότε Πρωθυπουργού της Ελλάδος, Αλέξανδρου Παπάγου. Ένας από τους πρώτους ιερείς ήταν ο ιερομόναχος Μάξιμος Μαστίχης, οποίος αργότερα, το 1987, χειροτονήθηκε Βοηθός Επίσκοπος με τον τίτλο Ευμενίας.

Ο πατήρ Μάξιμος γύριζε όλη την Ολλανδία για την τέλεση λειτουργίας και επίσκεψης των Ελλήνων χριστιανών, μεταξύ άλλων πήγε συχνά στην Ουτρέχτη, όπου με την οικονομική βοήθεια του γνωστού ευεργέτη και συλλέκτη έργων τέχνης, Χαρίλαου Χιωτάκη, απέκτησε ακίνητο, το οποίο διαμορφώθηκε σε ιερό ναό, αφιερωμένο στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου.

Σήμερα η Ιερά Μητρόπολη Βελγίου και Εξαρχίας Κάτω Χωρών και Λουξεμβούργου έχει 9 ενορίες στην Ολλανδία. Έχει επίσης γυναικεία Μονή στο χωριό Asten, αφιερωμένη στο Γενέσιο της Υπεραγίας Θεοτόκου. Το μοναστήρι ιδρύθηκε το 1989 και απαρτιζόταν 6 μοναχές.

Με την ίδρυση της Ορθόδοξου Επισκοπικής Συνέλευσης της Μπενελούξ το 2010, οι ορθόδοξοι Επίσκοποι υπέγραψαν συμφωνία, βάσει της οποίας ο Μητροπολίτης του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ή αντιπρόσωπός του, είναι ο επίσημος εκπρόσωπος της Ορθόδοξου Εκκλησίας στην Ολλανδία. Σήμερα ο Επίσημος Εκπρόσωπος είναι ο Μητροπολίτης Βελγίου, κ. Αθηνάγορας.

Οι πρώτοι Έλληνες εγκαταστάθηκαν στο **Λουξεμβούργο** όταν άρχισε να στεγάζει διεθνείς θεσμούς όπως π.χ. τον Οργανισμό Υποστήριξης και Προμήθειας του NATO (NAMSA νυν NSPA) και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Πριν την ίδρυση της Ιεράς Μητροπόλεως Βελγίου και Εξαρχίας Κάτω Χωρών και Λουξεμβούργου οι ιερές ακολουθίες για τους λίγους ορθόδοξους χριστιανούς τελούνταν σε παρεκκλήσι ενός καθολικού μοναστηριού και αργότερα σε ενοριακό ναό στην πόλη του Λουξεμβούργου από αρχιμανδρίτες από τις γειτονικές χώρες. Το 1976 το κράτος παραχώρησε ένα κτήριο για την ορθόδοξη ενορία, το οποίο διαμορφώθηκε σε εκκλησία, αφιερωμένη στους Αγίους Αναργύρους.

Ακόμα και μετά την ίδρυση της Ιεράς Μητρόπολης η εγκατάσταση μόνιμου ιερέα δεν ήταν δυνατή λόγω του μικρού αριθμού των πιστών. Πριν την ένταξη της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες το 1981 η ενορία αριθμούσε περίπου 100 Έλληνες πιστούς, αλλά ο αριθμός αυξήθηκε σταδιακά, ιδίως με την άφιξη Ελλήνων εργαζομένων στα ευρωπαϊκά και άλλα όργανα, και σήμερα ζουν περίπου 3500 Έλληνες στο Λουξεμβούργο. Ως εκ τούτου ήταν δυνατό να προσληφθεί μόνιμος ιερέας.

Ο Μητροπολίτης κ. Παντελεήμων εργάστηκε ακούραστα για την επίσημη αναγνώριση της ενορίας, το οποίο συνέβη το 1997. Χάρη σε δωρεά του ρωμαιοκαθολικού ιερέα Nicolas Schmidt ενός οικοπέδου στο Weiler-la-Tour, ένα χωριό στο νότιο Λουξεμβούργο, άρχισαν οι εργασίες για την κατασκευή ορθόδοξου ναού, αφιερωμένου στον Άγιο Νικόλαο. Στο πανέμορφο κτήριο υπάρχουν επίσης ενοριακή αίθουσα, βιβλιοθήκη και βοηθητικοί χώροι. Τα εγκαίνια του νέου ναού τελέστη-

καν στις 18 Οκτωβρίου 2008 από τον Μητροπολίτη Παντελεήμονα.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία του Λουξεμβούργου έγινε επίσημα αναγνωρισμένη το 2015 με συμφωνία, που αφορά την αναγνώριση 4 ενοριών, της ελληνικής, της ρώσικης, της σέρβικης και της ρουμάνικης. Επίσημος εκπρόσωπος της Ορθόδοξης Εκκλησίας του Λουξεμβούργου είναι ο Μητροπολίτης Βελγίου. Σήμερα οι ελληνικές εκκλησίες του Αγίου Νικολάου και των Αγίων Αναργύρων εξυπηρετούνται από δύο ιερείς.

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. κ. Βαρθολομαίος έφτασε στην πρωτεύουσα της Ολλανδίας στις 5 Νοεμβρίου για να ξεκινήσει ολιγοήμερη περιοδεία στο κέντρο της Ευρώπης, στα πλαίσια

των εορτών του Χρυσού Ιωβηλαίου της Ιεράς Μητροπόλεως Βελγίου και Εξαρχίας Κάτω Χωρών και Λουξεμβούργου. Στην Ολλανδία έλαβε μεταξύ άλλων μέρος σε διήμερο οικολογικό συμπόσιο στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ, τέλεσε τον Αγιασμό των Θυρανοιζίων του Ιερού Ναού της Αγίας Αικατερίνης του Ζάνταμ και εσπερινό στον Καθεδρικό Ναό του Αγίου Νικολάου στο Ρότερνταμ και έγινε δεκτός από τον βασιλέα της Ολλανδίας, Willem-Alexander, στην κατοικία του στην Χάγη.

Η υποδοχή του Οικουμενικού Πατριάρχου στις Βρυξέλλες έγινε με μεγαλοπρέπεια από τον κλήρο και τους πιστούς με συ-

νοδεία των ελληνικών συλλόγων στα προπύλαια του Μητροπολιτικού Ναού, όπου τελέστηκε ο Μέγας Εσπερινός.

Στο Βέλγιο είχε συνάντηση με τον Αρχιεπίσκοπο Malines-Bruxelles, Καρδινάλιο Jozef De Kesel, και τον ιεράρχη του πατριαρχείου Μόσχας στις Βρυξέλλες, τον Αρχιεπίσκοπο Σίμωνα. Στο Ευρωπαϊκό Κολέγιο της Brugge, ο Οικουμενικός Πατριάρχης πραγματοποίησε ομιλία με θέμα «Ο ρόλος των Εκκλησιών στην Ευρώπη σήμερα» και στη συνέχεια επισκέφτηκε την ορθόδοξη ενορία των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης της Brugge, της οποίας ο πρώτος εφημέριος ήταν ο σημερινός Μητροπολίτης, κ. Αθηνάγορας.

Πριν την αναχώρησή του για το Λουξεμβούργο ο Οικουμενικός Πατριάρχης επισκέφτηκε τον Βασιλέα του Βελγίου, Philippe, στα ανάκτορα, και τον αντιπρόεδρο της κυβέρνησης, Koen Geens, τον οποίον προσκάλεσε στο Φανάρι.

Μετά την άφιξή του στο Λουξεμβούργο ο Οικουμενικός Πατριάρχης τέλεσε επίσημη Δοξολογία στον Ορθόδοξο Καθεδρικό Ναό του Αγίου Νικολάου και στη συνέχεια παρατέθηκε δεξίωση με μουσική και χορούς από τους παραδοσιακούς συλλόγους του Λουξεμβούργου.

Την τελευταία μέρα των εορτασμών για το Χρυσό Ιωβηλαίο ο Οικουμενικός Πατριάρχης μετέβη στα Ανάκτορα, όπου έγινε δεκτός από τον Μέγα Δούκα Henri του Λουξεμβούργου.

Η επίσκεψη του πατριάρχη, η οποία δημοσιοποιήθηκε ευρέως από τον τοπικό και εθνικό τύπο, αποτελούσε ένα ορόσημο για τους Ορθόδοξους στις χώρες της Μπενελούξ, και επιβεβαίωσε την απόλυτη σημασία της διατήρησης του Χριστιανικού πολιτισμού και των ορθόδοξων παραδόσεων στην αποδημία.

Κάρεν-Καλίσα Χιώτη

Ο ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΞΥΔΙΑΣ ΜΙΛΑΕΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ

Του Γ. Λαγανά

Συνεχίζουμε και σε αυτό το τεύχος του «Πολυδεύκη» με ιστορίες από τα παλιά με τον Παναγιώτη Ξυδιά. Πριν συνεχίσουμε πρέπει να διορθώσω ένα λάθος μου από την προηγούμενη δημοσίευση.

Στη συζήτηση ήταν παρούσα και η γυναίκα του Βασιλική και όχι όπως έγραψα Αναστασία, το όνομα της αείμνηστης μητέρας της Τασίας.

Μια άλλη διαπίστωση που έκανα συζητώντας με τον Π. Ξυδιά αλλά και με τον Γιάννη Ρεξίνη, σε πολλές δημοκρατικές εκλογές ήταν τόσο οξυμένα τα πάθη που είχαμε και δολοφονίες που ίσως κάποτε καταπιαστούμε, σε κάποιο προσεχές τεύχος.

Αρχές του 1900 στην Καστανιά, μου έλεγε η γιαγιά μου, ήταν τέσσερις παπάδες. Πώς λειτουργούσαν;

Όχι τέσσερις, τρεις ήταν, ο παππούλης μου ο παπά Γιάννης Ξυδιάς, ο παπά Καλλιάννης και ο παπά Μενίδης. Αυτοί λειτουργούσαν ως εξής, ο ένας τη μια Κυριακή λειτουργούσε στην Καστανιά, ο άλλος στο Καστρί στον Άγιο Γιώργη και ο τρίτος στον Άγιο Νικόλα στα Σερβείκα που ήταν μεγάλη εκκλησιά.

Γιάννης Αρφάνης: Ο Άγιος Νικόλαος στα Σερβείκα έχει χτιστεί πάνω σε αρχαία τείχη.

Είχα ακούσει από τη γιαγιά μου μια ιστορία για την εικόνα του μοναστηριού και για τον καλόγερο με έναν Τούρκο.

Η εικόνα του μοναστηριού είναι μια από τις δώδεκα εικόνες του Ευαγγελιστή Λουκά.

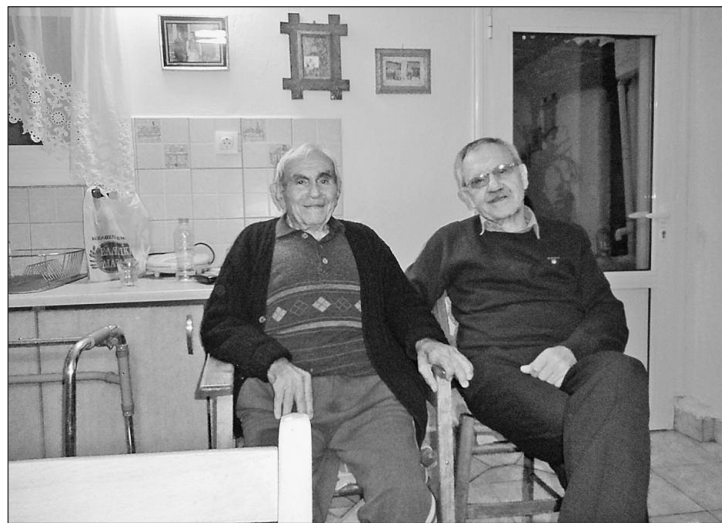
Γ' αυτό λένε εκεί, του Λουκά; Όχι, τη λένε την εκκλησία Λουκά γιατί είναι μεγάλο χαντάκι, τα λένε Λουκάδες, όπως και το χαντάκι κάτω από τον Σταυρούλη κ.λπ.

Την εικόνα αυτή την έφερε Πατριάρχης από την Κωνσταντινούπολη.

Επί Τουρκοκρατίας μόναζε ένας καλόγερος εκεί. Κάθε μέρα πέρναγε ένας Τούρκος καβάλα στο αλόγο του και έκανε «ματούργια» του καλόγερου.

Μια μέρα δεν κρατήθηκε ο καλόγερος, πήρε ένα σφαλάτρη και πήγε μπροστά στην εικόνα και αγανακτισμένος λέει, "ή τον... ή σου βγάζω τα μάτια". Βγαίνοντας από την εκκλησία βλέπει τον Τούρκο να τον γκρεμίζει κάτω το αλόγο του.

Αφού σπκώθηκε ο Τούρκος του λέει του καλόγηρου «ακολουθή με» και καβάλα ο Τούρκος αγάς με τον καλόγερο, έφτασαν κάτω στον Κοκκινόβραχο και του λέει του καλόγερου, "όπου

πεννάς βάλε σύνορα" και έγινε περιουσία της μονής. Όλη η περιοχή ονομάστηκε «Καβαλαρού».

Ο Πατριάρχης που έφερε την εικόνα, όταν πέθανε, τον έθαψαν πάνω από το εκκλησάκι του «Καρδαρη» σε ένα μικρό αλωνάκι που υπάρχει μέχρι τις μέρες μας, το λένε το μέρος εκεί, «ο τάφος του Πατριάρχη».

Το μοναστήρι είχε μεγάλη περιουσία, τι απέγινε αυτή;

Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή ο Βενιζέλος μοίρασε την περιουσία του μοναστηριού, και καλά έκανε, στους πρόσφυγες που ήρθαν στο Καστρί.

Γιάννης Αρφάνης: Θυμάμαι που ερχόταν ο Δεσπότης, ο Κυπριανός, και έβριζε τους πρόσφυγες.

Ναι, αυτός ο δεσπότης ήταν ένας άγριος, Πουλάκος λεγότανε, από τη Μάνη και έλεγε πάντα.

Μπορεί σήμερα πολλοί να λένε τι όμορφο και τι ήσυχο χωριό η Καστανιά, αλλά πριν εκατό με εκατόν είκοσι χρόνια τα πάθη ήταν οξυμένα και είχαμε και φόνους.

Ναι, τράβαγαν μαχαίρι. Άκου μια ιστορία: στη γειτονιά μας στο βράχο, από πάνω από το σπίτι μας, έμενε ο Λιάς ο Παπατσιάς (Παπαπλιού) με τη γριά του. Ο δρόμος για τη Σπάρτη

σπκώθηκε η γειτονιά στο πόδι. Ενόσ κλέφτη έμεινε ένα παπούτσι στην αυλή. Στο σπίτι που είναι τώρα του παπά Γιαννούλη, έμενε η Αλέξαινα που είχε πάρει ένα Γ. Ξυδιά. Αυτός είχε έναν αδελφό που είχε μείνει ανύπαντρος και τον έλεγαν καλόγερο.

Άκουσε και αυτός τις φωνές και βγήκε έξω και ρώταγε τι έγινε. Ήρθε η Αστυνομία άρχισε ανακρίσεις, βρήκαν το παπούτσι και ρωτάγανε ποιου είναι. Μια κοπέλα Κ... που τη λέγανε «Μούρλο», λέει "του καλόγηρου είναι το παπούτσι". Πιάστηκε η μαρτυρία της και τον έβαλαν στη Σπάρτη στη φυλακή τον καλόγερο. Του έκαναν μαρτύρια, του έβαζαν καλάμια στα νύχια να μολογήσει. Πήγε στη φυλακή ο παππούλης μου ο παπάς, του λέει, "πες το σ' εμένα". "Δεν το έκανα εγώ", του λέει, "ρώτα τον Χριστόφορο τον Γιαννίτσα που βγήκε και τον ρώταγα τι έγινε". Ο Χριστόφορος ο Γιαννίτσας πήγε μάρτυρας, είπε: "δεν το έκανε αυτός. Όταν άρχισαν οι φωνές από τη χήρα, αυτός (ο καλόγερος) βγήκε και με ρώταγε τι έγινε". Τελικά μετά από τριάντα μέρες από τα μαρτύρια στη φυλακή, πέθανε ο καλόγερος.

Οι δολοφόνοι μετά από λίγο έφυγαν για την Αμερική και δεν ήρθαν ποτέ πίσω.

Μια συνάντηση με τον Π. Ξυδιά δεν φτάνει για να ξετυλίξεις την ιστορία του χωριού. Πιστεύω ότι θα έχουμε την ευκαιρία να μας περιγράψει την καθημερινότητα του χωριού, όπως την έζησε ή και την άκουσε.

Στα γεγονότα που περιγράψαμε σχετικά με τους φόνους, τα επώνυμα που μου τα ανέφερε ο Παναγιώτης, έκρινα σκόπιμο να μην τα αναφέρω, γιατί ακόμα ζουν οι απόγονοι και δεν έχει νόημα να ζύνουμε παλιές πληγές.

Γιώργης Δ. Λαγανάς
gld@otenet.gr

Οι αναμνήσεις μας στις γεύσεις

Όλοι έχουμε αναμνήσεις από το φαγητό, κυρίως τις γεύσεις και τις μυρωδιές. Η αλήθεια είναι ότι από τα πρώτα χρόνια της ζωής μας είμαστε στενά συνυφασμένοι με το φαγητό, αρχής γενομένης από τα οικογενειακά τραπέζια, πλούσια και λαχταριστά. Το φαγητό που προκαλεί νοσταλγία είναι το φαγητό της μαμάς. Δεν είναι απλό φαγητό, είναι κάτι πολύ παραπάνω, είναι παιδικές αναμνήσεις.

Εγώ θυμάμαι με νοσταλγία τη σούπα αυγολέμονο της μαμάς μου, αίσθηση παρηγοριάς, καθώς την έφτιαχνε, όταν ήμουν άρρωστη. Πόσες φορές δεν έχουμε σκεφτεί τα αγαπημένα μας πρόσωπα τρώγοντας ένα φαγητό! Είναι ακριβώς κάθε περίπτωση στην οποία έχουμε συνδέσει τη γεύση με μία ανάμνηση. Καθόμασταν στο στρωμένο με μουσαμά τραπέζι μάς περίμεναν κεφτέδες τηγανητοί με πατάτες, που τηγανίζονταν στο ίδιο λάδι, ντομάτες, φέτα, ψωμί, ελιές, γεύσεις απλές, θεϊκές. Στο τέλος, τρώγαμε καρπούζι με τα χέρια. Απλά νοσταλγία! Το γιουβέτσι ήταν εκεί κάθε Κυριακή. Έβρισκε πάντα τον δρόμο και ερχόταν. Για να μας θυμίζει ότι κάποια πράγματα δεν αλλάζουν ποτέ ότι και να γίνει. Γι' αυτό κανείς δεν παραπονέθηκε ούτε μια φορά που τρώμε κάθε Κυριακή το ίδιο φαΐ. Και προφανώς γιατί ήταν το πιο ωραίο γιουβέτσι του κόσμου.

Αν η μουσική μπορεί να σε ταξιδέψει στον χρόνο συναισθηματικά, η γεύση είναι εκείνη που μπορεί να το κάνει ωματικά. Βάζεις κάτι στο στόμα και αναπάντεχα, για λίγα, ελάχιστα δευτερόλεπτα, αισθάνεσαι να ταξιδεύεις πίσω στον χρόνο, πιθανότατα στην παιδική σου ηλικία. Το «αναπάντεχο» είναι εδώ η λέξη-κλειδί: δεν είναι κάτι που μπορείς να προκαλέσεις, απλώς σου συμβαίνει, αν συμβεί.

Ο χαλβάς της μπτέρας μου, κατακόκκινος και μοσχομύριστος, η γεύση που σημάδεψε τα παιδικά μου χρόνια. Παγωμένα ολόλευκα βράδια και μέσα να καίει η ξυλόσομπα, να χορεύουν οι σπιθές κι οι φλόγες να παλεύουν, ποια θα φωτίσει το μικρό δωμάτιο. Το ραδιόφωνο να παίζει Βίκυ Μο-

σχολιού και Πόλυ Πάνου. Και να μοσχοβολάει ο τόπος: αλεύρι, ελαιόλαδο, νερό και ζάχαρη. Τίποτα περισσότερο. Τ' αγαπημένα χέρια ν' ανακατεύουν συνέχεια το μείγμα πάνω στη σόμπα κι ύστερα να το πλάθουν κουταλιά-κουταλιά, κι εγώ -στ' αλήθεια εγώ;- να λαχταρώ, να λιώνει η μπουκιά στο στόμα ζεστή-ζεστή και όλο γλύκα, τι απόλαυση! Έχω φάει πολλούς υπέροχους χαλβάδες στη ζωή μου, σιμιγδαλένιους, με σταφίδες, με πορτοκάλι, με ανθόνερο. Σαν εκείνον, όμως, ποτέ ξανά. Και δεν είναι μόνο η γεύση, μόνο το άρωμα. Είναι η αγάπη. Κι εκείνη η αίσθηση του χαμένου παράδεισου.

Και μαζί με φίλους **θυμηθήκαμε** γεύσεις και αγαπημένα πρόσωπα. Και ο καθένας τους θυμήθηκε το αγαπημένο του φαγητό.

Η Ελένη: «Κεφτεδάκια, πατάτες τηγανητές και ντομάτα σαλάτα ήταν το μενού της γιαγιάς μου, όταν την επισκεπτόμουν. Το σπίτι μοσχοβολούσε δυόσμο και φρεσκοκομμένες πατάτες, αλλά τι πατάτες! Που τις έριχνε στο αγνό λάδι. Αμ οι ντομάτες, τι άρωμα! Άλεθε τον κιμά μόνη της, έτριβε το κρεμμύδι και ζύμωνε με όλα τα καρυκεύματα.

Ο Κώστας: «Δυο αυγά μάτια στο τηγάνι αποτελούν την πεμπουσία μιας ένοχης απόλαυσης. Και τον καιρό που μου επιτρεπόταν να φάω αυγά -και μάλιστα τηγανητά- αλλά και σήμερα που από μακριά συνεχίζω να θαυμάζω αυτή την εξαιρετική αυγουλίσια διεργασία με φόντο το σκοτάδι του τηγανιού. Τα αυγά στο τηγάνι να τραγουδούν μες στο φρέσκο ελαι-

όλαδο είναι ο απόηχος μιας λοξής ευτυχίας, που κάποτε αποτελούσε καθημερινό δρώμενο. Όταν αναγκάστηκα να τα στερηθώ, μου στοίχισε».

Ο Γιάννης: «Η μαγειρίτσα συνδέεται και με την παλαιότερη ανάμνηση του εαυτού μου. Είναι Μεγάλο Σάββατο μεσημέρι, μ' έχουν βάλει με το ζόρι για ύπνο, για να αντέξω μέχρι τα μεσάνυχτα κι ακούω και μυρίζω τους ήχους της προετοιμασίας από την κουζίνα. Η μαγειρίτσα, συνήθως, έβγαине αρμυρή, όμως σε μένα φαινόταν πολύ νόστιμη, κι ακόμα φαίνεται δηλαδή.

Η Ειρήνη: «Ο βασιλιάς του φαγητού για μένα είναι οι γεμιστοί

Η Αναστασία: «Γίδινο τυρί και ψωμί, φτιαγμένα την ίδια μέρα από την μάνα μου, κι η μυρωδιά του χειμώνα, η γεύση των παιδικών μου χρόνων, το νοστιμότερο φαγητό της ζωής μου, ήταν, απλώς, η ευτυχία στο πιάτο μου.

Ο Γιώργος: «Μελιτζάνες τηγανητές. Απλά πράγματα. Μελιτζάνες τηγανητές στο λάδι, χωρίς αλεύρια, κουρκούτια και ιστορίες. Μετά ψιλοκομμένες πάνω σε σιταρένιο ψωμί και με πολύ αλάτι ή χοιρονομποουκιές με τη γλίνα πάνω σε φέτα ψωμιού που μόλις είχε βγει από τον ξυλόφουρνο.

Η Ποτούλα: «Κόκορας με κοντρά μακαρόνια, καμένα με φρέσκο λάδι και μπόλικη μυζήθρα από τα δικά μας τα πρόβατα. Ένα φαγητό που δεν κατέφερα να του δώσω την ίδια γεύση. Η Βασιλική: «τσιγαρολάχανα μαζεμένα προσεκτικά από τον κήπο μας, ψιλοκομμένα και τσιγαρισμένα με μεγάλη μαεστρία, έτσι απλά με πολλή αγάπη.

Η Μαρία: «Δεν είναι καμιά σπουδαία συνταγή. Μου θυμίζει, όμως, έντονα τα παιδικά μου χρόνια. Γιουβέτσι με κατσίκι. Νομίζω ότι το φαγητό που μου φέρνει δάκρυα στα μάτια είναι ένα γιουβετσάκι με κατσίκι που έφτιαχνε η γιαγιά μου. Θα ήταν φτιαγμένο σε τσουκάλι, μαγειρεμένο από την ίδια. Δεν θα ήταν μαγειρικά σωστό - το κριθαράκι θα ήταν λίγο παραπάνω βρασμένο, ίσως να 'ταν και λίγο αλμυρό, αλλά θα ήταν το νοστιμότερο. Η γεύση είναι ένα σκίρτημα της ψυχής. Την ώρα που γεύεσαι ανθούν μέσα σου πολλά συναισθήματα σαν ακιδούλες σε χτυπάνε παντού - στον εγκέφαλο, στον ουρανίσκο, στα μάτια, στην καρδιά, στην ψυχή, στα χέρια... Δεν είναι κάτι που μπορείς να αγγίξεις, μόνο να γευτείς. Κάτι που το μυρίζεις και μετά το γεύεσαι. Και όσο το καθυστερείς στον ουρανίσκο -σε αυτή τη γευστική παλέτα- τόσο πιο πολλά νιώθεις. Το φαγητό δεν θέλει βιασύνη. Θέλει παρέα. Και συζήτηση. Είναι ανάγκη της ψυχής, Σαφώς και ανάγκη επιβίωσης.

(Εμπνερασμένη από το βιβλίο μας ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ).

Η πρώτη πανδημία - Αθήνα 430 π.Χ.

Δυστυχώς οι ισχύουσες συνθήκες με την εξελισσόμενη πανδημία που οφείλεται στον κορωνοϊό Covid-19, μας οδηγεί να ανατρέξουμε στην ιστορία της ανθρωπότητας και τις πανδημίες που άφησαν το στίγμα τους και πολλές φορές ανέτρεψαν τη ροή των γεγονότων.

Η πρώτη πανδημία που καταγράφεται ιστορικά είναι αυτή που έγινε στην Αθήνα το 430 π.Χ. κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου. Για να θυμίσουμε, ο Πελοποννησιακός Πόλεμος, που περιγράφεται με λεπτομέρεια από τον Θουκυδίδη, διεξήχθη μεταξύ της Αθήνας και της Σπάρτης, που αποτελούσαν τις δύο ισχυρότερες πόλεις-κράτη της αρχαίας Ελλάδας, διάρκεσε από το 431 έως το 404 π.Χ. και έφερε νικητή τη Σπάρτη, σηματοδοτώντας το τέλος αυτού που θεωρείται η Χρυσή Εποχή της Αρχαίας Ελλάδας.

Η πανδημία, γνωστή ως «Λοιμός των Αθηνών» ή «σύνδρομο του Θουκυδίδη», εκδηλώθηκε το δεύτερο έτος του Πελοποννησιακού Πολέμου και ενώ η πόλη πολιορκούνταν από τους Σπαρτιάτες. Θεωρείται ότι η ασθένεια πέρασε από τη Λιβύη, την Αιθιοπία και την Αίγυπτο, και ακολούθως πρωτοεμφανίστηκε στο κύριο λιμένα της Αθήνας, τον Πειραιά, που αποτελούσε την κύρια είσοδο προμηθειών της πόλης, καθώς οι Σπαρτιάτες έκαναν πολιορκία. Ο λοιμός επέστρεψε δύο φορές, το 429 π.Χ. και τον χειμώνα του 427/426 π.Χ., με αποτέλεσμα να πεθάνουν τα δύο τρίτα του πληθυσμού. Μεταξύ των θυμάτων ήταν ο ίδιος ο Περικλής

με όλη την οικογένειά του. Τα συμπτώματα περιλάμβαναν πυρετό, δίψα, αιματηρό λαιμό και γλώσσα, κόκκινο δέρμα και αλλοιώσεις. Η ασθένεια, σύμφωνα με τα μεταγενέστερα δεδομένα πιθανόν κατατάσσεται στον τυφοειδή πυρετό, έχουν γίνει και άλλες συσχετίσεις. Ο Ιπποκράτης ήταν ένας από τους γιατρούς που πρόσφερε τη φροντίδα του στους ασθενείς. Η πανδημία περιγράφεται με λεπτομέρεια από τον Θουκυδίδη.

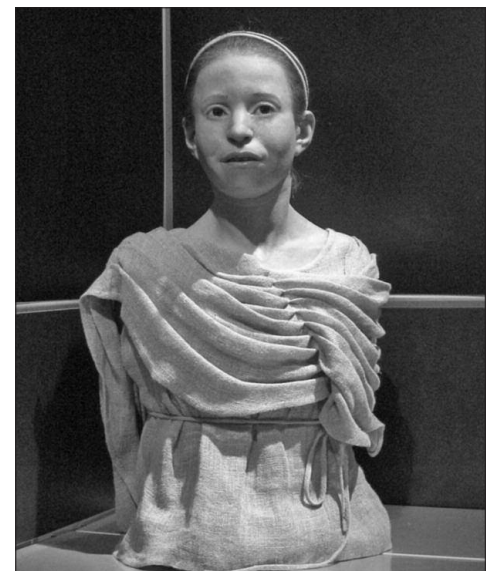
Αξία έχει να δούμε τον κοινωνικό αντίκτυπο της πανδημίας. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη οι κάτοικοι σταμάτησαν να υπακούουν στους νόμους, διότι θεωρούσαν ότι ζούσαν σε συνθήκες θανατικής ποινής. άρχισαν να ξοδεύουν τις περιουσίες τους αλόγιστα χωρίς φειδώ, μια και θεωρούσαν πως δεν πρόκειται να ζήσουν για πολύ ακόμα, ώστε να χρειάζεται να αποταμιεύσουν ή να επενδύσουν για το μέλλον, ενώ αντίθετα κάποιοι από τους φτωχούς έγιναν ξαφνικά πλούσιοι κληρονομώντας τις περιουσίες των συγγενών τους. Η ανεπιμέλεια άρχισε να βασιλεύει ελλείψει κινήτρων. Παράλληλα οι πολίτες ένιωθαν εγκατελειμμένοι από τους θεούς, σταμάτησαν να εκτελούν τις λατρευτικές πράξεις και τις θυσίες και οι ναοί μετατράπηκαν σε κτίσματα γεμάτα με αρρώστους και νεκρούς. Επικρατούσαν οι δεισιδαιμονίες και η πίστη ότι ο λοιμός ήταν σημάδι πως οι θεοί ήταν με το μέρος της Σπάρτης. Φωτεινές εξαιρέσεις ο Θουκυδίδης και ο Ιπποκράτης που επικέντρωσαν στην κατανόηση της επιδημίας.

Τελικά, ο λοιμός εξασθένησε σημαντικά τους Αθηναίους και ήταν ένας σημαντικός

παράγοντας στην ήττα τους από τους Σπαρτιάτες.

Πηγές

1. Θουκυδίδης, Ίστορία 2, 47-54
2. Γιαννούλη Γ., Μαυρισάκη Ε., Σαμόλης Α., Τζαμαλής Π., Φιλοπούλου Κ., « Ιστορική εξέλιξη των ιατρικών ερμηνειών του λοιμού του Θουκυδίδη», Οκτώβριος 2018, https://web.archive.org/web/20160402064710/http://www.perceptum.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=10%3Aloimos&catid=1%3AAnov08&Itemid=14

Ανακατασκευή του προσώπου της Μύρτιδος, ενός εντεκάχρονου κοριτσιού που πέθανε κατά τον λοιμό και το κρανίο της βρέθηκε στον ομαδικό τάφο του Κεραμεικού κατά τις εργασίες κατασκευής του Μετρό Αθηνών. (Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο) (πηγή: wikipedia).

Πολλούς αιώνες μετά - ασιατική γρίπη 1957

Από την αρχαία Αθήνα μέχρι σήμερα η παγκόσμια κοινότητα έχει πληγεί από σημαντικό αριθμό πανδημιών, όπως η πανούκλα επί αυτοκράτορα Αντωνίνου το 165 μ.Χ., η Κυπριακή πανούκλα το 240 μ.Χ. και το 541 μ.Χ. επί αυτοκράτορα Βυζαντίου Ιουστινιανού. Φτάνουμε στους πιο πρόσφατους αιώνες με διαβόητη τη μεγάλη πανούκλα του Λονδίνου το 1665 που σκότωσε το 20% του πληθυσμού, μέχρι την πιο πρόσφατη εποχή, με εξαίρεση το σύνδρομο επίκτητης ανοσολογικής ανεπάρκειας, γνωστό ως HIV/AIDS, την ασιατική γρίπη του 1957. Η πανδημία αυτή οφειλόταν στον ιό H2N2. Έχουμε πια εξοικειωθεί με τις ονομασίες των ιών της γρίπης..

Αναφέρθηκε για πρώτη φορά το Φεβρουάριο του 1957 στη Σιγκαπούρη και τον Απρίλιο του ίδιου έτους στο Χονγκ Κονγκ και στη συνέχεια εξαπλώθηκε σε ολόκληρη την Κίνα και έπειτα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Η ασιατική γρίπη είχε μεγάλη έξαρση στην Αγγλία όπου, για έξι μήνες, σκότωσε 14.000 ανθρώπους.

Ένα δεύτερο κύμα της ακολούθησε στις αρχές του 1958, προκαλώντας συνολικά 1.1 εκατομμύρια θανάτους περίπου παγκο-

σμίως, με 116.000 θανάτους μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες. Δημιουργήθηκε εμβόλιο που αντιμετώπισε αποτελεσματικά την πανδημία.

Όπως η νόσος του κορωνοϊού σήμερα, η ασιατική γρίπη παρουσίαζε διακυμάνσεις στην ευαισθησία και την πορεία της ασθένειας. Ενώ μερικά μολυσμένα άτομα παρουσίασαν μόνο μικρά συμπτώματα, όπως ο βήχας και ο ήπιος πυρετός, άλλοι βίωσαν απειλητικές για τη ζωή επιπλοκές όπως η πνευμονία. Τα άτομα που δεν επηρεάστηκαν από τον ιό πιστεύεται ότι διέθεταν προστατευτικά αντισώματα έναντι άλλων στενά συνδεδεμένων στελεχών της γρίπης. Η ταχεία ανάπτυξη εμβολίου κατά του ιού H2N2 και η διαθεσιμότητα αντιβιοτικών για τη θεραπεία δευτερογενών λοιμώξεων περιόρισε την εξάπλωση και τη θνησιμότητα της πανδημίας. Αφήνοντας όμως πίσω της πολλούς νεκρούς.

Πηγές: <https://www.history.com/topics/middle-ages/pandemics-timeline>
<https://www.britannica.com/event/Asian-flu-of-1957>

**SNIFFLS, SNEEZES,
STUFFY NOSE**

Common Symptoms of
ASIAN FLU
and **COLDS**

**Use Mistol Mist Nasal Spray
For Quick, Comforting Help**

It's wise to call your doctor at the first warning symptom of this epidemic misery. But there's one thing you can do to make yourself more comfortable when sniffles, sneezes and stuffy nose strike. Use Mistol Mist, the modern nasal spray and you'll breathe easier quickly!

It contains Neo-Synephrine*, no oil. Safe for children, too. Mistol Mist eases misery same way the doctor does when he sprays your nose. To soothe sore throat, check cough, get Mistol Cough Syrup.

*Reg. Trademark of Winthrop-Stearns, Inc.

**Get Each Member of Your Family
a Bottle of Mistol Mist**

ST 1011 PD -DISP -DEC 1 9 1957

**Mistol
MIST**
NASAL SPRAY
A Plough Product

Ηταν τέλος της δεκαετίας του 1950 (1957 ή 1958), στο παλιό καφενείο του πατέρα μου Χρ. Μυρίδη, έπιναν κρασί παρέα οι: Θέμης Αμανατίδης, Γεώργ. Κ. Σαμπανίδης, Βασ. Κ. Τιγκλιανίδης, Ιωάν. Γυλοπίδης και Γεώργ. Π. Σαμπανίδης. Κάποια στιγμή ο Θέμης (μέγας πλακατζής), προσφέρθηκε να τους φέρει από το σπίτι του που ήταν δίπλα στο καφενείο, μεζέ από τσιροπούλια με καυτερές πιπεριές. Έφερε τον μεζέ και αφού ήπιαν αρκετά κατρούτσια κρασί, τούς έσκασε το μυστικό ότι τα τσιροπούλια ήταν χελιδόνια. Τότε καταλαβαίνετε τι επακολούθησε.

Αφού πέρασαν αρκετές ημέρες ο μπαρμπαγιώργης ο Σαμπανίδης, έφερε ένα πιάτο με μεζέ περιστέρια τηγανιτά με σάλτσα και καυτερές πιπεριές και η παρέα κάθισε να απολαύσει τον μεζέ με άφθονο κρασί. Όταν τελείωσαν, ο μπαρμπαγιώργης ρώτησε τον Θέμη αν του άρεσε ο μεζές. Ο Θέμης του είπε ότι ήταν πάρα πολύ καλός και νοστιμότατος, και τότε ο μπαρμπαγιώργης του αποκάλυψε ότι δεν ήταν περιστέρια αλλά κορατζίνια. Ο Θέμης έτρεχε και δεν έφτανε. Η υπόλοιπη παρέα, βέβαια, ήξερε ότι ήταν περιστέρια και έδειξε ψυχραιμία, αλλά ο πλακατζής Θέμης που δεν ήξερε, το φύσαγε και δεν κρύωνε.

Γιώργος Μυρίδης

Ο σπουργίτης κοκκοφάγο και οπωροφάγο πουλί, προκαλεί ζημιές σε κήπους και αγρούς. Αλλά προκαλεί και μεγάλη φθορά στα έντομα, γι' αυτό από άλλους χαρακτηρίζεται επιβλαβές και από άλλους ωφέλιμο. Κλασικό παρέμεινε το παρακάτω ανέκδοτο. Ο Φρειδερίκος ο Μέγας εξορ-

γισμένος από τις ζημιές που προκαλούσαν τα στρουθία στα οπωροφόρα δέντρα, τα επικήρυξε και καθόρισε τιμή 2 λεπτά για το κάθε κεφάλι που θα του έφερναν. Το αποτέλεσμα ήταν να κατακλυσθούν τα οπωροφόρα από κάμπιες και έντομα. Έτσι αναγκάστηκε να εισαγάγει εκ νέου τα στρουθία τα οποία είχαν σχεδόν εξαφανιστεί παντελώς από την χώρα του.

Θ.Π.

Η Βρύση του Καρβέλη

– Ποίος να ήταν ο παλιός γέροντας Πριονάς που έμενε στου «Καρβέλη» τη βρύση, στο βουνό, στη Λουσινα; Όπως δείχνει και η κλίση του ονόματος του Καρβέλη πρέπει να ήταν ο κτήτορας της γύρω με τη βρύση περιοχής. Γούρνιαζε το νερό της φλέβας αυτής και πότιζε το χωράφι του. Και είναι βέβαια πολύ χωνευτικό το νερό της πηγούλας αυτής που μας την χάλασε η δασική υπηρεσία, μαζί

με άλλες βρύσες του βουνού (τα Καμάρια, την Γιαννιτσέικη, του Λαδά, την Τσικου-νιδόβρυση και κάποιες άλλες), γι' αυτό και είπαν πως πίνοντας και τρώγοντας, μπορείς να φας ένα καρβέλι ψωμί. Υπάρχει και το χωριό Καρβέλι, στην Αλαγονία που υπαγόταν παλιά στον Μυστρά και είχαμε κι εμείς σχετικές επαφές. Είχε εποικιστεί από την οικογένεια Καρβέλη. Στην περιοχή της βρύσης είχε και η οικογένειά μας χτήματα που τα είχε πάρει σαν αποζημίωση για τη συμμετοχή της στο 1821 και οι Αντωνακίοι που είναι Νικολαίοι (Νικολόπουλοι), από τον γέρο κλέφτη της Λογκάστρας Αντώνη Νικολόπουλο. Η περιοχή αυτή λέγεται στα «Νικολακείκα». Στου Καρβέλη τη βρύση παραθέριζαν παλιότερα άρρωστοι από φυματίωση, από την Αθήνα και αλλού. Έχει ωραίο κλίμα, προσπλιακό και το ιαματικό νερό της βρύσης που πρέπει να αξιοποιηθεί και να διαδοθεί, έκανε θαύματα θεραπευτικά. Θυμούνται ακόμη τον γέροντα Καρβέλη που γούρνιαζε το νερό της πηγής αυτής και πότιζε το χωράφι του.

Δ. ΚΑΛΛΙΑΝΗΣ

(από τον Βορειοδημότη τ. 43, Ιούλιος '83)

Ιστορικά της Βορδόνιας

Του Χρήστου Κάντζια

– Απ' ό,τι γνωρίζω εκ διαφόρων παραδόσεων η Βορδόνια ή τα Βορδόνια είναι πολύ παλιό χωριό. Όταν ο Μωάμεθ ο κατακτητής εισέβαλε εις την Λακεδαίμονα, βρήκε αντίσταση σθεναρή στο Καστρί από τον Πρινοκοκκά. Λέγεται ότι οι άρχοντες

της Βορδόνιας ετράπησαν εις φυγήν. Λέγοντας κάποτε του μακαρίτη εξαδέλφου μου Παρασκευά Χ. Κάντζια (ήταν τότε πρόεδρος του χωριού) πως οι πρόγονοί μας ήσαν δειλοί, μου απάντησε με αυστηρότητα. «Είχαν το μυαλό τους, ρε, αφού δεν μπόρεσε να τους σταματήσει ολόκληρη Ελλάδα, θα τους σταμάταγαν δέκα Βορδονιάτες»;

(από τον Βορειοδημότη φύλλο 38 10 Μαρτίου 1982)

Συμπλοκή δια μίαν όρνιθα

Σιδηρουργός τις κατοικών ενταύθα, απώλεσε μίαν όρνιθα. Την επαύριον της κλοπής την εξήτει από τον γείτονά του φρονών ότι υπ' αυτού εγένετο η κλοπή. Μετά φιλονεικίαν ολίγων λεπτών τιμωρούσε τον δήθεν κλέπτην, ο μεν πατήρ δι' ενός τραύματος επί της κεφαλής, ο δε υιός του σιδηρουργού δια θανασίμου πληγής επί του τραχήλου. Η συμπλοκή έλαβε χώραν εν τη κάτω πλατεία, οι δε δράστες δεν συνελήφθησαν.

Από την εφημερίδα της Σπάρτης «ΗΩΣ» 5/2/1882 αριθ. 198

(Είναι γεγονός πως υπήρχαν κλεφτοκοτάδες. Ακόμα και τα μικρά παιδιά έκλεβαν ό,τι μπορούσαν. Ένας μικρούλης λοιπόν πεινασμένος πήγε στο κοτέτσι του γείτονα, και έπιασε ένα φρέσκο αυγό. Προσπαθούσε να βγάλει το χέρι του από το κοτετσόσυρμα αλλά δεν μπορούσε και άρχισε να κλαίει. Ηρθε ένας συνομήλικός του και τον έβγαλε από τη δύσκολη θέση. Του λέει:

– Πάκα ή γόσο; (δηλ. έχεις το χέρι σου πλάκα ή γρόνθο).

– Γόσο (γρόνθο) απάντησε ο μικρός.

– Άσε γόσο, κάνε πάκα (άσε τον γρόνθο και κάνε πλάκα). Ο μικρός για να ισιώσει το χέρι του και να απεγκλωβιστεί, άφησε το αυγό και έφυγε άπρακτος).

Θ.Π.

Μια σειρά κειμένων που προσπαθεί να προσεγγίσει λεξιλογικά τοπωνύμια αλλά και λέξεις που χρησιμοποιούμε στον καθημερινό μας λόγο. Ως πηγές έχουν χρησιμοποιηθεί κυρίως: Τα λεξικά της κοινής νεοελληνικής του Μπαμπινιώτη και του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη. Το ετυμολογικό λεξικό του Ν. Ανδριώτη, το λεξικό των Liddell-Scott Α. Κωνσταντινίδη, αλλά και δημοσιεύσεις του Δ. Καλλιάνη στον παλιό ΒΟΡΕΙΟΔΗΜΟΤΗ. Ευπρόσδεκτη και επιθυμητή κάθε κριτική, διόρθωση ή επισήμανση.

Στο προηγούμενο τεύχος ο αγαπτός «Καστανιώτης», αναρωτήθηκε για τις λέξεις σκλιμός, μολαϊμης και σουγέλο. Για το σουγέλο που είναι τουρκική λέξη σύνθετη (σου και γιολ, δρόμος και νερό, ευελπιστώ να γράψω περισσότερα σε άλλο τεύχος).

Σκλιμός: Είναι ο λείμαξ (δηλ. ο γυμνοσάλιαγκας) που ονομάζεται γυμνοσκλιμέος και γαιδουροσκλιμέος στη Μάνη, σκλιμός στη Λακωνία και τη Μεσσηνία. Στα Ν.Ε. λεξικά, δεν καταγράφεται ο σκλιμός. Υπάρχει όμως αναφορά στη Μηχανική του Αριστοτέλους στον ΙΙ τόμο. «...το πηδάλιον προσέζευκται... και ώσπερ σκλιμός τη κώπη...». Ο σκλιμός (σκαλμός, σκαρμός) ήταν ένας κυλινδρικός πασσαλίσκος στην κουपाσιή της βάρκας, όπου έδεναν οι Έλληνες το κουπί με θηλιές. Αναφέρεται σε αρχαίους Έλληνες συγγραφείς, όπως στον Όμηρο, στον Αισχύλο, στον Αριστοτέλη. Ο Φώτιος γράφει πως σκαλμοί είναι τα ξύλα με τα οποία δένονται τα κουπιά προς ειρεσίαν (κωπηλασία). Ο Χόφμαν γράφει επίσης πως είναι ο πάσσαλος στον οποίο προσαρμόζονταν το κουπί. Ο Μουσουρός γράφει πως είναι ο πάσσαλος γύρω από τον οποίο δεσμεύουν τα κουπιά. Αν συγκρίνουμε την περιγραφή του σκαλμού με του γυμνοσάλιαγκα κατανοούμε την παρομοίωση του Αριστοτέλη, γιατί η περιγραφή είναι ίδια. Δηλ. α) ο σκαλμός είναι **κυλινδρικός πάσσαλος** από ξύλο ή μέταλλο που προσαρμόζεται κατακόρυφα στην κουπασιή κ.λπ. και β) ο λείμαξ έχει σώμα μετρίου μεγέθους **επίμικτες** σχεδόν κυλινδρικό. Υπάρχει ο λείμαξ ο κωπηπαίος και ο αγροδίαιτος. Συχνά

εμφανίζονται πυκνότετοι και προκαλούν ανεπανόρθωτες καταστροφές σε όλα τα είδη φυτών. Την καταπληκτική εξάπλωσή τους ευνοεί ο ήπιος χειμώνας και η υγρή άνοιξη. Όταν ο χειμώνας είναι δριμύς διεισδύουν στη γη, εξέρχονται Απρίλιο και Μάιο και κατατρώγουν ταχύτατα χλόη και καρπούς προξενώντας μεγάλες καταστροφές. Πολλές φορές ακούστηκε το απελπισμένο παράπονο για τα κηπευτικά «μού τα έφαγε ο σκλιμός». Ας θυμηθούμε πως αρκετά εργαλεία τεχνιτών ονοματίστηκαν έτσι από το ζωικό βασίλειο (κοχλίας, παπαγάλος, κάβουρας, πεταλούδα κ.ά.).

Ο Ταϋγетος, ο ταϋς και ο νταής Αναζητώντας την ετυμολογία της λέξης Ταϋγетος, του αρσενικού βουνού που δεσπόζει στους Βόρειους Δήμους, ανακάλυψα το επίθετο ταϋς που σημαίνει μέγας, πολύς. Είναι γνωστή η φράση «μας κάνει το μεγάλο», θα μπορούσαμε να πούμε «μας κάνει τον ταϋ» δηλ. παριστάνει κάτι που δεν είναι. Είναι πολύ πιθανόν η αιτιατική τον ταϋν να μετεξελίχθηκε στον νταή. Δηλ. μας κάνει τον μεγάλο, κάνει τον ταϋν, τον νταή. Σύμφωνα με τα νεοελληνικά λεξικά ο νταής είναι λέξη τουρκική που σημαίνει τον προκλητικό και επιδεικτικό ψευτοπαλικαρά. Στη Σερβία τον 19ο αι. νταήδες λέγονταν οι ατίθασοι γενίτσαροι. Νταήδες είναι τάξη της πολιτικοθηροσκευτικής αίρεσης των Ασασιώνων στην Περσία τον 9 μ.Χ αι. Νταπλίκι (τουρκ. δαπλίκ) είναι επίδειξη ανύπαρκτης γενναιότητας, κομπορημοσύνη. Η λέξη θησαυρίζεται από τον Ησύχιο με τις εξής μορφές: ταϋς= μέγας πολύς, ταϋσας= μεγαλύνας,

πλεονάσας και ταϋγέταις πύλαις= μεγάλας πύλαις. Επίσης τῆσιος-ταϋσιον =απατηλός, μάταιος, άσκοπος Στη γ ραψωδία της Οδύσσειας στιχ. 316, τῆσιον οδός= μάταιος δρόμος.

Ο Χόφμαν το συνδυάζει με το αρχαίο ινδικό tauti, taviti που σημαίνει είναι ισχυρός, έχει αξία, είναι ρωμαλέος. Επίσης βρίσκει την ίδια ρίζα σε αρχαία γερμανικά και νεογερμανικά, σε γοθικά και σε αρχαία εκκλησιαστικά σλαβικά.

Τράστο και **τράστος** είναι το τάγιτρο, ο μικρός σάκος στον οποίο τοποθετείται η ταγή των ζώων, αλλιώς ταγάρι. Με αναγραμματισμό το τάγιτρο έγινε τάιστρο, τράιστο τράισιτο, τράστο. Προέρχεται από το ρήμα ταγίζω, ταϊζω= δίδω ταγίν, σιτίζω, τρέφω, σιτίζω βρέφος ή άνθρωπο που αδυνατεί να φάει μόνος του ή παραθέτω τροφή σε ζώα. Τάγιμα είναι η σίτιση η τροφοδοσία. Το τράστο συνήθως το ύφαιναν στον αργαλειό με μαλλί από αιγοπρόβατα ή από σπάρτα. Στο χωριό υπάρχει η έκφραση «εσύ δε χωράς, ούτε στο σακί ούτε στο τράστο» και λέγεται σε δύσκολο άνθρωπο που δεν ευχαριστείται και δε συμφωνεί με τίποτα.

Μολαϊμης είναι ένας χαρακτηρισμός που αποδίδεται σε ήρεμο και πράο χαρακτήρα. Είναι προφανής η λατινογενής προέλευση της λέξης. Στο λατινικό λεξικό έχει το ρήμα mollis (=μαλάσσω, απαλύνω, καταπραΰνω) και παράγωγα επίθετα με αντίστοιχες σημασίες, μαλθακός, νωθρός, ήπιος, άνανδρος. Στο λεξικό της γαλλικής γλώσσας έχει επίθετα και επιρρήματα από την ίδια ρίζα

(molasse, mollement, mollet) που σημαίνουν μαλθακός, ράθυμος απαλός. Το ίδιο ισχύει και για το λεξικό της αγγλικής γλώσσας molient= μαλακτικός mollity= μαλάσσω, molification= μαλάκωμα.

Στρέμμα είναι μονάδα μέτρησης έκτασης γης. Κατά τον Κοραή είναι μέτρο γεωργήσιμης γης που μπορούν να αροτριάσουν δύο βόδια στο διάστημα μιας μέρας. Από τον Ρωμαίο Λεγόταν αυτή η έκταση Jugerum από τον ζυγόζευγάρι. Και σήμερα στο χωριό το όργωμα της γης το λένε ζευγάρι και ας μη γίνεται με ζεύγος βοδιών αλλά με μηχανικά μέσα. Τα βόδια οργώνοντας διέσχιζαν το χωράφι από τη μια άκρη και όταν έφταναν στην άλλη άκρη έπαιρναν στροφή και συνέχιζαν. Από τη στροφή προέκυψε η ονομασία στρέμμα. Η κίνηση αυτή ονομάστηκε βου-στροφιδόν και χρησιμοποιήθηκε στην πρώτη γραφή. Έγραφαν δηλαδή από τα αριστερά στα δεξιά και συνέχιζαν στον επόμενο στίχο από τα δεξιά στα αριστερά κ.ο.κ. Τα βόδια ήταν πάντα χρήσιμα για τον άνθρωπο γιατί τον έτρεφαν (κρέας, γαλακτοκομικά προϊόντα) και οργωναν τη γη. Στην Παλαιά Διαθήκη οι παχιές αγελάδες συμβόλιζαν την ευφορία και οι ισχνές την ένδεια, τη φτώχεια. Για το αγαθό βόδι η γιαγιά μας έλεγε: «παιδί μου τα παλιά τα χρόνια που οι άνθρωποι ήταν αθώοι, ο Θεός ήταν κοντά και τον έγλειφε το βόδι. Τώρα πλιά είναι πολύ μακριά». Ας θυμηθούμε πως από τον ταύρο προήλθε το ρήμα τραβώ, επειδή στην αρχαία εποχή έσυραν με ταύρους μεγάλα βάρη (τραβούσαν, ταυρούσαν).

Θεοδώρα Πελεκάνου-Δαρειώτη

Τα παιδιά μας γιορτάζουν το νέο χρόνο.

Φωτο: Ε.Β.

Από την αποχαιρετιστήρια συγκέντρωση των κυνηγών στο Καρβουνόρεμα λόγω τέλους κυνηγετικής περιόδου και με νεολαία

Φωτο: Μαρία Μπελέση

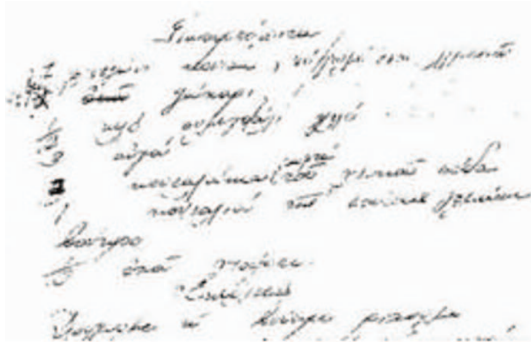
*...και σκουρκοφωλιά,
όταν η αρχιτεκτονική
της φύσης
μας ξεπερνά!*

Φωτο: Β.Κ.

Συνταγές

Σε ένα παλιό σπαρτιάτικο τετράδιο γλυκισμάτων

Από τις σελίδες του παλιού σπαρτιάτικου τετράδιου γλυκισμάτων αντιγράψαμε και δημοσιεύουμε τις συνταγές της ανώνυμης παλιάς Σπαρτιάτισσας όπως ακριβώς είναι καταχωρισμένες: Με την ορθογραφία της, με τα μέτρα και σταθμά που υπολόγιζε τα υλικά της, με τις λεπτομέρειες της κατασκευής-εκτέλεσης. Καλή όρεξη.

Γιαουρτόπιτα

Υλικά

1 φλιτζάνι κονιάκ
τον ζωμό ενός λεμονιού
2 1/2 ποτήρια ζάχαρη
1/2 κιλό σιμιγδάλι ψιλό
3 αυγά
3 κουταλάκια του γλυκού κοφτά σόδα
μία γεμάτη κουταλιά της σούπας βούτυρο.

1/2 οκά γιαούρτι

Εκτέλεση

Δουλεύουμε το βούτυρο, ρίχνουμε τη ζάχαρη, τα αυγά, το κονιάκ, τη σόδα και τέλος το γιαούρτι.

Δια το σιρόπι 1 ποτήρι νερό και μισή οκά ζάχαρη (δύο ποτήρια).

Όταν το σιροπάρουμε ή το σιρόπι πρέπει να είναι κρύο ή το γλυκισμα.

Γιαουρτόπιτα

Υλικά

1/2 κιλό γιαούρτι
1/2 κιλό σιμιγδάλι
1/2 κιλό ζάχαρη (2 1/2 ποτήρια)

5 αυγά

ένα μικρό Βιτάμ και μια κουταλιά φυτίνη

κονιάκ 1/2 κρασοπέτηρο

1 κουταλάκι του γλυκού σόδα λεμόνι

Δια το σιρόπι 2 1/2 ποτήρια ζάχαρη και 1 νερό

Καθρέφτη, καθρεφτάκι μου

Φυσικές συνταγές για το αδυνάτισμα από το τετράδιο της Παριζιάνας γιαγιάς

Το να αδυνατίζει κανείς δεν είναι εύκολο πράγμα.

Όλοι αυτοί που το δοκίμασαν ξέρουν πολύ καλά! Κατά τη γνώμη μας εκτός από τη δίαιτα, τη γυμναστική και το μασάζ, σας προτείνουμε βοτανοθεραπεία με ροφήματα και μπάνια από διάφορα φυτά. Παράδειγμα τα φύκια που είναι πολύ πλούσια σε ιώδιο και διαλύουν το λίπος. Έχει αποδειχτεί ότι η βοτανοθεραπεία που διαρκεί αρκετό καιρό, διώχνει σιγά-σιγά τα περιττά κιλά. Οπωσδήποτε όμως χρειάζεται να αποφεύγετε τα λίπη και τα γλυκά.

Δραστική συνταγή

Κάνετε κατάπλασμα με φύκια στα σημεία που βρίσκεται το λίπος και επίσης πίνετε ρόφημα δύο φορές την ημέρα.

Κάνετε αφέψημα από σπόρους μάραθου (δύο πρέζες για κάθε φλιτζάνι). Με το ίδιο αφέψημα κάνετε μπάνιο και στα πόδια. Αυτή η συνταγή είναι ειδική για το ψυχολογικό πάθος.

Ένα κοκτέιλ αδυνατίσματος 300 γραμμ. χυμό από καρώτα 300 γραμμ. χυμό από μήλα 300 γραμμ. χυμό από σέλινο Πρέπει να πίνετε 3 ποτήρια την ημέρα.

Κήπος και βεράντα

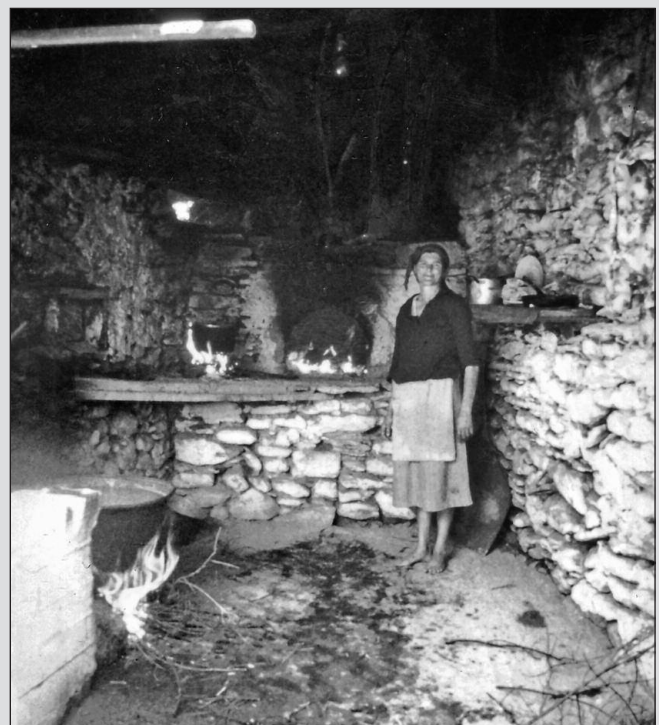
Φρέζες

Είναι οι βολβοί της άνοιξης που υπήρχαν σε κάθε κήπο, με ταξιανθίες στο χρώμα του μεταξιού και λεπτεπίλεπτο άρωμα. Αυτές οι παλιές φρέζες έχουν σχεδόν εκλείψει και έχουν αντικατασταθεί από ποικιλίες πολύ ανθεκτικές και σε πανδαισία χρωμάτων. Φυτεύονται σε γλάστρες ή κατευθείαν στο χώμα από τις αρχές Σεπτεμβρίου έως το τέλος του χρόνου και ανθίζουν από το τέλος Φλεβάρη έως τον Απρίλη. Τα λουλούδια τους έχουν έντονο άρωμα και μπορούν να διατηρηθούν σε βάζο με νερό για μεγάλο χρονικό διάστημα. Όταν μαραθούν τα λουλούδια και τα φύλλα, τις κόβουμε χαμηλά στο χώμα χωρίς να

τις βγάλουμε από το έδαφος και έτσι θα πολλαπλασιαστούν και θα φυτρώσουν ξανά το επόμενο Φθινόπωρο. Μπορούν να φυτευτούν μαζί και με άλλους βολβούς φθινοπωρινούς ή ανοιξιάτικους, σε μία γλάστρα, ώστε να έχουμε λουλούδια και άνθη όλο τον χρόνο.

Αναμνήσεις

Η Παναγιώτα Βασιλείου στον φούρνο

Σήμερα μωρέ παιδιά
Σήμερα Χριστός Ανέστη κι αύριο αληθώς Ανέστη.
Σήμερα Χριστός Ανέστη και στους ουρανούς ευρέθη.
Σήμερα μωρέ παιδιά, σφάζουν αρνιά και σουβλίζουνε αρνιά.
Σήμερα μωρέ παιδιά, σήμερα και οι παπάδες έχουνε χαρές μεγάλες.
Σήμερα μωρέ παιδιά, σήμερα τα παλικάρια κάνουνε σαν τα λιοντάρια.
Σήμερα και τα κορίτσια, στέκονται σαν κυπαρίσσια.
Σήμερα μωρέ παιδιά, σήμερα και οι γυναίκες είναι λαμπροφορεμένες.

*Τραγούδι Λαμπριάτικο της γιαγιάς Κατερίνης, που διασώθηκε από την
Ελπινίκη Παρασκευοπούλου.*

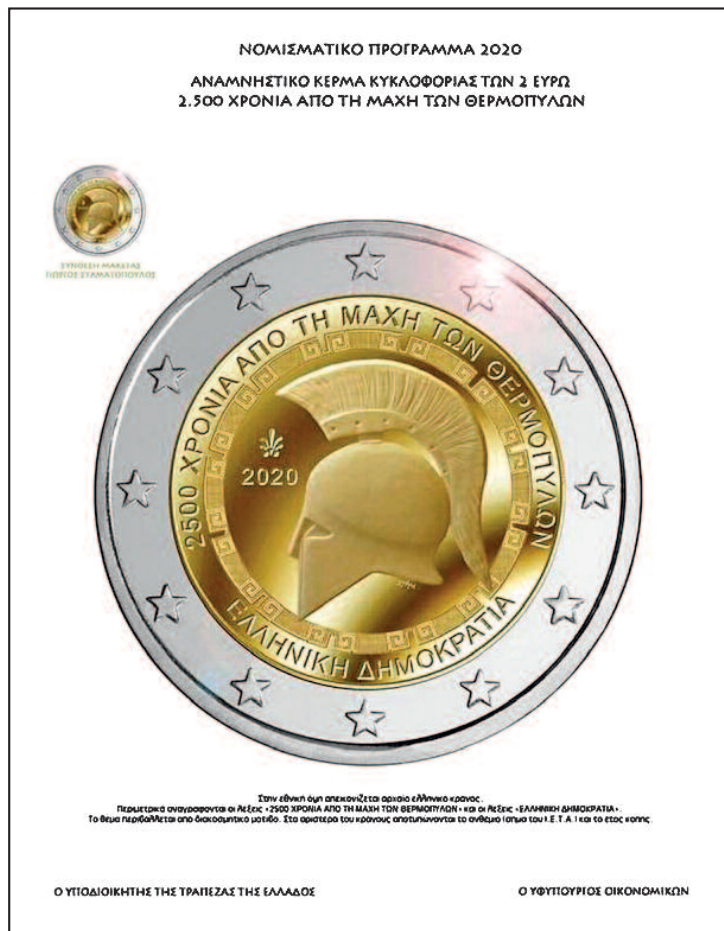
Τρία καλά 'ναι στο ντουινιά
και στον απάνου κόσμο,
η νιότη και η λεβεντιά
και το καλό κορίτσι.
Ορέ τ' ακούτ' σεις οι ανύπαντρες
και σεις καλοί λεβέντες.

Όσο βαρούν τα σίδερα αμάν, αμάν,
βαρούν τα μαύρα ρούχα,
όπου τα φόρεσα κι εγώ αμάν, αμάν
για μιαν αγάπη που 'χα.

Άντε βρε, τώρα τις Αποκριές
τώρα θα 'ρθουν μαθές
να παντρεύονται οι γριές
και να μένουνε οι νιες.
Όσες γριές τ' ακούσανε
όλες εππλαλούσανε.
Μια γριά μπαμπούγρια
δε μπορεί να πάει κοντά
και φωνάζει από μακριά.
-Φέρτε μου κι εμένα δυο
ένα γέρο κι ένα νιο,
να 'χω γέρο στη δουλειά
και το νιο στην αγκαλιά.

Από τη συλλογή Γ. Αρφάνη

Ο κοροναϊός βλάπτει σοβαρά και τη Σπάρτη

θος-Αθήνα-Θήβα) και η δημιουργία της αδελφότητας με τις άμεσες αποικίες (Σπάρτη-Τάρας- Ηράκλεια-Θήρα). Επιπλέον, η δημιουργία του Δωρικού Πολιτιστικού Δικτύου που είχε ως μητρόπολη τη Σπάρτη, και η δημιουργία του συνδέσμου των σπουδαιότερων πόλεων της Κλασικής Περιόδου.

Σύμφωνα με τον δήμαρχο, θα διοργανωθούν διεθνή συμπόσια, τα οποία θα ασχοληθούν, μεταξύ άλλων, με το Σύνταγμα του Λυκούργου, τη Μάχη των Θερμοπυλών, τις γυναίκες της Σπάρτης, το νόημα του Δωρικού Πολιτισμού, τον Πελοποννησιακό Πόλεμο, τη λεγόμενη «Παγίδα του Θουκυδίδη», ενώ θα υπάρχουν και οι ενότητες Σπάρ-

ήταν πλήρως μελετημένος και ο στόχος του, η προβολή της ιστορίας μας αλλά και των δυνατοτήτων της σύγχρονης Σπάρτης, έδειχνε να έχει επιτυχία.

Όμως, ο κοροναϊός ήρθε να επιβεβαιώσει τη θεωρία του Χάους. Μια μικρή πεταλούδα πέταξε στην Κίνα και η καταιγίδα έπληξε όλη την υφήλιο.

Έτσι τις μέρες που η Σπάρτη υποδεχόταν τους λαμπρούς καλεσμένους της και ο διάσημος ηθοποιός έτρεχε υψώνοντας την ολυμπιακή δάδα στο σπαρτιατικό ουρανό κραυγάζοντας την περίφημη κραυγή «**This is Sparta**» η πανδημία του κοροναϊού απλωνόταν και οι ελληνικές αρχές (συμπεριλαμβανομένου και του Δήμου Σπάρτης) είχαν ήδη

Το σχέδιο του Δήμου για τα 2500 χρόνια από τη μάχη στις Θερμοπύλες ήταν μεγάλο.

Όπως σχετικά είχε αναφέρει ο δήμαρχος κ. Πέτρος Δούκας, «η Σπάρτη, οι "300", ο Λεωνίδας και η Μάχη των Θερμοπυλών είναι μοναδικά και τεράστια global brand names, για αυτό πρέπει να τα αξιοποιήσουμε, τόσο ως χρέος προς τους προγόνους μας όσο και για τη προβολή της χώρας μας».

Όσον αφορά στο οργανωτικό κομμάτι, ο Δήμος Σπάρτης είχε σχεδιάσει φεστιβάλ, εκδηλώσεις

και διαγωνισμούς ποίησης, χορού, μουσικής, γυμναστικής, πολεμικών τεχνών, σπαρτιατικής κουζίνας και παιδικού θεάτρου. Επίσης, και μικρή Απέλλα, όπου στην πλατεία της Σπάρτης θα συζητούσαν με τους υψηλούς καλεσμένους διάφορα θέματα φιλοσοφίας, ιστορίας, κοσμολογίας, ιατρικής, θεάτρου, τεχνών, ποίησης, γεωπολιτικής, κ.ά.

Ακόμη, σχεδιάζονταν γεωπολιτικές εκδηλώσεις, η δημιουργία του δικτύου των πέντε μεγάλων αρχαίων ελληνικών πόλεων, (Σπάρτη-Άργος-Κόριν-

τη και Ιαπωνία, Σπάρτη και Αίγυπτος, Σπάρτη και Ισραήλ.

Οι προσκεκλημένοι για τη γιορτή αυτή ήταν πολλοί και διάσημοι. Ανάμεσά τους ο σκωτσέζος ηθοποιός Τζέραρντ Μπάτλερ, που έγινε γνωστός από την ταινία «300» όπου πρωταγωνιστούσε και πέρασε το μήνυμα «**This is Sparta**» σε όλο τον πλανήτη.

Μαζί του και ο Πρόεδρος της Hollywood Gang Productions, Gianni Nunnari παραγωγός και των «300».

Ο Μπάτλερ θα λάμβανε μέρος και στη Λαμπαδδρομία της Ολυμπιακής Φλόγας μαζί με τον συνάδελφό του ηθοποιό Billy Zane με καταγωγή από τη Σπάρτη που τον γνωρίσαμε μέσα από την ταινία «Τιτανικός».

Ο προγραμματισμός, λοιπόν,

παροτρύνει τους κατοίκους να αποφεύγουν τις πολυπληθείς συγκεντρώσεις.

Ας δούμε πώς περιγράφει την εκδήλωση η εφημερίδα «Καθημερινή»:

«Η λαμπαδδρομία σταμάτησε στη Σπάρτη

Η περίφημη κραυγή «*This is Sparta*» του διάσημου ηθοποιού Τζέραρντ Μπάτλερ, σήμανε και το απρόσμενο τέλος της ολυμπιακής λαμπαδδρομίας επί ελληνικού εδάφους!

Η παρουσία του Σκωτσέζου ηθοποιού, που ενσάρκωσε τον Λεωνίδα στην ταινία «300», στην ειδική τελετή υποδοχής της ολυμπιακής φλόγας στη Σπάρτη, προκάλεσε φρενιτιδα ενθουσιασμού στους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής που συγκεντρώθηκαν κατά

εκατοντάδες για τον δουν από κοντά, σε σημείο που να θορυβήσει την Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή λόγω του κορωνοϊού και να την υποχρεώσει, κατόπιν συνεννόησης με τη ΔΟΕ και το υπουργείο Υγείας, να ματαιώσει το υπόλοιπο πρόγραμμα της λαμπαδηδρομίας επί ελληνικού εδάφους.

Είναι η πρώτη φορά μετά την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων το 1896 που δεν ολοκληρώνεται η διαδρομή της ολυμπιακής φλόγας από το στάδιο της Αρχαίας Ολυμπίας, όπου γίνεται η τελετή της αφής της, μέχρι το Παναθηναϊκό Στάδιο όπου κατά κανόνα γίνεται η τελετή παράδοσής της στους διοργανωτές των Αγώνων».

Δυστυχώς η πανδημία εκτός από τη ματαίωση του υπολοίπου προγράμματος της λαμπαδηδρο-

μίας επί ελληνικού εδάφους θα έχει επιπτώσεις και στο πρόγραμμα των εορταστικών εκδηλώσεων για την επέτειο των 2500 χρόνων από τη μάχη των Θερμοπυλών και τη Ναυμαχία της Σαλαμίνας.

Αν η πανδημία δεν ελεγχθεί εγκαίρως, κάτι που προς το παρόν φαίνεται δύσκολο, τότε είναι πιθανόν οι προγραμματισμένες εκδηλώσεις που θα πρόβλεπαν, εκτός από την Ιστορία, και τη σύγχρονη Σπάρτη να ματαιωθούν και να χαθεί μια ευκαιρία που πριν λίγους μήνες έδειχνε ως «μάννα εξ ουρανού».

Ας ελπίσουμε πως κάτι τέτοιο θα αποφευχθεί και πως η Σπάρτη θα εκμεταλλευτεί αυτή την ευκαιρία.

Δ. Πελεκάνος

«ΛΑΚΩΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ 2020» 23 ΧΡΟΝΙΑ

ΤΑ ΚΑΣΤΡΑ ΤΗΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Το Λακωνικό Ημερολόγιο του 2020 είναι αφιερωμένο στα Κάστρα της Λακωνίας, τα οποία, είτε μεμονωμένα και ερειπωμένα, είτε αναστηλωμένα και συντηρημένα, διατηρούν ζωντανές τις μνήμες του παρελθόντος, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό τούτου του τόπου και αποτελούν μνημεία πολύτιμα της κληρονομιάς μας. Οι αγαπτοί φίλοι και συνεργάτες από τον χώρο της αρχαιολογίας μάς πρόσφεραν κείμενα μεστά και τεκμηριωμένα, που τα αναδεικνύουν. Κείμενα για τα κάστρα του Μυστρά, της Μονεμβάσιας, του Γερακίου, της Σελινούντας, των Βατικών, της Ζαραφώνας, της Βελεμίνας, του Τηγανιού, του Πασσαβά, της Κελεφάς, του Αχιλλείου, της Άνω Πούλας, της Καστανίας.

Τα Κάστρα μας δεν πέρασαν απαρατήρητα στο πέρασμα των αιώνων. Πολλοί τα απεικόνισαν, Έλληνες και ξένοι περιηγητές, με φαντασία στην αρχή, με περηφάνια ύστερα και, τέλος, με ρομαντισμό, όταν πια η χρησιμότητά τους πλησίαζε στο τέλος της. Πολλές από αυτές τις απεικονίσεις (πάνω από 100), που αποτελούν μέρος της πλούσιας συλλογής του Αντώνη Τάντουλου, καταγράφονται για πρώτη φορά στο Ημερολόγιό μας.

Στο δεύτερο μέρος του Ημερολογίου, που αναφέρεται στους μύθους, προσφέρουμε δύο αξιόλογα κείμενα: Το ένα επικεντρώνεται στον μύθο και τη μορφή της Ωραιάς Ελένης στην αρχαία ελληνική γραμματεία, με όλη τη γοητεία και τις αντιφάσεις της. Το άλλο είναι οι μύθοι και οι παραδόσεις των γενών στη Μάνη.

Εκδόσεις «ΙΔΙΟΜΟΡΦΗ»
Ορέστη 7, 23100 Σπάρτη,
τηλ. 27310-82203,
e-mail: idiomorf@otenet.gr

Επειδή, πολλά κοινωνικά θέματα, αλλά και άλλες εκδηλώσεις, μάς διαφεύγουν ή δεν τα μαθαίνουμε έγκαιρα, παρακαλούμε τους αναγνώστες μας και μέλη μας, να μας ενημερώνουν για τα συμβαίνοντα, είτε μέσω των ανταποκριτών μας, είτε, απευθείας, σε μας τους ίδιους.

ΑΦΙΞΕΙΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ

Από Αυστραλία: το περασμένο Καλοκαίρι επισκέφτηκαν το χωριό μας η κόρη της Κικής Λάζαρη Λίνα με τον σύζυγό της, τα παιδιά της και τα εγγόνια της.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

• Η Νικολέτα Παπαδοπούλου και ο Γιώργος Παπαδόπουλος του Ιωάννη απέκτησαν στις 04/02/2020 το δεύτερο παιδί τους, ένα αγοράκι.

Ευχάμαστε στους γονείς να τους ζήσει το νεογέννητο και να είναι καλότυχο και ευτυχισμένο στη ζωή του.

ΠΕΝΘΗ

• Ο Ευθύμιος Νικητάκης του Δημητρίου πέθανε στις 26/12/2019 στη Σπάρτη σε ηλικία 60 ετών.

• Ο Νίκος Λιναρδάκης του Κωνσταντίνου πέθανε στις 27/12/2019 στους Θρακομακεδόνες Αττικής σε ηλικία 92 ετών.

• Ο Ιωάννης Βαρναβέλιας του Νικολάου πέθανε στις 10/01/2020 στη Σπάρτη και κηδεύτηκε στην Αλευρού σε ηλικία 78 ετών.

• Ο Γεώργιος Γιαννούλης του Δημητρίου πέθανε στις 12/01/2020 στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο Καστρί σε ηλικία 60 ετών.

• Ο Βασίλης Αλαφόγιαννης του Χαράλαμπους πέθανε στις 15/01/2020 στο Καστρί σε ηλικία 88 ετών

• Η Δέσποινα Γεωργίου Κουλουμπρίδου το γένος Δημητριάδου πέθανε στις 03/02/2020 στο Περιστερί Αττικής σε ηλικία 92 ετών.

• Ο Νικόλαος Γιαννόπουλος του Ιωάννου πέθανε στις 10/02/2020 στη Μαγούλα Σπάρτης σε ηλικία 81 ετών.

• Ο Δημήτριος Γκλέκας του Χρήστου πέθανε στις 16/02/2020 στη Σπάρτη και κηδεύτηκε στην Πελλάνα σε ηλικία 91 ετών.

• Η Μαρία Δρίτσα του Παναγιώτη πέθανε στις 29/02/2020 στο Καστρί σε ηλικία 56 ετών.

• Ο Δημήτριος Βλαχάκης του Χρήστου πέθανε στις 05/03/2020 στη Σπάρτη σε ηλικία 60 ετών.

Συλλυπούμαστε τους οικείους και τους ευχόμαστε την από Θεό παρηγοριά.

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΦΙΛΗΣ ΜΟΥ ΠΟΤΟΥΛΑΣ ΛΑΤΤΑ - ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΟΥ

Στις 18-09-2019 έφυγε από τη ζωή η Ποτούλα Λάττα-Αποστολάκου.

Η φίλια είναι το πιο δύσκολο πράγμα, όταν όμως είναι αληθινή, είναι το ωραιότερο. Με την Ποτούλα, λόγω και της οικογενειακής μας σχέσης, είμαστε φίλες από μικρές και επειδή η φίλια ήταν αληθινή, κράτησε μέχρι το τέλος... Γι' αυτό στη μνήμη της θα αναφέρω ορισμένα περιστατικά, που μου διηγήθηκε η ίδια και έχουν σχέση με τον πατέρα της και μου έκαναν μεγάλη εντύπωση.

Στην Κατοχή, στο χωριό μας, όποιος δεν είχε ένα στρέμμα χωράφι να σπείρει ή λίγες ρίζες ελιές να μαζέψει το λάδι του, ήταν καταδικασμένος στην πείνα και μερικές φορές στο θάνατο, αν δεν βρισκόταν κάποιος να τον βοηθήσει.

Ο Γιώργος ο Λάττας, ο πατέρας της Ποτούλας, ήταν άνθρωπος σοβαρός, ολιγόλογος και ευγενής. Έμαθε κάποτε ότι μια οικογένεια στο χωριό ήταν σε πολύ δύσκολη θέση και υπήρχαν μικρά παιδιά που υπέφεραν από την πείνα. Αγόρασε λοιπόν μια γίδα και νύχτα, να μην τον δει κανείς, πήγε στο σπίτι της οικογένειας, άνοιξε τη μάντρα και έβαλε μέσα τη γίδα. Μέχρι τον θάνατό του, κανείς δεν έμαθε ποιός το έκανε.

Στη Νέα Λιβερά ήταν μια γυναίκα μόνη -έχασε την οικογένειά της στην καταστροφή της Σμύρνης (για αυτήν έχει γράψει λεπτομέρειες ο Γιώργος ο Μυριδής σε προηγούμενο τεύχος). Τη λέγανε Ζωή. Η Ζωή, λοιπόν, ήταν οικότροφος της οικογένειας Λάττα. Τη θυμάμαι τον χειμώνα σε μια καρέκλα, δίπλα στη σόμπα και το καλοκαίρι σ' εκείνο το ωραίο ξύλινο χαγιάτι με την ωραία ξύλινη σκάλα.

Μια μέρα η Ζωή πήγε πολύ στενοχωρημένη, γιατί η αλεπού έφαγε τις 8 κότες που είχε και ήταν η μόνη της περιουσία και η παρέα της. Την άλλη ημέρα ο Λάττας αγόρασε 8 κότες και ο ίδιος τις πήγε στο σπίτι της Ζωής στην Νέα Λιβερά.

Η Ζωή τού λέει: Κύριε Γιώργο, αυτά δεν είναι τα δικά μου και να τα πάρεις πίσω, δεν τα θέλω.

Προσπάθησε να την πείσει να τα κρατήσει, αλλά η Ζωή επέμενε.

Τα πήρε λοιπόν και τα έριξε στην αυλή του, όπου και τι δεν είχε: κότες και κοκόρια όλα τα χρώματα, είχε πάπιες, χήνες, γάλους, γαλοπούλες και τα περιποιείτο όλα μόνος του.

Είχε βαφτίσει ένα παιδί από τα βορεινά χωριά -ήταν καλός μαθητής και τον παρακολουθούσε. Όταν τελείωσε το Γυμνάσιο, ήθελε να δώσει εξετάσεις στην Παιδαγωγική Ακαδημία της Τρίπολης. Ο πατέρας του είπε: «εγώ δεν μπορώ και θα τον πάρω να με βοηθάει στα χωράφια.»

Με την επιμονή του Λάττα το παιδί έδωσε εξετάσεις, έγινε δάσκαλος και τώρα είναι συνταξιούχος Επιθεωρητής.

Αυτά και άλλα πολλά μου έλεγε η Ποτούλα για τον πατέρα της.

Άραγε υπάρχουν και τώρα τέτοιοι άνθρωποι; Μακάρι να υπάρχουν και ας μην τους ξέρουμε.

Στο καλό, Ποτούλα μου, και σ' ευχαριστώ πολύ για την αληθινή φίλια που ζήσαμε. Ήταν πολύ ΩΡΑΙΑ!

ΘΕΡΜΑ ΣΥΛΛΥΠΗΤΗΡΙΑ στην αδελφή της την Μάρθα, το «Μαρθάκι», όπως την έλεγε.

Γεωργία Κορζή - Ξενογιαννη

ΧΟΡΗΓΟΙ

DIMITRA KANTZAVELOS	70	AUD
VOULA ALIFERIS	50	AUD
ANGELA VASILAS	70	AUD
CHRISTINA KARATZAS	50	AUD
NICK ALIFERIS	50	AUD
KAITI ZAFIROS	50	AUD
STAN GERMANOS	50	AUD
GEORGE KOUTROUBIS	100	AUD
ANGELA SKIADOPOULOS	50	AUD
IRENE & GEORGE VAROUTSOS	70	AUD
GEORGE DALIOURIS	50	AUD
ZOE & NICKOS VAROUTSOS	70	AUD
ILIAS VAROUTSOS	50	AUD
OREA ELENI	50	AUD
SOFIA GENOVEZOS	50	AUD
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΣΤΟΥΛΑ	15	EYPO
ΚΡΟΜΜΥΔΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	15	EYPO
KONSTANTOPOULOS PAN	40	EYPO
ΛΑΜΠΗΣ ΚΩΝ.	15	EYPO
KOUTROUBIS TAKIS TOY VAS.	20	EYPO
ΣΚΑΦΙΔΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	50	EYPO
ΔΑΓΡΙΤΖΙΚΟΥ ΕΙΡΗΝΗ	30	EYPO
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΝΑΓ.	20	EYPO
ΚΟΝΔΥΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	20	EYPO
ΑΝΤΩΝΑΚΗ Γ. - ΦΡΟΥΤΖΗΣ Α.	50	EYPO
ΓΕΩΡΓΑΤΣΟΣ ΚΩΝ.	50	EYPO
ΖΙΑΒΡΑΣ ΚΩΝ.	15	EYPO
ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ	20	EYPO
ΤΖΟΥΒΕΛΗΣ ΔΗΜ.	100	EYPO

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ο Πολυδεύκης διέθεσε τις μερίδες φαγητού που περίσσεψαν από τον επίσιο χορό μας στην Ιερά Μονή Τιμίου Σταυρού, από την οποία λάβαμε το παρακάτω ευχαριστήριο.

Προς αξιότιμη κυρία Καίτη Σμυρνιού

Σας ευχαριστούμε θερμά για την πολύτιμη σε ποσότητα και ποιότητα προσφορά σας που έδωσε τόση χαρά σε πολλούς συνανθρώπους μας που στερούνται πολλά.

Με τη γενναιοδωρη συμπεριφορά σας πολεμάτε τον πολιτισμό του εγωισμού που σήμερα μαστίζει την ανθρωπότητα. Θησαυρίζετε στην Τράπεζα του όντως Καλού, όπου τίποτα δεν χάνεται και τίποτα δεν ξεχνιέται.

Με αισθήματα ευγνωμοσύνης και βαθιά εκτίμηση για τα λεπτά σας αισθήματα σας χαιρετούμε και σας ευχαριστούμε ολόκαρδα.

Αδελφή Άννα Παλαμάρη

BILL'S HOUSE
KAFE - BAR

ΚΑΣΤΟΡΕΙΟ
Τηλ: 27310 57918
Κιν: 693 634 4073

K
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣhome
Είδη οικιακής χρήσεως • Φωτιστικά
Είδη δώρων • Επιπλά εξοχής

Δαμασπίτου 35 - Αγ. Ιλίσια
Τηλ./Fax: 210 7757337
e-mail: karagiannishome@hotmail.com
Καράγιαννης home, www.karagiannishome.gr

Λαμπής Κων/νος
Ξυνάντποις
καφενείο • ψητοπωλείο

Καστόρειο Λακωνίας
Τηλ.: 27310 57278, Κιν.: 6942642258

ΥΛΙΚΑ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ
ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΜΟΥΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΚΑΣΤΟΡΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ
ΤΗΛ.: 27310 57286 ΚΙΝ.: 6942461314

ΜΕΖΕΔΟΠΩΛΕΙΟ
Πηρονο
Πενιές

Καστόρι Κεντρικη Πλατεία
Τηλ. 27310 57034 697 6734593

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΝ
Τηλ. 2731057218

SUPER MARKET
ΣΙΔΗΡΙΚΑ - ΧΡΩΜΑΤΑ
ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ - ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΡΤΟΠΟΪΑΣ
«Η ΚΑΣΤΑΝΙΑ»
ΧΩΡΙΑΤΙΚΟ ΠΑΞΙΜΑΔΙ 70%

ΜΑΡΙΑ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗ
ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΝ ΣΠΑΡΤΗΣ
Τηλ. 2731057571, 6944504728

ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΥΞΑΝΟΥΝ
Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ
ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ

SUPER MARKET
ΛΑΓΑΝΑΣ

Μέλος Ομίλου
Νικόλαος Δ. Λαγανάς
Καστόρι Λακωνίας
Τηλ. 2731057468

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΑ
ολιχούδης
Σπάρτης

Εργαστήριο Μονασιών 17 τηλ.27310 29254

ΠΡΑΤΗΡΙΑ

1 ☺	Πλατεία Δούκο	τηλ.27310 27180
2 ☺	Καστόρι	τηλ.27310 57758
3 ☺	Γεράκι	τηλ.27310 71705
4 ☺	Μολόσι	τηλ.27320 22306
5 ☺	Ασιπιός	τηλ.27320 83040

ΚΑΦΕΝΕΙΟ
ΤΟ ΣΤΕΚΙ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΗΛ. ΓΑΡΥΦΑΛΗΣ

 27310 57221

Βασιλική Βισβή
Τηλ: 6937219636

- Φυσικοθεραπεία
- Σπονδυλοθεραπεία
- Βελονισμός
- Ηλεκτροβελονισμός
- Αγιουρβέδικη μάλαξη
- Rejouance
- Λεμφική μάλαξη

+thesi ΤΕΧΝΙΚΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ
μελέτη • σχεδίαση • δομή

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΟΝΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ
Πολιτικός Μηχανικός Ε.Μ.Π. Msc - MBA - TQM Unipi
Κιν. 694 887 0554

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ
Πολιτικός Μηχανικός Ε.Μ.Π.
Κιν. 694 748 5651

ΜΑΡΙΑ ΓΑΒΑΛΑΚΗ Msc in Advanced Architectural
Αρχιτεκτών Μηχανικός Design
Κιν. 693 723 9416

- ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
- ΕΚΔΟΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΑΔΕΙΩΝ
- ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΤΙΡΙΩΝ
- ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΑΥΘΑΙΡΕΤΩΝ
- ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ
- ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΠΛΗΡΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ & ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 228, ΣΠΑΡΤΗ, ΤΚ. 23100
Τηλ. 27310 83747, 83742
www.synthesi-design.com

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΑΪΓΕΤΟΥ «Η ΛΟΥΣΙΝΑ» Δράσεις α΄ τριμήνου 2020

Δράσεις

• Στις 16 Φεβρουαρίου ο Σύλλογός μας, παρουσία πολλών μελών και φίλων του, έκοψε την πρωτοχρονιάτικη πίτα. Η τυχερή κα Τότα Αλειφέρη πρόσφερε το χρηματικό έπαθλο στο Φιλόπωχο Ταμείο της Ενορίας.

• Την Καθαρά Δευτέρα, στα πλαίσια των μέτρων για την πρόληψη εξάπλωσης του κοροναϊού, δεν

έγιναν οι προγραμματιζόμενες καρναβαλικές εκδηλώσεις με αποτέλεσμα να μην έχουμε επισκέπτες όπως τα προηγούμενα χρόνια.

Ο σύλλογος μαγείρεψε και προσέφερε το μεσημέρι παραδοσιακή φασολάδα και κρασί. Ευχόμαστε του χρόνου να είμαστε όλοι γεροί και δυνατοί να την εορτάσουμε

με το κέφι των προηγούμενων χρόνων.

Ο Σύλλογος παρακαλεί και προσκαλεί τους φίλους εθελοντές για τη συνδρομή τους στις δράσεις του. Όσοι το επιθυμούν πα-

ρακαλούμε να επικοινωνούν με τον Κώστα Λαγανά στο τηλ. 6974098419.

Για τον Σύλλογο Φίλων Ταϊγέτου "Η ΛΟΥΣΙΝΑ"
Κων. Χ. Λαγανάς

Εικόνες από τη φύση μας

ΑΓΧΟΥΣΑ Η ΓΑΛΑΖΙΑ

Η υψηλότερη από τις άγχουσες. Όμορφο φυτό με βλαστό πυκνά διακλαδωμένο, τριχωτό. Φύλλα λογχοειδή και άνθη γαλάζια ή ιώδη. Πολύ κοινό στις άκρες δρόμων και σε αγρούς.

Β. Λαγανάς